

**MAJANDUSKESKKONNA ARENDAMISE
RAKENDUSKAVA SEIREARUANNE**

ARUANDLUSE PERIOOD 1.01.2007-31.12.2008

Euroopa Liit
Ühtekuuluvusfond
Euroopa Regionaalarengu Fond

Eesti tuleviku heaks

RAKENDUSKAVA	<i>Eesmärk 1</i>
	<i>Abikõlblik piirkond: Eesti Vabariik</i>
	<i>Periood: 2007 - 2013</i>
	<i>CCI number: CCI 2007EE161PO001</i>
	<i>Rakenduskava nimi: Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava</i>
SEIRE	<i>Aruande aasta: 2008</i>
AASTAARUANNE	<i>Seirekomisjoni poolt kinnitatud: 02.06.2009</i>

SISUKORD

SISUKORD	3
LÜHENDID	5
LÜHIÜLEVAADE	7
1. SISSEJUHATUS	13
2. RAKENDUSKAVA ELLUVIIMINE	18
2.1. Saavutused ja arengu analüüs	18
2.1.1. Indikaatorite saavutustase	18
2.1.2. Finantsteave.....	43
2.1.3. Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes	47
2.1.4. Abikõlblike kulude jaotumine sekkumisvaldkondade lõikes	48
2.1.5. Horisontaalsete teemadega arvestamine	51
2.1.6. Kvalitatiivne analüüs	53
2.2. Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele.....	55
2.3. Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamise meetmed.....	55
2.3.1. Auditeeriva asutuse funktsioon struktuuritoetuse rakendusskeemis	55
2.3.2. Auditite tulemusena tuvastatud olulised probleemkohad.....	56
2.3.3. Prioriteetsete suundade riskide hindamine.....	56
2.4. Rakenduskava rakendamisel ilmnenud muudatused (olemasolul)	62
2.5. Olulised muudatused (kui on asjakohane)	63
2.6. Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus.....	63
2.7. Seire korraldus.....	65
2.7.1. Seire ja hindamise süsteemi kirjeldus	65
2.7.2. Seire prioriteetsete suundade lõikes	68
2.8. Hindamine	72
2.9. Järelevalve	73
2.9.1. Sisulised nõuded järelevalvele ehk juhtimisliini kontrollidele	74
2.9.2. Kontrollide ajastamine	75
2.9.3. Valimite rakendamine juhtimisliini kontrollide teostamisel.....	75
2.9.4. Juhtimisliini kontrollide dokumenteerimine ja struktuuritoetuse register	76
2.9.5. Järelevalve katvus.....	76
2.9.6. Järelevalve RAdes ja RÜdes	77
2.9.7. Rikkumiste või oluliste muudatuste tõttu tagasimakstud ja taaskasutatud abi	79
2.9.8. Läbiviidud kontrollid	79
2.9.9. Avastatud rikkumised ja rakenduskava elluviimisel tuvastatud rikkumistest teavitamine	84
2.10. IT süsteem	84
2.10.1. Struktuuritoetuse registri arendused.....	85
3. PRIORITEETSETE SUUNDADE ELLUVIIMINE	87
3.1. Prioriteetne suund: Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	87
3.1.1. Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	87
3.1.2. Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamise meetmed	104
3.2. Prioriteetne suund: „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“	105
3.2.1. Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	105
3.2.2. Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamise meetmed	109
3.3. Prioriteetne suund 3 „Strateegilise tähtsusega transpordinvesteeringud“	110
3.3.1. Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	110
3.3.2. Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamise meetmed	113
3.4. Prioriteetne suund 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“	117
3.4.1. Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	117
3.4.2. Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamise meetmed	120
3.5. Prioriteetne suund 5 „Infoühiskonna edendamine“	123
3.5.1. Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs	123
3.5.2. Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamise meetmed	130
3.6. Prioriteetsed suunad 6 „Horisontaalne tehniline abi“ ja 7 „Tehniline abi“	131

3.7.	Rakenduskavale eraldatud struktuurifondide vahendite osakaal, mis on kasutatud tehnilisele abile	132
4.	TEAVE JA AVALIKUSTAMINE	133
4.1.	Kommunikatsioonitegevused ja nende sisu	133
4.2.	Parimad näited	134
4.3.	Hinnang	135
5.	ETTEPANEKUD SEIREKOMISJONILE	137
LISA 1.	TRANSPORDI INVESTEERINGUTE KAVA NIMEKIRI PERIOODIKS 2007-2013, 31. DETSEMBRI 2008. A SEISUGA	138
LISA 2.	TAOTLUSTE ARV	141
LISA 3.	MAAKONDLIKUD TABELID OP LÕIKES.....	142

LÜHENDID

AA	auditeeriv asutus
AFCOS	Anti-Fraud Co-ordinating Service
APLO-	Analüüsi- ja planeerimise osakond
EAFRD	Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond
EAS	Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
EEK	Eesti kroon
EFTA	Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon
EK	Euroopa Komisjon
EMP	Euroopa Majanduspiirkond
ENPI	Euroopa naabruspoliitika ja partnerluse rahastamisvahendi
ERDF	Euroopa Regionaalarengu Fond
ESF	Euroopa Sotsiaalfond
EUR	euro
EÜ	Euroopa Ühendus
FKO	Rahandusministeeriumi finantskontrolli osakond
HTM	Haridus- ja Teadusministeerium
ISKE	infosüsteemide kolmeastmeline etalonturbe süsteem
IS	Infosüsteem
JKK	juhtimis- ja kontrollisüsteemide kirjeldus
JM	juhtministeerium
KA	korraldusasutus (Rahandusministeerium)
KKM	Keskkonnaministeerium
KredEx	Krediidi- ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutus KredEx
MA	makseasutus
MAO	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakond
MEUR	miljonit eurot
MKM	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
MNT	Maanteeamet
NUTS	statistiliste territoriaalüksuste nomenklatuur
OLAF	Euroopa Pettusevastane Amet
OP	Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava
PJK	prioriteetsete suundade juhtkomisjon
PRIA	Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet
RA	rakendusasutus
RIA	Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus
RM	Rahandusministeerium
RSKS	Riiklik struktuurivahendite kasutamise strateegia
RÜ	rakendusüksus
SA	Sihtasutus
SF	Struktuurifondid
SFCS	struktuuritoetuste registri kesksüsteem
SFOS	struktuuritoetuste registri operatiivsüsteem
SF-talitus	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi välisvahendite osakonna struktuurivahendite talitus (juhtministeerium)
STS	Perioodi 2007 – 2013 struktuuritoetuse seadus

TAO	Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi Transpordi arengu ja investeeringute osakond
TEN-T	Trans-European Network for Transport Program
TIT	Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi transpordi arengu ja investeeringute osakonna Transpordi investeeringute talitus (RA, RÜ)
TIVA	Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi transpordi arengu ja investeeringute osakonna transpordi investeeringute talituse transpordi meetme rakendamise eest vastutav ametnik
TjaA	teadus- ja arendustegevus
TJA	Tehnilise Järelevalve Amet
TLL	Tallinna Lennujaam
TS	toetuse saaja
Transpordi meede	prioriteetsete suundade „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ ja „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“ ühtseks elluviimiseks koostatud meede väike ja keskmise suurusega ettevõtted
VKE	väljamakse taotlus
VMT	Veeteede Amet
VTa	Vabariigi valitsus
VV	Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumi välisvahendite osakond
VVO	Web Accessibility Initiative (veebikäideldavuse põhimõtted)
WAI	Ühtekuuluvusfond
ÜF	

LÜHIÜLEVAADE

Majanduskeskkonna arendamise rakenduskavas (OP) on prioriteetsetele suundadele kavandatud alljärgnevad summad:

Tabel 1. Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetsete suundade eelarved

	Fond	Ühenduse osalus (EUR)	Avaliku sektori osalus (EUR)	Erasektori osalus (EUR)
Prioriteetne suund 1 Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime	ERDF	375 480 935	8 972 444	134 105 629
Prioriteetne suund 2 Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu	ERDF	310 223 307	54 745 290	0
Prioriteetne suund 3 Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud	ÜF	525 397 290	92 717 169	0
Prioriteetne suund 4 Regionaalse tähtsusega transpordiinvesteeringud	ERDF	100 936 867	0	0
Prioriteetne suund 5 Infoühiskonna edendamine	ERDF	62 633 416	0	0
Prioriteetne suund 6 Horisontaalne tehniline abi	ERDF	28 553 498	5 038 853	0
Prioriteetne suund 7 Tehniline abi	ERDF	1 402 733	0	0
KOKKU		1 404 628 046	161 473 756	134 105 629

Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava (OP) seirearuande eesmärgiks on anda ülevaade aruandlusperioodi tegevustest. OP koosneb järgmistest prioriteetsetest suundadest:

- **Prioriteetne suund 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“**, mille tegevusi rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF) 375 480 935 euro, Eesti avaliku sektori poolt 8 972 444 euro ja erasektori poolt 134 105 629 euro ulatuses. Prioriteetse suuna rakendusasutuseks (RA) on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (MKM) ja rakendusüksusteks (RÜ) on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) (akrediteeritud 5. juuli 2007) ja Krediidi ja Ekspordi Garanteerimise Sihtasutus KredEx (KredEx) (akrediteeritud 5. juuli 2007). Keskkonnaministeerium (KKM) ei ole enam käesoleva prioriteetse suuna RAKs, kuna keskkonnatehnoloogiate arendamise meede ühendati Teadus- ja Arendustegevuse projektide toetamise meetmega (MKMi ettepanek 03.07.2008 kiri nr 8-03875/001 ning KKM-i nõusolek 15.09.2008 kiri nr 41928). Ette nähtud vahendid on tõstetud MKM eelarvesse ning jätkub koostöö meetme sisu välja töötamises.

Prioriteetse suuna eesmärgiks on kõigi sektorite ettevõtete arengu ja tootlikkuse kasvu toetamine, ettevõtete teadus- ja arendustegevuse (T&A) ja innovatsioonivõimekuse ning turismi ja loomemajanduse arendamine.

Seisuga 31.12.2008 oli avanenud meetmete raames laekunud 466, millest aruandeperioodi lõpuseisuga oli vastavaks tunnistatud 436 taotlust. Aruandeperioodi lõpuseisuga oli neist 207 projekti rahuldatud toetuste kogumahuga 57 243 168 eurot (EL osalus; 15,25% perioodi SF vahenditest). Arvestades seda, et meetmed 2008. aasta jooksul avanesid, võib laekunud taotluste arvu pidada heaks. Laekunud taotluste kvaliteet oli üldiselt hea.

Kinnitatud projektide eelarvete kogumaht oli 112 710 671 eurot (15,92% perioodi kogueelarvest), millest seisuga 31.12.2008 oli abikõlblikke kulusid tehtud 10 856 081 eurot (1,53% perioodi kogueelarvest).

RA hinnangu kohaselt võib prioriteetse suuna rakendamisega vaadeldaval perioodil üldjoontes rahule jääda. Positiivsena võib esile tuua aasta lõpuks laiaulatusliku toetusmeetmete valmimist, kuid endiselt viibis mitmete toetusskeemide väljatöötamine ja programmiliste tegevuste elluviimine, seda nii RÜdes kui RAdes toimunud viivituste tõttu. Edasiselt on oluline programmeerimise järjepidev ajakohasena hoidmine ning rakendussuutlikkuse arendamine. Sealhulgas võib esile tuua vajadust sihtgruppidele suunatud teavitustöö efektiivsemaks muutmist ning muutlike kitsaskohtade tuvastamise kiirendamist. Kindlasti tuleks ka toetusskeemide rakenduse eelduseks oleva hindamismetoodika ja taotlus- ning aruandlusvormide väljatöötamise võimekust arendada aitamaks kaasa meetmete avanemise ajakulu miinimumini viimisele.

Prioriteetse suuna rakendamisel põhimõttelisi probleeme esinenud ei ole.

- Prioriteetne suund 2 „Eesti teadus- ja arendustegevuse (TjaA) konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu”. Suuna tegevusi kaasrahastatakse ERDFist ning tegevuste rahastamise maht kokku on 364 968 597 eurot, sh ühenduse osalus 310 223 307 eurot. Prioriteetse suuna RAKs on Haridus- ja Teadusministeerium (HTM) ning RÜks on Sihtasutus Archimedes (akrediteeritud 29. november 2007).

Prioriteetse suuna eesmärgiks on teadusuuringute mahu ja tehnoloogiaarenduse suutlikkuse suurendamine ja nende integreerimine Euroopa teadusruumi ning teadusasutuste ja kõrgkoolide kaasajastamine atraktiivse õppe- ja teadustöö keskkonna loomiseks.

Prioriteetset suunda planeeritakse rakendada kokku 8 meetmega. 2008. aastal avanes 2 meetet:

- Meetme „Teaduse tippkeskuste arendamine” raames esitati avatud taotlusvoorus 24 taotlust. Toetust eraldati 7le pingereas kõrgemaid hindeid saanud projektile. Kõik lävendi ületanud taotlused olid kõrgel teaduslikul tasemel.
- Meetme „T&A asutuste ja kõrghariduse sh rakenduskõrgkoolide üldise infrastruktuuri ja seadmete kaasajastamine” raames kinnitati vabariigi valitsuse korraldusega kinnitati 11 T&A ja 10 kõrgharidusvaldkonna taotlust.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 6.septembri ja 9.novembri 2007 korraldustele nr 403 ja 492 on programmiden planeeritud avada järgmised meetmed:

- Energiatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine, planeeritud avada 2009 II poolaastal
- Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate teadus- ja arendustegevuse toetamine, planeeritud avada 2009 II poolaastal
- Materjalitehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine, planeeritud avada 2010
- Biotehnoloogiate teadus- ja arendustegevuse toetamine, planeeritud avada 2010
- Rahvusvahelise koostöö toetamine, planeeritud avada 2009 II poolaastal

Peale nende kaalutakse võimalust ka eraldi programmi alusel rakendada ka meetet „Keskkonnatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine”. Keskkonnatehnoloogia on riiklikult prioriteetne valdkond ning seetõttu rakendatakse see kas eraldiseisva programmi alusel nagu ülejäänud alasuuna „Pikaajalisele majandusarengule suunatud T&A valdkondlike programmide toetamine” meetmed või alameetmena programmi „Materjalitehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine” raames.

Investeeringu kava ja avatud taotlusvoorudena planeeritakse 2009.aastal rakendada meede „Teadusaparatuuri ja –seadmete kaasajastamine”.

RA ja RÜ hinnangul on aruandlusperioodil prioriteetse suuna meetmete elluviimine kulgenud rahuldavalt. Oodatust aeganõudvamaks on kujunenud meetme „Teadusaparatuuri ja -seadmete kaasajastamine” ning „Pikaajalisele majandusarengule suunatud T&A valdkondlike programmide toetamine” meetme programmide ettevalmistamine, kuna meetmete detailsemate tegevuste kokku leppimine on võtnud oodatust kauem aega.

Kinnitatud projektide eelarvete kogumaht oli 46 781 121 eurot (15,08% perioodi kogueelarvest), millest seisuga 31.12.2008 oli abikõlblikke kulusid tehtud 5 095 878 eurot (1,64% perioodi kogueelarvest).

- Prioriteetne suund 3 „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ ja Prioriteetne suund 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“, mis viiakse ellu „Transpordi infrastruktuuri arendamise meetme tingimused ja investeeringute kava koostamise kord” (sätestatud majandus- ja kommunikatsiooniministri 29. mai 2007. aasta määruses nr. 39) ning Vabariigi Valitsuse (VV) kinnitatud transpordi investeeringute kava (kinnitatud 6. märtsil 2008. a, muudeti 10. juulil 2008. a) alusel. Transpordi investeeringute kava on toodud Lisas 1.

Transpordi meetme eelarve moodustavad prioriteetse suuna „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ ühtekuuluvusfondi (ÜF) vahendid 525 397 290 euro ja Eesti avaliku sektori osalus 92 717 169 euro ulatuses ning „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“ ERDF vahendid 100 936 867 euro ulatuses ja Eesti avaliku sektori osalus puudub. Transpordi meetme RAs on vastavalt Vabariigi Valitsuse (VV) 5. augusti 2007. aasta määrusele MKM. MKM akrediteeriti RÜ ülesandeid (projektide valiku ja menetlemise osas) täitma VV 30. augusti 2007. aasta korraldusega nr 396 „Akrediteerimine ja volituste andmine rakendusüksuse ülesannete täitmiseks”. Transpordi meetme RÜdeks on: Veeteede Amet (VTA), mis akrediteeriti RÜks VV 29. novembri 2007. a korraldusega nr 524, AS Tallinna Lennujaam (TLL) VV 31. jaanuari 2008

korraldusega nr 58 ning Maanteeamet (MNT) ja Tehnilise Järelevalve Amet (TJA) VV 21. augusti 2008. a korraldusega nr 375.

Vabariigi Valitsus (VV) kinnitas transpordi investeeringute kava 6. märtsil 2008. a (muudeti 10. juulil 2008. a). Kuna investeeringute kava kinnitamine lükkus 2007. aastalt edasi 2008. aastasse, siis esimesi projekte hakati rakendama alles 2008. aasta aprillis.

Projektid, millele väljamaksete teostamist alustati 2008. aastal on:

- 1) Piirissaare ja Laaksaare sadamate rekonstrueerimine (kogumaksumusega 2,109 mln eurot, ERDFist kuni 1,793 mln eurot; väljamakseid on teostatud summas: 489 166 eurot, millest ERDF 415 791 eurot) ja
- 2) Kuivastu, Virtsu, Heltermaa ja Rohuküla sadamate rekonstrueerimine (kogumaksumusega 30,678 mln eurot, ÜFist kuni 28,837 mln eurot; väljamakseid on teostatud: 1 789 951 eurot, millest ÜF 1 682 553 eurot). Toetuse saajaks on AS Saarte Liinid.

RA hinnang meetme rakendamisele aruandeperioodil on hea. Alustatud on kahe projekti rakendamisega ning väljamakseid on nendele teostatud 2,279 mln eurot. Enamus projekte on ettevalmistamisel.

2008. a menetleti RAs kokku kuute projekti (muuhulgas AS Elektriraudtee projekti „Uue veeremi soetamine“ ja AS Eesti Raudtee projekte „Reisijate turvalisuse tagamine reisirongide tööpiirkonnas“, „Reisiplatvormide üleviimine eurokõrgusele“ ja „Raudtee rekonstrueerimine Rail Baltica trassil (Tallinna-Tartu lõik)“).

Kinnitatud projektide eelarvete kogumaht oli 32 786 676 eurot (4,56% perioodi kogueelarvest), millest seisuga 31.12.2008 oli abikõlblikke kulusid tehtud 2 279 116 eurot (0,32% perioodi kogueelarvest).

- **Prioriteetne suund 5 „Infoühiskonna edendamine“**, mille tegevusi rahastatakse ERDFist 62 633 416 euro ulatuses ja Eesti avaliku sektori osalus puudub. Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Infoühiskonna edendamine“ RAs on vastavalt Vabariigi Valitsuse 19. aprilli 2007.a. määrusega nr 111 „Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse andmist korraldavate asutuste määramine“ MKM ning RÜ Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus (RIA). Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus (RIA) akrediteeriti 5. juuli 2007. Prioriteetne suund viiakse ellu Rakenduskava prioriteetset suunda rakendatakse kolme meetmega:

1. Programm „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“;
2. Meetme määrus „Infoühiskonna edendamise toetamise tingimused ja investeeringute kava koostamise kord“;
3. Meetme määrus „Infoühiskonna edendamise meetme tingimused avatud taotlemise alusel“;

Prioriteetset suunda rahastatakse Regionaalarengu Fondist ning kood vastavalt Euroopa Komisjoni (EK) määruse 1828/2006 lisale on 13.

Meetmete oluliseks sisendiks planeerimisel oli „Eesti infoühiskonna arengukava 2013“ rakendusplaan 2008-2009.

Põhimõttelisi probleeme prioriteetse suuna rakendamisel ei ole RÜl tekkinud.

Arvestades ühelt poolt väga head ülevaadet info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) seisust riigis ja võimalikest arenguperspektiividest, mis on väljendunud Infoühiskonna arengukavas ja selle rakendusplaanis ning toetuse taotlejate valmisolekut arendusprojektide läbiviimiseks teiselt poolt, on loodud eeldused edukaks struktuuritoetuste rakendusperioodiks. Prioriteetsel suunal on käivitunud programm, rakendunud investeeringute kava, kus on tehtud väljamakseid 27,7% ulatuses ja alustatud avatud taotlusvoorude korraldamisega. Seetõttu saab RÜ anda prioriteetse suuna rakendamisele tervikuna hea hinnangu.

Kinnitatud projektide eelarvete kogumaht oli 7 113 366 eurot (11,36% perioodi kogueelarvest), millest seisuga 31.12.2008 oli abikõlblikke kulusid tehtud 1 840 190 eurot (2,94% perioodi kogueelarvest).

- **Prioriteetse suuna 6 „Horisontaalne tehniline abi“** ühenduse osalus on 28 553 498 eurot ja Eesti avaliku sektori osalus 5 038 853 eurot. **Prioriteetse suuna 7 „Tehniline abi“** ühenduse osalus on 1 402 733 eurot ja Eesti avaliku sektori osalus puudub. Mõlemat prioriteetset suunda rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERF). RAKs ja RÜks on mõlema suuna puhul korraldusasutus (KA) ehk Rahandusministeerium (RM). RM rakendab perioodil 2007–2013 nelja meetet: horisontaalse tehnilise abi meetet, inimressursi arendamise rakenduskava tehnilise abi meetet, elukeskkonna arendamise rakenduskava tehnilise abi meetet ja majanduskeskkonna arendamise rakenduskava tehnilise abi meetet.

Horisontaalse tehnilise abi prioriteetse suuna eelarve kokku perioodiks 2007–2013 kõikide rakenduskavade peale on 64 894 314 eurot, millele samuti lisandub kaasfinantseering 15%. Horisontaalse tehnilise abi eelarve on jagatud kõigi kolme rakenduskava vahel ning moodustab eraldiseisva prioriteetse suuna igas rakenduskavas. Toetuse saajate poolt tehtavad horisontaalsed kulud jagatakse kolme rakenduskava vahel ning kantakse iga rakenduskava kuludesse vastavalt proportsioonile horisontaalse tehnilise abi eelarvest, mis igas rakenduskavas paikneb ning seda tehakse alles hetkel, mil kulud deklareeritakse Euroopa Komisjonile (EK). Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava horisontaalse tehnilise abi meetme osa horisontaalses tehnilises abis moodustab 44%.

Mõlema meetme raames on projektid üheaastased. Toetuse saajad taotlevad vahendeid iga järgneva aasta jooksul tehtavate tegevuste elluviimiseks.

Mõlemad meetmed avanesid 14. mail 2007. aastal ning taotlemine toimus 2007. aastal avatud taotlemise põhimõttel. 2007. aastal laekus horisontaalse tehnilise abi meetme raames 9 toetuse taotlust, tehnilise abi meetmes taotlusi ei esitatud.

Alates 2008. aastast jääb kehtima avatud taotlemise skeem, kuid taotlemine toimub vastavalt riigieelarve seaduses sätestatud riigieelarve koostamise korrale, mis tähendab, et taotlused loetakse rahuldatuks kinnitatud riigieelarve mahus. 2008. aastal oli horisontaalse tehnilise abi toetuse saajaid 15 ja tehnilises abis 1.

Kinnitatud projektide eelarvete kogumaht oli 4 491 425 eurot (12,83% perioodi kogueelarvest), millest seisuga 31.12.2008 oli abikõlblikke kulusid tehtud 2 772 397 eurot (7,92% perioodi kogueelarvest). Sellest horisontaalse tehnilise abi vahendeid on 2008.

aasta lõpu seisuga taotletud 4 363 602 euro (15,28% perioodi kogueelarvest) ulatuses, millest 31. detsembriks 2008. a oli välja makstud 2 742 397 ehk 9,6%.

Tehnilise abi meetmes taotleti vahendeid 127 823 euro ehk 9,11% ulatuses perioodi kogueelarvest, kuid väljamakse taotlusi ei esitatud.

1. SISSEJUHATUS

Käesolev seirearuanne kajastab OP elluviimist. Aruanne hõlmab nii finantsilist kui sisulist informatsiooni rakendamise kohta. Informatsioon on koondatud OPi RAde (MKM, HTM, KA) poolt kinnitatud RÜde (EAS, SA Archimedes, VTA, TLL, MNT, TJA, RIA) seirearuannete ning KA ja juhtministeeriumi (MKM) lisatäienduste põhjal. Kasutatud on päringuid struktuuritoetuste registri operatiivsüsteemist (SFOS) ja struktuuritoetuste registri kesksüsteemist (SFCS). Seirearuandes kajastatud informatsioon on esitatud seisuga 31.12.2008 (aruandlusperioodiks on 1.01.2007-31.12.2008).

Seirearuanne on kinnitatud Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava seirekomisjoni poolt 02.06.2009.

OPi rahastatakse programmperioodil 2007-2013 1 404 628 046 euro ulatuses Euroopa Liidu (EL) ERDF ja ÜF vahenditest, Eesti avaliku sektori osalust on ette nähtud 161 473 756 euro, erasektori osakust 134 105 629 euro ulatuses.

1. Prioriteetne suund „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“ hõlmab EASi ja KredExi poolt rakendatavas osas järgnevaid valdkondi:

- Ettevõtlus, mis hõlmab tegevussuundadena järgnevaid eesmärke ja nende elluviimiseks rakendatavaid toetuskeeme:
 - Eesmärk 1.1: Eesti ettevõtetele on ligipääs tootlikkuse arengule suunatud investeeringuteks vajalikule kapitalile.
 - Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm
 - Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus
 - Eesmärk 1.2: Eesti ettevõtete edukas rahvusvahelistumine.
 - Eksporditurunduse toetus
 - Välismessitoetus
 - Ühisturunduse toetus
 - Eesmärk 1.3: Ettevõtete tehnoloogiline uuenemine, arendusvõimekuse ja tootlikkuse kasv.
 - Klastrite arendamise toetus
 - Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus
 - Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine, sh. keskkonnatehnoloogiate arendamise toetamine
 - Innovatsiooniosakute toetusmeede
- Innovatsioon, mis hõlmab tegevussuundadena järgnevaid eesmärke:
 - Eesmärk 1.3: Ettevõtete tehnoloogiline uuenemine, arendusvõimekuse ja tootlikkuse kasv.
 - Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine, sh. keskkonnatehnoloogiate arendamise toetamine
 - Innovatsiooniosakute toetusmeede
 - Eesmärk 1.4: Uute innovaatiliste äriideede juurdevool ja ettevõteteks kasvamine.
 - Ettevõtlusinkubatsiooni toetamine
 - Katse- ja pooltööstuslike laborite arendamine
 - Eesmärk 1.5: Edukas teadmiste ja tehnoloogiasiiire.
 - Tehnoloogia arenduskeskuste toetamine

- Teadmiste- ja tehnoloogiasirde baasfinantseerimise ja eriprojektide toetamine (SPINNO+)
- Loomemajandus, mille eesmärgiks on:
 - Eesmärk 1.6. Toetada loomemajanduse arengut.
 - Loomemajanduse infrastruktuuri toetus
- Turism, mille eesmärgiks on:
 - Eesmärk 1.7. Kindlustada Eesti turismisektori konkurentsivõimeline ja jätkusuutlik areng.
 - Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programm
 - Turismitoodete arendamise toetamine
 - Turismitoodete arendamise väikeprojektide toetamine
 - Avaliku ja kolmanda sektori turismi turundustegevuste toetamine
 - Ettevõtja turismiturunduse toetamine
 - Turismiinfosüsteemi arendamise programm
 - Turismiinfo jaotuskanalite toetamine

Prioriteetse suuna tegevusi rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF) 375 480 935 euro, Eesti avaliku sektori poolt 8 972 444 euro ja erasektori poolt 134 105 629 euro ulatuses.

2. „Eesti teadus- ja arendustegevuse (T&A) konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu”, hõlmab järgnevaid eesmärke ja alasuundi:

Eesmärk 2.1. Eesti T&A on fokusseeritud kõrge teaduse kvaliteedi ja ettevõtluspotentsiaaliga temaatilistele valdkondadele

- Alasuund „Pikaajalisele majandusarengule suunatud T&A valdkondlike programmide toetamine” programmid:

- „Info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate teadus- ja arendustegevuse toetamine”
- „Biotehnoloogiate teadus- ja arendustegevuse toetamine”
- „Energiatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine”
- „Materjalitehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine”
- „Keskkonnatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse toetamine”

Eesmärk 2.2. T&A asutuste ja kõrgkoolide teadus- ja õppetöö keskkond on kaasajastatud

- Alasuund „T&A asutuste ja kõrghariduse sh rakenduskõrgkoolide üldise infrastruktuuri ja seadmete kaasajastamine”, meede:

- „T&A asutuste ja kõrghariduse sh rakenduskõrgkoolide üldise infrastruktuuri ja seadmete kaasajastamine”

- Alasuund „Teadusaparatuuri ja -seadmete kaasajastamine”, meetmed:

- „Teadusaparatuuri ja -seadmete kaasajastamine”
- „Rakenduskõrgharidusõppe ja õpetajakoolituse õppeinfrastruktuuri kaasajastamine”

Eesmärk 2.3. Eesti T&A rahvusvaheline konkurentsivõime on tõusnud

- Alasuund „Teaduse tippkeskuste arendamine ja osaluse toetamine EL ja Läänemere teaduskoostöö programmides”, meetmed:

- „Teaduse tippkeskuste arendamine”

- Programm „Rahvusvahelise koostöö toetamine”

Prioriteetse suuna tegevusi rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF) 310 223 307 euro ja Eesti avaliku sektori poolt 54 745 290 euro ulatuses.

3. Prioriteetse suuna „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud” (ÜF) tegevused on keskendunud kahele põhilisele eesmärgile Eesti transpordipoliitikas:

- ühistranspordi arendamine ning
- ligipääsetavuse ja liiklusohutuse parandamine.

Nimetatud eesmärkide saavutamiseks on investeeringud planeeritud TEN-T transpordivõrgustikul ja ühistranspordi valdkonnas. Rahvusvahelise transpordikoridori toimimise ja selle positiivse mõju kindlustamise nimel Eesti majandusele on eesmärgiks ka piiriülese koostöö arendamine, mis kindlustab EL liikmesriikide ning Eesti vaheliste reisijate ja kaubaveo kiire ja mugava liikumise kõikidel suundadel.

Olulisemad tegevussuunad:

- elektritranspordi arendamine Tallinna piirkonnas;
- kiire reisirongiühenduse tagamine;
- transpordikoridoride ühendamine sadamatega;
- liiklusohutuse parandamine;
- rahvusvahelise kauba- ja reisijateveo toimimise tagamine raudtee ja sadamate valmisoleku tõstmise kaudu.

Prioriteetse suuna tegevusi rahastatakse Ühtekuuluvusfondist (ÜF) 525 397 290 euro ja Eesti avaliku sektori poolt 92 717 169 euro ulatuses.

Nimetatud summa on planeeritud ka transpordi investeeringute kavas.

4. Prioriteetse suuna „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine” (ERDF) tegevused keskenduvad regionaalse transpordi arenguks vajalikele investeeringutele ja põhinevad kolme eesmärgi täitmisele Eesti transpordipoliitikas:

- ühendusvõimalused regionaalsete keskuste vahel,
- ligipääs TEN-T võrgustikule ja
- regionaalse ühistranspordi arendamine.

Tähtsaimaks prioriteediks on ühenduste tagamine regioonikeskuste ning perifeersete piirkondade vahel. Ühistranspordi arendamine on oluline liikluskoormuse vähendamise seisukohast linnalistes piirkondades aga ka liikumisvõimaluste tagamiseks hajaasustusega piirkondades. Olulisel kohal on ka liiklusohutus ja keskkonnakaitse aspektid.

Olulisemad tegevussuunad:

- regionaalsete transpordiühenduste infrastruktuuri parandamine (väljaspool TEN-T võrgustikku);
- väikesadamate rekonstrueerimine ühenduse tagamiseks saartega;
- väikelennujaamade arendamine regionaalse lennuliikluse arendamiseks;
- ühistranspordi infrastruktuuri parandamine reisijaid teenindava infrastruktuuri ja elukeskkonna parandamiseks raudtee mõjupiirkonnas (raudteeplatvormid).

Prioriteetse suuna tegevusi rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF) 100 936 867 euro ulatuses. Eesti avaliku sektor ja erasektor suunda ei kaasrahasta.

Transpordi investeeringute kavas on eelnimetatud summast katmata 6,291 miljonit eurot.

5. Prioriteetne suund „Infoühiskonna edendamine“. Infoühiskonna arenguks on vajalik kavandada ja rakendada meetmeid kolmes ühiskonna toimimise aluseks olevas mõõtmes: sotsiaalses, majanduslikus ning institutsionaalses. Seega püstitab infoühiskonna arengukava, mis on aluseks käesoleva rakenduskava prioriteetse suuna eesmärkidele, eesmärgid kolmes tegevusvaldkonnas ning näeb ette tegevussuunad nende saavutamiseks. Majandusliku mõõtmise tegevusi ei käsitleta, eeldusel, et nad peegelduvad ettevõtlusega seotud prioriteetsetes suunas.

Lähtuvalt eeltoodust „Infoühiskonna edendamise“ prioriteetne suund näeb ette tegevusi sotsiaalses ja institutsionaalses mõõtmes ning on püstitanud eesmärgiks suurendada infoühiskonna võimaluste kasutust ja ligipääsetavust ning luua läbipaistev ja tõhusalt toimiv avaliku sektori teenuste pakkumise süsteem.

Rakendatakse arendusprojekte kahes tegevusvaldkonnas, mida kajastavad ka rakenduskava prioriteetse suuna kaks eesmärki:

1. Isikukeskse ja kaasava ühiskonna arendamine;
2. Isikukeskse, läbipaistva ja tõhusalt toimiva avaliku sektori arendamine.

- Isikukeskse ja kaasava ühiskonna arendamise valdkonnas toimuvad arengud kahel tegevussuunal:

1. Avardata ühiskonna liikmete tehnilisi ligipääsuvõimalusi digitaalsele teabele (avaliku sektori kodulehekülgede vastavusse viimine veebikäideldavuse põhimõtetega)
2. Parandada inimeste oskusi ja osalusvõimalusi, mis viiakse ellu järgmiste tegevustega:
 - infoühiskonnas hakkama saamiseks vajalike teadmiste ja oskuste õpetamine kõigile ühiskonnaliikmetele;
 - teadlikkuse tõstmine infoühiskonna kohta;
 - kultuuripärandi digitaliseerimine, selle digitaalne säilitamine ja inimestele kättesaadavaks tegemine interneti vahendusel ning integreerimine e-Õppe keskkonnaga.

- Isikukeskse, läbipaistva ja tõhusalt toimiva avaliku sektori arendamine toimub kahel tegevussuunal:

1. Avaliku sektori toimimise tõhustamine järgnevate arendustega:
 - avaliku sektori haldustoimingute ja menetlusloogikate ümberkujundamine vastavalt IKT rakendamise tulenevate eeliste ja võimaluste ärakasutamiseks;
 - avaliku sektori infosüsteemide kujundamine ühtseks koosvõimeliseks tervikuks;
 - elektroonilise identiteedi autentimis- ja autoriseerimismehhanismide edasiarendamine, sh osalemine piiriüleste elektroonse identiteedi projektides;
 - riigi infosüsteemi kindlustavate süsteemide toimimise tagamine ja arendamine;
 - riigi ja omavalitsuste asutuste funktsioonide efektiivsemaks täitmiseks vajalike süsteemide arendamine;
 - riigi ja omavalitsuste asutuste funktsioonide efektiivsemaks täitmiseks vajalike süsteemide arendamine.
2. Kasutajasõbralike elektroonsete avalike teenuste osutamine järgnevalt:
 - avalike teenuste paremaks osutamiseks avaliku, era- ja kolmanda sektori integreerimine ühtsesse elektroonsesse teenuste ruumi;
 - tegelikku ja olulist mõju (high impact applications) omavate avaliku sektori e-teenuste (e-riigihanked, e-arveldus jt) defineerimine, loomine, käivitamine ja aktiivne rakendamine;

- avaliku sektori funktsioonidest tulenevate terviklike e-teenuste loomine kodanikele, ettevõtetele ja avaliku sektori asutustele erinevates eluvaldkondades nagu nt tervishoid, sotsiaalvaldkond, haridus korrakaitse, transport, keskkond, julgeolek jne;
- avaliku sektori e-teenuste avamine teiste riikide kodanikele.

Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava „Infoühiskonna edendamise“ prioriteetse suuna eesmärged viiakse ellu kolme struktuurivahendite meetmega, kus rakendatakse projektide valikul avatud taotlemist voorudega, mis toetavad eelkõige horisontaalselt eeltoodud eesmärkide saavutamist, toetuse kasutamist investeeringute kava alusel ja toetuse kasutamist programmi alusel.

Programmiga kaetakse eelkõige tegevused isikukeskse ja kaasava ühiskonna arendamise valdkonnas (infoühiskonnas hakkama saamiseks vajalike teadmiste ja oskuste õpetamine kõigile ühiskonnaliikmetele ja teadlikkuse tõstmine infoühiskonna kohta).

Investeeringute kavadega viiakse ellu isikukeskse, läbipaistva ja tõhusalt toimiva avaliku sektori arendamise valdkonna tegevustest riigi infosüsteemi kindlustavate süsteemide toimimise tagamine ja arendamine ning riigi ja omavalitsuste asutuste funktsioonide efektiivsemaks täitmiseks vajalike süsteemide arendamine.

Prioriteetse suuna tegevusi rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF) 62 633 416 euro ulatuses. Eesti avaliku sektor ja erasektor suunda ei kaasrahasta.

6. Prioriteetsete suundade „Horisontaalne tehniline abi“ ja „Tehniline abi“ raames toetatakse tegevusi, mis on otseselt vajalikud rakenduskavade ja tehnilise abi meetmete eesmärkide saavutamiseks. Vajadusel toetatakse tegevusi, mis on kaudselt vajalikud arengukava rakendamiseks ja eesmärkide saavutamiseks.

Horisontaalne tehniline abi tegevuste rahastamise maht kolme rakenduskava peale kokku on 64 894 314 eurot (millele lisandub avaliku sektori osalus 15%), millest horisontaalse tehnilise abi majanduskeskkonna arendamise rakenduskava osa on 28 553 498 eurot.

Prioriteetse suuna tegevusi „Horisontaalne tehniline abi“ rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF) 28 553 498 euro ja Eesti avaliku sektori vahenditest 5 038 853 euro ulatuses. „Tehnilise abi“ suuna tegevusi rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF) 1 402 733 euro ulatuses. Tehnilise abi tegevustele ei ole ette nähtud kohustuslikku omafinantseeringut.

2. RAKENDUSKAVA ELLUVIIMINE

2.1. Saavutused ja arengu analüüs

2.1.1. Indikaatorite saavutustase

- „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“.

Sisunäitajate andmed koonduvad kogutavast statistikast, aruandlusest, RA/RÜ poolt läbiviidavatest uuringutest ning Statistikaameti, Eurostat jt andmebaasidest.

Aruande esitamise seisuga ei ole võimalik kõikide mõju- ja tulemusindikaatorite kohta veel 2008. aasta seisuga näidata, sest andmed esitatakse hiljem. Näiteks tulemusindikaator „Lisandväärtus töötaja kohta“ on Statistikaameti, Registre- ja Infosüsteemide Keskuse ja Krediidinfo saadavatel andmetel põhineva näitajaga, mille saamiseks tuleb esitada vastavasisuline infopäring vastavasse asutusse ning seejärel saadud andmete põhjal on võimalik arvutada näitaja suurus. Kuna lähteandmed näitaja leidmiseks saadakse ettevõtete aastaaruannetest, siis antud näitaja kohta ei ole võimalik informatsiooni koguda enne aruandeaastale järgneva aasta II poolaasta lõppu. Seetõttu hetkel 2008. aasta kohta andmed puuduvad.

Suure tõusu on läbi teinud kaasatud erasektori investeeringute summa uutesse masinatesse ja seadmetesse, kui 2006. aastal oli see 0 krooni, siis 2009. aastaks on summa 614 milj krooni, mis on 29% 2015. aastaks seatud sihttasemest 2,1 miljardit krooni. Suur tõus tuleneb sellest, et meetmed on avanenud ning ellu viidavatel projektidel on ka kohustuslik omafinantseeringu osa. Sarnane erasektori investeeringute suurenemist on näha ka indikaatori „Toetatud projektide raames tehtud erasektori T&A investeeringud“ raames. Sihttasemest on saavutatud 13,4% (80,3 mln planeeritud 600 mln kroonist).

Väljundindikaatoriks olev eksporditurunduse toetust saanud ettevõtete arvu sihtvääruusest (2015. aastal 346) täideti 2008. aasta lõpuks juba 23% ehk 79 ettevõtet, mida võib pidada väga heaks tulemuseks, arvestades seda, et meede on rakendunud ainult üks aasta. Kindlasti on ettevõtte arvu kiirele kasvule mõju avaldanud ka majanduslangusest tingitud ettevõtete suurenenud vajadus eksporditoetuseks. Tulemusindikaatoriks olevale ekspordikäibe kasvule toetatud ettevõtetele on vara hinnangut anda, kuna aruandeperioodi lõpuseisuga ei ole ükski projekt veel lõppenud (projektid on mitmeaastased).

Teadus- ja tehnoloogiaparkides asuvate ettevõtete arv kasvas 28 ettevõtte võrra 176lt ettevõttelt 2006. aastal 204 ettevõtteks aastal 2008. Kasv oli seega 15,9%, mida võib hinnata rahuldavaks tulemuseks. Et 2010. aastaks seatud eesmärki täita, on oluline siiski senisest kiirem tempo teadus- ja tehnoloogiaparkide asustamisel.

Mõned indikaatorid on muutunud ka sõltumatult struktuurifondide meetmetest ja ellu viidavatest tegevustest, sest meetmed olid avatud alla aasta või pole ka seni avanenud.

Tabel 2. Prioriteetse suuna 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“ indikaatorid

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prioriteetne suund 1. Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime										
Eesmärk 1.1: Eesti ettevõtetel on ligipääs tootlikkuse arengule suunatud investeeringuteks vajalikule kapitalile										
Lisandväärtus töötaja kohta (T) **	Saavutustase eesmärgist %*	0	0							
	saavutustase	0	0							
	eesmärk	500,0 tuhat kr (sh. 0-49 töötajaga ettevõtetes 400,0 tuhat kr)								
	esialgne tase	225,0 tuhat kr (sh. 0-49 töötajaga ettevõtetes 199,0 tuhat kr) (2005)			325,0 tuhat kr (sh 0-49 töötajaga ettevõtetes 250,0 tuhat kr)					
Kaasatud erasektori investeeringud uutesse masinatesse ja seadmetesse (T)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	29%							
	saavutustase	0	614 milj kr							
	Eesmärk	2,1 miljard kr (2007-2015)								
	esialgne tase	0 (2006)			1.0 miljard kr (2007-2010)					
Eesmärk 1.2: Eesti ettevõtete edukas rahvusvahelistumine										
Eksportivate ettevõtete arv (M) **	Saavutustase eesmärgist %*	-								
	Saavutustase	-								
	Eesmärk	8700 (2015)								
	esialgne tase	6797 (2005) 7558 (2007)			7500					
Otseinvesteeringute positsiooni suhe SKP-sse (M) **	Saavutustase eesmärgist %*	-								
	Saavutustase									

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	eesmärk	Kuulumine kolme Kõrgema suhtarvuga riigi hulka (2015)								
	esialgne tase	97% (31.12.2005 seisuga) 72,57% (2007)			Kuulumine kolme kõrgema suhtarvuga riigi hulka					
Ekspordikäibe kasv toetatud ettevõtete hulgas (T) **	Saavutustase eesmärgist %*	0%								
	saavutustase	0	-							
	eesmärk	Keskmine nominaalkasv 20% (2015)								
	esialgne tase	Andmed pole veel saadaval (2006)			Keskmine nominaalkasv 20%					
Eksporditurunduse toetust saanud ettevõtete arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	23%							
	saavutustase	0	79							
	eesmärk	346 (2015)								
	esialgne tase	0 (2006)			258					
Eesmärk 1.3: Ettevõtete tehnoloogiline uuemine, arendusvõimekuse ja tootlikkuse kasv										
Ettevõtete innovatsiooniinvesteeringud (M) **	Saavutustase eesmärgist %*	-								
	saavutustase	-	-							
	eesmärk	2,6% (2016)								
	esialgne tase	1,6% (2004) 3,4%(2006)			2,1%					
Ettevõtete tegelemine intellektuaalomandi kaitsega (M) **	Saavutustase eesmärgist %*	-	-							
	saavutustase	-	-							
	Eesmärk	22,5% (2016)								
	esialgne tase	13,4% (2004) 12,5% (2006)			16,7%					

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Uutest toodetest ja teenustest saadava müügitulu osatähtsus ettevõtete kogukäibest toetatud ettevõtete seas (T)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	0%							
	saavutustase	0	0							
	Eesmärk	25% (2016)								
	esialgne tase	0 (2004)	0%		16,3%					
Uute väljatöötatud tehnoloogiate, toodete ja teenuste arv toetatud ettevõtete seas (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	0%							
	saavutustase	0	0							
	Eesmärk	Aastas 60 (2015)								
	esialgne tase	21 (2006)			Aastas 50					
Toetatud projektide raames tehtud erasektori T&A investeeringud (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	13,4%							
	saavutustase	0	80,3 mln kr							
	Eesmärk	600 mln kr (2015)								
	esialgne tase	0 (2006)			300 mln krooni					
Eesmärk 1.4: Uute innovaatiliste äriideede juurdevool ja ettevõteteks kasvamine										
Teadus- ja tehnoloogiaparkide ning inkubaatorite asukafirmade käibe kasv (T) **	Saavutustase eesmärgist %*	-	-							
	saavutustase	-	-							
	eesmärk	Käibe kasv keskmiselt 40% aastas (2007-2015)								
	esialgne tase	Kasv 89% (2005)			Käibe kasv keskmiselt 40% aastas (2007-2010)					
Asukafirmade arv teadus- ja tehnoloogiaparkides (sh neis asuvates inkubaatorites) (T) **	Saavutustase eesmärgist %*	-	-							
	saavutustase	-	-							
	eesmärk	315 (2015)								
	esialgne tase	175 (2006)	204		250					

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Eesmärk 1.5: Edukas teadmiste ja tehnoloogiabiire										
Üli- ja kõrgkoolide spin-off ettevõtete arv (T) **	Saavutustase eesmärgist %*	-								
	saavutustase	-								
	eesmärk	Aastas 16 (2015)								
	esialgne tase	5 spin-off ettevõtet aastas (2005) 10 spin-off ettevõtet aastas (2007)			Aastas 11					
Ülikoolide ja TjA asutuste tulu enda loodud intellektuaal-omandi kommertsialiseerimisest ja lepingulistest töödest ettevõtetele (T)**	Saavutustase eesmärgist %*	-	-							
	saavutustase	-	-							
	eesmärk	Nominaalkasv keskmiselt 10% aastas (2007-2015)								
	esialgne tase	130 372 tuh kr (2005/2006) 100 653 tuh kr (2007)			Nominaalkasv keskmiselt 10% aastas (2007-2010)					
Ettevõtete ja ülikoolide vahelistes toetatud projektides osalenud tudengite arv (T) **	Saavutustase eesmärgist %*	0%								
	saavutustase	0								
	eesmärk	Aastas 65 tudengit (2015)								
	esialgne tase	Aastas 26 tudengit (2006)			Aastas 45 tudengit					
Ettevõtete ja teadusasutuste vaheliste koostööprojektide arv (V) **	Saavutustase eesmärgist %*	-								
	Saavutustase	-								
	Eesmärk	60 projekti aastas (2015)								
	esialgne tase	30 projekti aastas (2006)			46 projekti aastas					
Eesmärk 1.6. Toetada loomemajanduse arengut										
Loomemajanduse sektoris hõivatute	Saavutustase eesmärgist %*	-								

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
osakaal (M) **	saavutustase	-								
	eesmärk	4,2% (2015)								
	esialgne tase	3% (2003)			3,7%					
Loomemajandust edendavate projektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	0%							
	saavutustase	0	0							
	eesmärk	10 (2015)								
	esialgne tase	0 (2006)			5					
Eesmärk 1.7. Kindlustada Eesti turismisektori konkurentsivõimeline ja jätkusuutlik areng										
Turismiteenuste ekspordi kasv (M) **	Saavutustase eesmärgist %*	-								
	saavutustase	-								
	eesmärk	Nominaalkasv 55% (2015)								
	esialgne tase	15,2 miljardit krooni (2005) 16,1 miljardit (2007)			Nominaalkasv 30%					
Ööbimiste arvu kasv majutuskohdades (T) **	Saavutustase eesmärgist %*	-	64%							
	saavutustase	-	4,6 mln ööbimis t							
	eesmärk	7,1 miljonit ööbimist (2015), aasta keskmine kasv 7,2								
	esialgne tase	4,1 miljonit ööbimist (2005) 4,7 mln (2007)			5,8 miljonit ööbimist					
Hooajalisuse vähenemine (T) **	Saavutustase eesmärgist %*	-	-13%							
	saavutustase	-	38,4%							

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	eesmärk	35% (2015)								
	esialgne tase	38% (2005) 38,2%(2007)			36,1%					
Turismiga seotud projektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	2,2%							
	saavutustase	0	8							
	eesmärk	359 (2015)								
	esialgne tase	0 (2006)			205					

* arvutatakse lõplikust sihtasemest

** 2008. aasta kohta pole andmed veel kättesaadavad

M – mõjuindikaator

T – tulemusindikaator

V - väljundindikaator

- **„Eesti teadus- ja arendustegevuse (TjaA) konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu”**

Indikaatorite andmeid kogutakse projektitaotlustes, projektide aastaaruannetest ja väljamaksetaotlustega kaasas olevatest kulu- ja tegevusaruannetest ning Eurostat NABS statistikast.

Kuna antud prioriteetse suuna raames ühtegi lõpetatud projekti pole, pole enamusi indikaatorite saavutustaseme kohta võimalik infot anda.

Indikaatori „Andmebaasis ISI Web of Science ära toodud publikatsioonid, mis on avaldatud tippkeskustes töötavate teadlaste poolt (aastas) tulemuslikkuse täitmise osas on raske meetme rakendamise mõju hinnata, kuna „Teaduse tippkeskuste arendamise” meede rakendus reaalselt alles 2008. aasta juulis.

Indikaator ”ERDF poolt kaasfinantseeritud tippkeskuste arv (V)” näitab projektide arvu, mis on meetme „Teaduse tippkeskuste arendamine” alt rahuldamisotsuse saanud ja indikaator on hetkel 100%-liselt 2015. a sihttasemest täidetud.

Tabel 3. Prioriteetse suuna 2 „Eesti teadus- ja arendustegevuse (TjaA) konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“ indikaatorid

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prioriteetne suund 2: „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu”										
Eesmärk 2.1. Eesti T&A on fookuseeritud kõrge teaduse kvaliteedi ja ettevõtluspotentsiaaliga temaatilistele valdkondadele										
Prioriteetsete sotsiaalmajanduslike eesmärkidega seotud T&A kulutuste kasv (T) ¹	Saavutustase eesmärgist %*		0							
	saavutustase		0							
	eesmärk	50% (2015)			40%					50%
	esialgne tase	36,6% kogukulutustest (2004)								
Käivitatud riiklikud T&A programmid (V)	Saavutustase eesmärgist %*		0							
	saavutustase		0							
	eesmärk	6 (2015)			5					6
	esialgne tase	0 (2006)	0							
Eesmärk 2.2. T&A asutuste ja kõrgkoolide teadus- ja õppetöö keskkond on kaasajastatud										
Teadlased, kelle töökohad on uutes või kaasajastatud teadus- ja arendusasutustes (T)	Saavutustase eesmärgist %*		0							
	saavutustase		0							
	eesmärk	800 (2015)			200					800
	esialgne tase	0 (2006)	0							
Tudengid, kes kasutavad uusi või kaasajastatud ruume kõrgkoolides (T)	Saavutustase eesmärgist %*		0							
	saavutustase		0							

¹ HTM-i poolt valitud prioriteetsed eesmärgid Eurostati NABS eesmärkide seas

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	eesmärk	1500 (2015)			350-400					1500
	esialgne tase	0 (2006)	0							
Uued või kaasajastatud teadus- ja arendusasutused (hooned) (V)	Saavutustase eesmärgist %*		0							
	saavutustase		0							
	eesmärk	25000 m ² (2015)			6000 m ²					25000m ²
	esialgne tase	0 m ² (2006)	0							
Uued või kaasajastatud kõrgkoolihooned (V)	Saavutustase eesmärgist %*		0							
	saavutustase		0							
	eesmärk	12000 m ² (2015)			3000 m ²					12000m ²
	esialgne tase	0 m ² (2006)	0							
Eesmärk 2.3. Eesti T&A rahvusvaheline konkurentsivõime on tõusnud										
Andmebaasis ISI Web of Science ära toodud publikatsioonid, mis on avaldatud tippkeskustes töötavate teadlaste poolt (aastas) (T)	Saavutustase eesmärgist %*		69,7%							
	saavutustase		209							
	eesmärk	300 (2015)	209		200					300
	esialgne tase	0 (2006)	0							
ERDF poolt kaasfinantseeritud tippkeskuste arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*		100%							
	saavutustase		7							
	eesmärk	7 (2015)	7		7					7
	esialgne tase	0 (2006)	0							

M – mõjuindikaator, T – tulemusindikaator, V – väljundindikaator

- **„Strateegilise tähtsustega transpordiinvesteeringud“ ja „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“.**

Sisunäitajate andmed koonduvad kogutavast statistikast, aruandlusest, RA/RÜ poolt läbiviidavatest uuringutest ning Statistikaameti jt andmebaasidest.

Kuna 31.12.2008 seisuga ei ole lõpetatud ühtegi projekti, siis pole näitajate muutus tingitud projektide elluviimisest. Seetõttu ei ole läbi viidud ka indikaatorite hindamisi.

Kuigi indikaator „Inimvigastusega ja surmaga lõppenud liiklusõnnetuste arvu vähenemine rekonstrueeritud maanteelõikudel ja liiklussõlmedes“ vähenes 25% lähtetasemest (eesmärk on 85%ne vähenemine) ei tulene see projektide elluviimisest vaid üldisest üleriigilisest probleemi teadvustamisest.

Ühistranspordiga tehtud sõitude osakaal on säilinud eelmise aasta tasemel kuigi liikumiste arv on suurenenud – see tähendab ühistranspordisõitude arvu tõusu, kuid pole tingitud infrastruktuuriinvesteeringutest vaid üldisest ühistranspordi ja autoliikluse arengutest.

Üldine, mitte projektide elluviimisest tulenev 3% kasv on ka regionaalsete sadamate ja lennujaamade reisijate arvu kasvus, mida võib selgitada üldise siseturismi kasvuga Eestis. Modaalne nihe ühistranspordi kasuks selles muutuses ei avaldu.

Reisiaegade vähenemist ei ole reaalselt mõõdetud, kuna konkreetsed projektid ei ole rakendunud, küll võib üldisest liiklusvoogude kasvust tingituna täheldada ajakulu suurenemist, mis on selgunud transpordi modelleerimistööde tulemustest.

Indikaatorite muutuste põhjusi on käsitletud allpool projektide sisuanalüüsis.

Tabel 4. Prioriteetse suuna 3 „Strateegilise tähtsustega transpordiinvesteeringud“ indikaatorid

Sisu indikaatorid		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prioriteetne suund 3: „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“										
Eesmärk 3.1. Ühistranspordi osakaalu säilitamine keskkonnasäästliku reisijateveoteenuse osakaalu suurendamise kaudu										
Ühistranspordiga tehtud sõitude arv (T) *	Saavutustase eesmärgist %*									
	saavutustase									
	eesmärk	273 mln. sõitjat			224,0 mln. sõitjat					273 mln. sõitjat
	esialgne tase	207,5 milj. sõitjat (2006)								
Reisiaja vähenemine (T) *	Saavutustase eesmärgist %*									
	saavutustase									
	eesmärk	Vähenemine 45 % lähtetasemest			Vähenemine 45 % lähtetasemest					Vähenemine 45 % lähtetasemest
	esialgne tase	Ajakulu lähtetase määratakse kindlaks peale projektide selgumist	<i>Lähtetase selgitamisel</i>							
Raudteeprojektide arv (V) *	Saavutustase eesmärgist %*									
	saavutustase									
	eesmärk	Min. 4			Min. 2					Min. 4
	esialgne tase	0 (2006)								

Sisu indikaatorid		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Eesmärk 3.2. Paranenud ligipääsetavus ja liiklusohutus										
Inimvigastusega ja surmaga lõppenud liiklusõnnetuste arvu vähenemine rekonstrueeritud maanteelõikudel ja liiklussõlmedes (T) *	Saavutustase eesmärgist %*									
	saavutustase		Vähenemine 25% lähtetasemest							
	eesmärk	Vähenemine min 85% lähtetasemes								
	esialgne tase	2007. a hukkunuid 7; vigastatuid 53; kokku 60 (tulevikus rekonstrueeritavatel lõikudel: Kaarepere viadukt; Vao-Maardu; Vao-Saue; Pärnu ümbersõit; Valgejõe-Rõmeda)	2008. a hukkunuid 4; vigastatuid 41; kokku 45		Vähenemine min 85% lähtetasemest					Vähenemine min 85% lähtetasemest
Maanteeprojektide Arv (V) *	Saavutustase eesmärgist %*									
	saavutustase									
	eesmärk	Min. 5			Min. 2					Min. 5
	esialgne tase	0 (2006)								
Rekonstrueeritud TEN-T Liiklussõlmede arv	Saavutustase eesmärgist %*									

Sisu indikaatorid		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
(V)	saavutustase									
	eesmärk	Min. 3			Min. 2					Min. 3
	esialgne tase	0 (2006)								

Tabel 5. Prioriteetse suuna 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“ indikaatorid

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prioriteetne suund 4: „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine”										
Eesmärk 4.1. Paranenud ühendusvõimalused maismaast eraldatud perifeersetes regioonidega										
Reisijate arvu kasv regionaalsetes sadamates ja lennujaamades (T)	Saavutustase eesmärgist %*	78,7	82,38							
	saavutustase	Reg.lennu- jaamad 33,758 tuhat (2007)	Reg.lennu- jaamad 36,977 tuhat (2008)							
		Reg.sadamad (Triigi-Sõru; Kihnu- Munalaid; Manilaid- Munalaid; Kihnu-Pärnu) 94,532 tuhat (2007)	Reg.sadama d 97,31 tuhat (2008)							
		Kokku 128,29 tuhat (2007)	Kokku 134,287 tuhat (2008), kasv 3%							
	eesmärk	25% kasv (163 tuhat)			10% kasv (143,44 tuhat)					25% kasv (163 tuhat)

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	esialgne tase	130,4 tuhat (2005)								
Projektide arv sadamates ja lennujaamades (V) *	Saavutustase eesmärgist %*									
	saavutustase									
	eesmärk	Min. 4			Min. 2					Min. 4
	esialgne tase	Lähtetase määratakse kindlaks peale projektide selgumist								
Eesmärk 4.2. Paranenud regionaalne transpordi infrastruktuur										
Reisiaja vähenemine (T) *	Saavutustase eesmärgist %*									
	saavutustase									
	eesmärk	Vähenemine 55% lähtetasemest								Vähenemine 55% lähtetasemest
	esialgne tase	Ajakulu lähtetase määratakse kindlaks peale projektide selgumist	<i>Lähtetase selgitamisel</i>							
Rekonstrueeritud reisijate platvormide arv raudteel (V) *	Saavutustase eesmärgist %*									
	saavutustase									

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	eesmärk	100%			85%					100%
	esialgne tase	0% (2006)								
Uute ühenduste arv TEN-T võrgustikule (V) *	Saavutustase eesmärgist %*									
	saavutustase									
	eesmärk	Min. 4			Min. 2					Min. 4
	esialgne tase	0 (2006)								

* 2008. aasta kohta pole andmed veel kättesaadavad, M – mõjuindikaator, T – tulemusindikaator, V – väljundindikaator

- „Infoühiskonna edendamine“.

Sisunäitajate andmed koonduvad kogutavast statistikast, aruandlusest, RA/RÜ poolt läbiviidavatest uuringutest ning Statistikaameti, Eurostat jt andmebaasidest.

Informatsioon meetmete tulemuslikkuse kohta prioriteetse suuna „Infoühiskonna edendamine“ eesmärkide saavutamisel kogutakse põhilises osas RA poolt läbi viidud uuringute ja statistiliste aruannete kaudu. Osaliselt koondub informatsioon seiresüsteemi kaudu.

Eesmärk 5.1. Infoühiskonna võimaluste kasutus ja ligipääsetavus on suurenenud

TNS Emori e-seire uuringu kohaselt oli 2008. aasta novembrikuu seisuga internetikasutajaid, kes on kasutanud Interneti viimase 6 kuu jooksul, 15-74 aastaste vanusegrupis 67% – aastaga on lisandunud 10 000 kasutajat. Jätakuvalt kasvab Interneti kasutamine kodus, kuna pidevalt suureneb internetiühendust omavate perede osakaal (54%) eelmise aasta sama ajaga on kasv 3%. 51% ehk ca 534 000 elanikku on interneti *heavy user*’id*, mis tähendab, et nad kasutavad interneti vähemalt 5 päeval nädalas. Eelmisel aastal oli nii sagedasi internetikasutajaid 48%. Seega on aastaga *heavy user*’ite hulk kasvanud ligikaudu 26 000 inimese võrra. Interneti kasutanutest on *heavy user*’eid 77%. 42% 15-74-aastaseid elanikke kasutab interneti iga päev.

Lähtuvalt viimastest uuringutest 2007. ja 2008. aastal võib väita, et maksimaalseks internetikasutajate osakaaluks Eestis võib kujuneda 88% kogu elanikkonnast (75%, kes praegu kasutab ning 13% mittekasutajatest, kes ei välista, et hakkavad tulevikus interneti kasutama, kui tekib võimalus soetada arvuti või osaleda arvutikoolitusel.

Koduarvutit omavatest leibkondadest omab internetiühendust 91% ja see number on sama, mis eelmisel aastal. Interneti kasutataksegi eeskätt kodus ja koduste kasutajate hulk kasvab iga aastaga. Seoses koduarvutit ja internetiühendust omavate perede jätkuva kasvuga suureneb ka kodus interneti kasutamine –86%-lt 89%-le.

Seega on 2008. aastaks prognoositud indikaator „Interneti omamine kodudes“ tase ületatud. Sellega seoses on uues infoühiskonna arengukava rakendusplaanis korrigeeritud ka uusi sihttasemeid aastate lõikes.

2008. aastal uuringut avaliku sektori veebilehtede vastavusest WAI põhimõtete kvaliteedikriteeriumitele ei tehtud. Uut uuringut kavandatakse 2009. aastasse, et kaardistada 2008. aastal toimunud avatud taotlusvooru „Teabe kättesaadavuse parandamine“ käigus toetuse saanud projektide mõju antud indikaatoriga fikseeritud sihttasemetele.

Eesmärk 5.2. Avalik sektori teenuste pakkumine on läbipaistev ja tõhusalt toimiv

Elanike rahulolu riigi poolt osutatavate e-teenustega on eelmise aastaga võrreldes mõnevõrra langenud. Kasvanud on nende elanike arv, kes hindavad rahulolu 5-palli süsteemis hindegaga 4 (2007. aastal 42%, 2008. aastal 46%). Suurenenud on ka nende elanike arv, kes hindavad hindegaga 3. Statistiliselt neid aga rahulolu hindamisel ei arvestata.

Ettevõtete rahulolu riigi poolt osutatavate e-teenustega on jätkuvalt väga kõrge (2007. ja 2008. aastal mõlemal juhul 90% ettevõtetest väga rahul või pigem rahul). Võrreldes 2007. aastaga ei ole kasvanud avaliku sektori e-teenustega rahulolematute ettevõtete arv.

Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Infoühiskonna edendamine” 2009. aastal koostatavasse investeeringute kavassee kavandatavad projektide hulgas on „E-hangete süsteemi arendamine“, mille vastutav elluviija on Rahandusministeerium. Seega tõenäoliselt 2010. aastal selgub elluviidava projekti otsene mõju. Riigiga arveldamisel e-arvete osakaalu 2008. aastal ei uuritud.

Riigi Infosüsteemide Arenduskeskuse (RIA) andmetel vahetati 2008. aastal dokumendivahetuskeskuse (DVK) kaudu 4920 elektroonilist dokumenti. Prognoositud vahetatavate elektrooniliste dokumentide arv 2500 on kahekordselt ületatud.

Tabel 6. Prioriteetse suuna 5 „Infoühiskonna edendamine“ indikaatorid

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prioriteetne suund 5: „Infoühiskonna edendamine”										
Eesmärk 5.1. Infoühiskonna võimaluste kasutus ja ligipääsetavus on suurenenud										
Interneti kasutajate osakaal (M)	Saavutustase eesmärgist %*		85%							
	Saavutustase/kontr oltase		67% ¹		/66%					
	Eesmärk	78% (2015)								
	esialgne tase	53% (2005)								
Interneti kasutamine kodudes (M)	Saavutustase eesmärgist %*		123%							
	Saavutustase/kontr oltase		89% ²		/52%					
	Eesmärk	72% (2015)								
	esialgne tase	36% (2005)								
Avaliku sektori kodulehekülgede ja portaalide vastavavusse viimine veebi-käideldavuse (WAI – Web Accessibility Initiative) põhimõtetega (T)**	Saavutustase eesmärgist %*									
	Saavutustase/kontr oltase	7% (2006)	Andmed puuduvad		/100%					
	Eesmärk	100% (2015)								
	esialgne tase	7% (2006)								
Infoühiskonnaga seotud projektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0	13,3%							
	Saavutustase/kontr oltase		4		/15%					
	Eesmärk	30 (2015)								
	esialgne tase	0 (2006)								

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Eesmärk 5.2. Avalik sektori teenuste pakkumine on läbipaistev ja tõhusalt toimiv										
Avaliku sektori e-teenuseid kasutavate inimeste rahulolu riigi e-teenustega (M)	Saavutustase eesmärgist %*	0	76,6%							
	saavutustase/kontrolltase	-	59%		/71%					
	Eesmärk	77% (2015)								
	esialgne tase	67% (2005)								
Riigihanked e-keskkonnas (T)**	Saavutustase eesmärgist %*	0								
	saavutustase/kontrolltase	-	Andmed puuduvad		/50%					
	Eesmärk	75% (2015)								
	esialgne tase	0								
E-arveldamine (T)**	saavutustase eesmärgist %*	0								
	Saavutustase/kontrolltase	-	Andmed puuduvad		/100%					
	Eesmärk	100% (2015)								
	esialgne tase	0% (2005)								
Paberivaba avalik haldus (T)	Saavutustase eesmärgist %*		49,2%							
	saavutustase/kontrolltase	-	49,2 (4 920 DVK-s vahetatud dokumentide arv)		/50%					
	Eesmärk	100% - 10 000 vahetatud dokumenti (2015)	10 000							

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	esialgne tase	Min 42% MV 33% Ametid 11%								
Infoühiskonnaga seotud projektide arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0	1,7%							
	Saavutustase/kontr oltase	-	0/30		/30					
	Eesmärk	60 (2015)								
	esialgne tase	0 (2006)								

¹ – TNS Emor e-seire, november 2008

² - TNS Emor e-seire, november 2008

*arvutatakse lõplikust sihtasemest

** 2008. aasta kohta pole andmed veel kättesaadavad

M – mõjuindikaator

T – Tulemusindikaator

V - Väljundindikaator

- Horisontaalne tehniline abi ja tehniline abi

Kuna 2007. ja 2008. aastal on paralleelselt kasutusel veel nii perioodi 2004–2006 kui ka perioodi 2007–2013 vahendid, siis ka 2008. aastal viidi veel enamus tehnilise abiga seotud tegevustest ellu perioodi 2004–2006 vahenditest – teavitamisega seotud kulud, hindamised, koolitused jne.

Kodulehe www.struktuurifondid.ee külastatavus on algtasemega võrreldes kasvanud rohkem kui 3 korda, andes indikaatori saavutustasemeks 240%. Külastatavust mõõdab jooksvalt kodulehega seotud statistikakogumismootor. 2008. aasta lõpu seisuga registreeriti 289187. kodulehe külastaja.

Teadlikkust struktuurifondidest mõõdetakse iga-aastase avaliku arvamuse küsitluse kaudu. 2008. aasta juulis-augustis läbi viidud küsitluse tulemuse kohaselt on teadlikkus Euroopa Liidu struktuuritoetustest tõusnud 42 protsendini, millega jääb saavutustasemest puudu veel ligikaudu 7%. Teadlikkuse kasvule luuakse läbi erinevate meediakajastuste, kuid 2008. aastal on huvi suurenemine olnud tingitud ka riigi majandusliku olukorra halvenemisest.

2008. aastal toimus 9 koolitust. Ülejäänud 33 koolitust rahastati veel perioodi 2004–2006 tehnilise abi meetmete vahenditest.

Hindamisi ei ole 2008. aasta lõpu seisuga läbi viidud.

Tabel 7. Prioriteetse suuna 6 „Horisontaalne tehniline abi“ ja prioriteetse suuna 7 „Tehniline abi“ indikaatorid

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Prioriteetne suund 6: Horisontaalne tehniline abi										
Eesmärk 6.1. Eesti rahva teadlikkuse kasv struktuurivahenditega kaasnevatest võimalustest										
Struktuurivahendite kodulehel registreeritud külastuste arv (T)	Saavutustase eesmärgist %*	125%	240%							
	saavutustase/kontrolitase	149 873 ²	289 187							
	Eesmärk	120 000 aastas (2015)								
	esialgne tase	90 000 aastas (2006)			11 4000 aastas					
Avalikkuse teadlikkus struktuurivahenditest (T)	Saavutustase eesmärgist %*	53,3%	93,3%							
	saavutustase/kontrolitase	24%	42%							
	Eesmärk	45% (2015)								
	esialgne tase	28% (2006)			37%					
Eesmärk 6.2. Kasvav kogemustevahetus ning suurem rakenduskavade elluviimisel tekkinud parimate praktikate levik										
Horisontaalsete hindamiste arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	0%							
	saavutustase/kontrolitase	0	0							
	Eesmärk	5 (2015)			2					
	esialgne tase	-								
Eesmärk 6. 3. Personali kogemuste ning kompetentsi kasv										
Koolituste ning kursuste arv, mis on suunatud struktuurivahendite	Saavutustase eesmärgist %*	0%	4%							

² Mai–detsember 2007

Sisunäitajad		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
administratsioonile ning mida korraldab või koordineerib korraldusasutus (V)	saavutustase/kontrolltase	0	9							
	Eesmärk	220 (2015)			90					
	esialgne tase	-								
Prioriteetne suund 7: Tehniline abi										
Eesmärk 7.1. Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava on tulemuslikult ellu viidud										
Avalikkusele ja potentsiaalsetele taotlejatele suunatud oluliste rakenduskavaspetsiifiliste meediaürituste ja infopäevade arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	44%	733%							
	saavutustase/kontrolltase	4	66							
	Eesmärk	9 (2015)								
	esialgne tase	0								
Prioriteetse suuna spetsiifiliste hindamiste arv (V)	Saavutustase eesmärgist %*	0%	0%							
	saavutustase/kontrolltase	0	0							
	Eesmärk	12 (2015)								
	esialgne tase	0 (2006)								

M – mõjuindikaator
T – Tulemusindikaator
V - Väljundindikaator

Kuna 2008. aasta jooksul ei lõppenud ühtegi projekti, siis ei ole ka ühegi tuumikindikaatori tase tõusnud.

Tabel 8. Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava tuumikindikaatorid

Tuumikindikaatorid	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
MKM OP									
loodud töökohtade arv	0	0							
millest loodud töökohtade arv meestele	0	0							
millest loodud töökohtade arv naistele	0	0							
T&A projektide arv	0	0							
transpordiprojektide arv	0	0	-	-	-	-	-	-	-
ajasääst rahalises väärtuses (Eurodes) / aastane sääst reisijate ja kaupade käibest uutel ja rekonstrueeritud maanteedel prioriteetne suund	0	0	-	-	-	-	-	-	-
ajasääst rahalises väärtuses (Eurodes) / aastane sääst reisijate ja kaupade käibest uutel ja rekonstrueeritud raudteedel	0	0	-	-	-	-	-	-	-
projektide raames rajatud uute teekatete pikkus kilomeetrites	0	0	-	-	-	-	-	-	-
projektide raames rekonstrueeritud teekatete pikkus kilomeetrites	0	0	-	-	-	-	-	-	-
infoühiskonna projektide arv	0	0							

2.1.2. Finantsteave

Järgnev finantsteave on esitatud perioodi 01.01.2007 – 31.12.2008 kohta eurodes Kesküsteemi põhjal.

Kokku on OPi eelarvest võetud kohustusi 203 883 260 euro ehk 11,99% ulatuses, väljamakseid on tehtud 22 813 662 euro ulatuses ehk 1,34% perioodi kogu eelarvest. Enim on kohustusi võetud prioriteetsetes suundades „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“, „Horisontaalne tehniline abi“ ning „Eesti teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime suurendamine“, kõigis veidi üle 15%-i. Väljamakseid on enim tehtud suunas „Horisontaalne tehniline abi“, 9,6%. Teistes suundades jäävad väljamaksed alla 3%-i. Abikõlblike kulusid ja väljamakseid on tehtud suhteliselt vähe. Suures osas tuleneb see sellest, et mitmed meetmed olid alles avamisel ning kuigi taotlusi rahuldati ja projekte kinnitati siis projektid ei olnud lõppenud ning väljamakseid ei toimunud.

Tabel 9. OP finantstabel

	Perioodi 2007-2013 kogueelarve rakenduskava finantstabeli põhjal ¹			Kinnitatud programmide/projektide eelarved (EUR) ²				Tehtud abikõlblikud kulud (rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud, EUR) ³				Laekumised Euroopa Komisjonilt koos ettemaksetega ⁴
	EL osalus 1.1	Eesti avaliku sektori osalus 1.2	Erasektori osalus 1.3	EL osalus 2.1	Eesti avaliku sektori osalus 2.2	Erasektori osalus 2.3	Kinnitatud programmide/projektide eelarved protsendina perioodi kogueelarvest (%) 2.4	EL finantseering 3.1	Eesti avaliku sektori finantseering 3.2	Erasektori finantseering 3.3	Tehtud abikõlblikud kulud protsendina perioodi kogueelarvest (%) 3.4	EL osalus 4.1
Prioriteetne suund 3.1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“	375 480 935	8 972 444	134 105 629	57 243 168	4 496 997	50 970 506	15,92	9 477 637	349 029	1 029 415	1,53	7 509 619
Prioriteetne suund 3.2 „Eesti teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime tugevdamine“	310 223 307	54 745 290	0	39 763 253	6 967 601	50 267	15,08	4 331 494	764 384	0	1,64	6 204 466

Prioriteetne suund 3.3 „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“	525 397 290	92 717 169	0	28 836 936	1 840 655	0	4,96	1 682 553	107 397	0	0,29	13 134 932
Prioriteetne suund 3.4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“	100 936 867	0	0	1 792 722	316 363	0	2,09	415 791	73 375	0	0,48	2 018 737
Prioriteetne suund 3.5 „Infoühiskonna edendamine“	62 633 416	0	0	7 113 366	0	0	11,36	1 840 190	0	0	2,94	1 252 668
Prioriteetne suund 3.6 „Tehniline abi“	1 402 733	0	0	127 823	0	0	9,11	0	0	0	0,00	28 055
Prioriteetne suund 3.HTA „Horisontaalne tehniline abi“	28 553 498	5 038 853	0	3 709 062	654 540	0	15,28	2 331 037	411 360	0	9,60	571 070
Kokku	1 700 207 431			203 883 260			11,99	22 813 662			1,34	30 719 547

1. Prioriteetsete suundade eelarved rakenduskava finantstabeli põhjal.

2. Kinnitatud, sh juba lõpetatud programmide/projektide eelarved ilma mitteabikõlblike kuludeta ning katkestatud projektide eelarveteta.

3. Toetuse saaja poolt tehtud ja RÜ poolt hüvitatud abikõlblikud kulud. Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksetel, kus toetuse saaja ei ole veel esitanud kulude tasumist tõendavaid dokumente, tuleb kajastada vaid omafinantseeringu osa vastavates veergudes (3.2 või 3.3). Ettemaksete korral riigiasutustes tuleb kajastada abikõlblikku EL osalust veerus 3.1 ning omafinantseeringut vastavalt kuludokumentide esitamisele veergudes 3.2 ja 3.3 Ettemaksed riigiasutustele kajastatakse vastavates veergudes (3.1; 3.2 ja 3.3) vastavalt kuludokumentide esitamisele.

4. Andmed edastatakse makseasutuselt (MA), RÜd antud veergu ei täida.

Tabel 10. Ettemaksed EKlt 2008. aastal

Fond	Prioriteet	Laekumine (EUR)
ERDF	Ettemaks Majanduskeskkonna arendamise OP kokku	26 376 923
ÜF	Ettemaks Majanduskeskkonna arendamise OP kokku	21 015 891

Üheski OP prioriteetses suunas ei tehtud teise fondi tüüpi kulusid.

Tabel 11. OP prioriteetsed suunad rahastamisallikate lõikes eurodes.

	Toetuse saajate poolt tehtud abikõlblikud kulud kokku ¹	Avaliku sektori osalus ²	Erasektori osalus	Rakendusüksuse poolt tehtud väljamaksete aluseks olevad kulud kokku ³	Maksed Euroopa Komisjonilt ⁴
Prioriteetne suund 1 Täpsustada vahendid: ERDF tüüpi kulud ESF tüüpi kulud	9 858 241 0	9 826 666 0	1 029 415 0	10 856 081 0	7 509 619 0
Prioriteetne suund 2 Täpsustada vahendid: ERDF tüüpi kulud ESF tüüpi kulud	5 095 878 0	5 095 878 0	0 0	5 095 878 0	6 204 466 0
Prioriteetne suund 3 Täpsustada vahendid: ÜF tüüpi kulud	1 789 950 0	1 789 950 0	0 0	1 789 950 0	13 134 932 0
Prioriteetne suund 4 Täpsustada vahendid: ERDF tüüpi kulud ESF tüüpi kulud	489 166 0	489 166 0	0 0	489 166 0	2 018 737 0
Prioriteetne suund 5 Täpsustada vahendid: ERDF tüüpi kulud ESF tüüpi kulud	1 840 190 0	1 840 190 0	0 0	1 840 190 0	1 252 668 0

Prioriteetne suund 6 Horisontaalne tehniline abi Täpsustada vahendid: ERDF tüüpi kulud ESF tüüpi kulud	2 742 397 0	2 742 397 0	0 0	2 331 037 0	28 055 0
Tehniline abi Täpsustada vahendid: ERDF tüüpi kulud ESF tüüpi kulud	0 0	0 0	0 0	0 0	571 070 0
KOKKU	21 815 822	21 784 247	1 029 415	22 402 302	30 719 547
ESF tüüpi kulud ⁵	0	0	0	0	0

1. Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Abikõlblikud kulud, mis on toetuse saajate poolt tehtud (sh omafinantseering) ning RÜ poolt välja makstud. Ei sisalda ettemakseid riigiabiskeemides ega riigiasutustele. Osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksete korral sisaldab toetuse saaja poolt tasutud omafinantseeringut.

2. Sisaldab nii EL finantseeringut, kui ka Eesti avaliku sektori finantseeringut.

3. Sisaldab EL, Eesti avaliku sektori ja erasektori finantseeringut. Toetuse saaja poolt tehtud ja RÜ poolt hüvitatud abikõlblikud kulud. Sisaldab tehtud ettemakseid riigiabiskeemides (omafinantseeringut kajastada kuludokumentide esitamisel). Ettemaksed riigiasutustele ja osaliselt tasutud kuludokumentide alusel tehtud väljamaksed kajastatakse kuludokumentide esitamisel.

Andmed võrduvad esimese tabeli tehtud abikõlblike kulude andmetega ja makseasutusele (MA) aasta I kvartalis esitatud kuluaruande andmetega.

4. Andmed on ilma EK ettemakseteta ja edastatakse makseasutuselt (MA), RÜd antud veergu ei täida.

5. Kulud, mis on tehtud ERDFi vahenditest, kuid ESFi reeglitele vastavalt (EK Regulaatsioon Nr 1083/2006 Artikkel 34 (2)). Selliste kulude maht ei tohi programmiperioodi lõpuks ületada 10% prioriteetse suuna kuludest.

2.1.3. Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

Enim on OPis taotlusi rahuldatud Harju maakonnast- 113. See moodustab umbes poole kõikidest rahuldatud taotlustest. Üks põhjus on siin kindlasti selles, et Harju maakonna sisse jäävad ka Tallinna projektid. Peaaegu kolm korda vähem- 43 projekti- kinnitati Tartu maakonnas. Ühtegi taotlust pole rahuldatud Võrumaalt. Teistes maakondades on heakskiidetud 1-7 projekti maakonna kohta. Üleriiklike/maakondade vahelisi projekte on 26. Enamus maakondlikest projektidest on prioriteetse suuna 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime projektid“, Tallinnas on vastavaid projekte 112, Tartus 42 ja teistes maakondades 1-7. Samas üleriiklikest/ maakondade vahelistest projektidest on pooled antud prioriteetsest suunast. Prioriteetse suuna 2 „Eesti teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime tugevdamine“ kõik rahuldatud taotlused on üleriiklikud- 8 projekti.

Vaadates rahaliste vahendite jaotust maakondade vahel on näha, et kõige suurem osa kinnitatud projektide eelarvete mahust on üleriiklikud/maakondade vahelised projektid summas 111 869 111 eurot ehk 56,1% kogu kinnitatud eelarvete mahust. Üleriiklike projekte on kõikides prioriteetsetes suundades. Kuna Harjumaal on palju projekte, siis on ka kinnitatud projektide eelarve suur moodustades ligi veerandi kõikide projektide mahust. Enamus Harju maakonna projektidest on ettevõtluse prioriteetse suuna projektid. Ka väljamaksete osakaalud on vastavalt suurimad üleriiklike/maakondade vaheliste projektide ning Harju maakonna projektide puhul. Koguni 85,6% väljamaksetest on tehtud üleriiklikes/maakondade vahelistes projektides. Elanike arvu kohta on kõige enam kinnitatud projekte mahus 123,75 eurot elaniku kohta Jõgeva maakonnas ning 111,25 eurot Tartu maakonnas. Väljamakseid samas pole Jõgeva maakonnas üldse tehtud ning elaniku kohta on suurimad väljamaksed üleriiklike/maakondade vaheliste projektide puhul- 12,8 eurot elaniku kohta ning taas Tartu maakonnas- 6,7 eurot elaniku kohta. Jaotus maakondade vahel on graafiliselt toodud Lisas 3.

Tabel 12. Taotlemise hetkeseis maakondade lõikes

Maakond		Rahuldatud taotluste arv	Kinnitatud projektide eelarved (EUR)	Tehtud kulud (EUR)
Harju maakond	Absoluutsummana	113	49 123 610	1 852 990
	Inimese kohta	0,0002	93,88	3,54
Hiiu maakond	Absoluutsummana	3	222 380	0
	Inimese kohta	0,0003	21,98	0
Ida-Viru maakond	Absoluutsummana	6	5 278 908	28 003
	Inimese kohta	0,0000	30,92	0,16
Jõgeva maakond	Absoluutsummana	2	4 569 193	0
	Inimese kohta	0,0001	123,75	0
Järva maakond	Absoluutsummana	1	485 000	0
	Inimese kohta	0,0000	13,39	0
Lääne maakond	Absoluutsummana	3	431 893	0
	Inimese kohta	0,0001	15,68	0
Lääne-Viru maakond	Absoluutsummana	3	1 182 914	0
	Inimese kohta	0,0000	17,56	0
Põlva maakond	Absoluutsummana	4	2 895 541	0
	Inimese kohta	0,0001	92,88	0
Pärnu maakond	Absoluutsummana	7	1 551 209	6 433
	Inimese kohta	0,0001	17,52	0,073
Rapla maakond	Absoluutsummana	4	862 535	0
	Inimese kohta	0,0001	23,51	0
Saare maakond	Absoluutsummana	4	1 355 917	541
	Inimese kohta	0,0001	38,91	0,02

Tartu maakond	Absoluutsummana	42	16 607 233	999 617
	Inimese kohta	0,0003	111,25	6,70
Valga maakond	Absoluutsummana	2	529 276	0
	Inimese kohta	0,0001	15,45	0
Viljandi maakond	Absoluutsummana	2	2 554 939	0
	Inimese kohta	0,0000	45,72	0
Üleriiklikud/maakondade vahelised projektid	Absoluutsummana	26	111 869 111	17 183 680
	Inimese kohta	0,0000	83,43	12,81
Kokku	Absoluutsummana	222	199 519 658	20 071 265
	Inimese kohta	0,0002	148,79	14,97

2.1.4. Abikõlblike kulude jaotumine sekkumisvaldkondade lõikes

Enim on tehtud väljamakseid järgnevate sekkumisvaldkondade kombinatsioonide lõikes:

- 6 534 966 eurot läbi prioriteetse suuna 1 investeringutena äriühingutesse ja finantsvahendusse, rahastatuna abina (laen, tagatised) linnadesse.
- 4 331 494 eurot prioriteetse suuna 2 raames haridusvaldkonda TTA infrastruktuuri ja konkreetse tehnoloogia oskuskeskustesse tagastamatu abina ning territoriaalse mõõtmata.
- 2 098 344 eurot investeeriti transporti, sadamatesse tagastamatu abina maapiirkondadesse.
- 1 840 190 eurot investeeriti avalikku haldusesse ning kodanikele mõeldud teenustesse ja rakendustesse (e-teenused) tagastamatu abina ilma territoriaalse mõõtmata
- 1 437 464 eurot eraldati äritegevuseks TTA alastes tegevus ja uurimiskeskustes tagastamatu abina linnadesse.

Tabel 13. MKM OP väljamakstud abikõlblike kulude EL osaluse summa jaotumine sekkumisvaldkondade lõikes

Prioriteetne valdkond (kood)	Rahastamise vorm (kood)	Territoriaalne mõõde (kood)	Majandus-tegevuse valdkond (kood)	Väljamakstud EL osaluse summa (EUR)
01	01	01	16	1 437 464
02	01	00	18	4 331 494
08	02	01	15	6 534 966
09	01	00	04	2 035
09	01	00	13	13 425
09	01	01	05	5 577
09	01	01	06	202 602
09	01	01	12	85 462
09	01	01	16	40 512
09	01	01	22	18 418
09	01	03	05	271
09	01	05	06	12 438
09	01	05	13	3 217
09	01	Määramata	04	11 829
09	01	Määramata	06	13 102
09	01	Määramata	16	23 511
13	01	00	17	1 840 190
30	01	05	11	2 098 344
57	01	00	16	820 515
57	Määramata	Määramata	16	252 294
Kokku				17 747 665

Enim on kohustusi võetud järgnevate sekkumisvaldkondade kombinatsioonide lõikes:

- 39 763 253 euro ulatuses võeti kohustusi hariduse valdkonnas TTA infrastruktuur ja konkreetse tehnoloogia oskuskeskuste toetamiseks tagastamatu abina ning territoriaalse mõõtmata
- 30 629 658 euro väärtuses kinnitati vahendeid transpordi valdkonnas sadamate investeeringuteks tagastamatu abina maapiirkonnas
- 15 915 279 eurot kohustati investeerima finantsvahendusse muudeks investeeringuteks äriühingutesse abi (laen, tagatised) vormis ning linnadesse
- 12 471 051 euro ulatuses võeti kohustusi muudeks investeeringuteks äriühingutesse mujal liigitamata toomises tagastamatu abina ning territoriaalse mõõtmata
- 7 113 366 euro väärtuses kinnitati projekte avaliku halduse valdkonnas kodanikele mõeldud teenuste ja rakenduste (e-teenused) finantseerimiseks tagastamatu abina ning territoriaalse mõõtmata
- 6 000 076 euro ulatuses võeti kohustus äritegevuse valdkonnas muu toetusena turismiteenuste parandamiseks tagastamatu abina ning territoriaalse mõõtmata
- 5 376 879 eurot kinnitati äritegevuses TTA-alastes tegevustes uurimiskeskustes tagastamatu abina linnadesse

Tabel 14. MKM OP kinnitatud projektide eelarvete EL osaluse summa jaotumine sekkumisvaldkondade lõikes

Prioriteetne valdkond (kood)	Rahastamise vorm (kood)	Territoriaalne mõõde (kood)	Majandus-tegevuse valdkond (kood)	Projekti eelarve EL osaluse summa (EUR)
01	01	00	06	14 478
01	01	00	18	22 089
01	01	01	06	146 843
01	01	01	16	5 376 879
01	01	01	18	32 209
01	01	05	06	33 873
01	01	Määramata	16	8 987
01	01	Määramata	18	47 822
02	01	00	18	39 763 253
03	01	00	18	639 116
03	01	01	16	18 522
03	01	01	18	1 188 716
04	01	01	13	11 170
04	01	01	16	1 794 681
06	01	00	08	12 974
08	01	00	03	2 428 360
08	01	00	04	58 619
08	01	00	05	1 014 040
08	01	00	06	12 471 051
08	01	00	Määramata	308 276
08	02	01	15	15 915 279
09	01	00	01	25 565
09	01	00	04	95 867
09	01	00	05	20 588
09	01	00	06	103 929
09	01	00	11	121 066
09	01	00	13	118 237
09	01	00	16	75 895
09	01	00	18	9 265
09	01	00	19	25 565
09	01	00	20	290 883
09	01	00	Määramata	33 078
09	01	01	03	124 800

09	01	01	04	244 385
09	01	01	05	280 257
09	01	01	06	2 227 366
09	01	01	11	95 867
09	01	01	12	265 169
09	01	01	13	95 069
09	01	01	16	1 448 439
09	01	01	18	94 803
09	01	01	22	83 652
09	01	01	Määramata	95 772
09	01	03	05	75 320
09	01	05	06	279 166
09	01	05	13	92 768
09	01	05	Määramata	85 801
09	01	Määramata	03	95 867
09	01	Määramata	04	133 598
09	01	Määramata	05	95 356
09	01	Määramata	06	743 421
09	01	Määramata	16	272 008
09	01	Määramata	Määramata	95 867
13	01	00	17	7 113 366
30	01	05	11	30 629 658
57	01	00	11	41 316
57	01	00	14	184 183
57	01	00	16	6 000 076
57	01	00	17	35 142
57	01	00	19	78 835
57	01	00	20	91 083
57	01	00	22	89 476
57	Määramata	Määramata	16	1 234 384
86	01	00	00	127 823
Kokku				134 877 268

Selgitused sekkumisvaldkondade tabelite juurde:

- Prioriteetne valdkond:

01- TTA alane tegevus uurimiskeskustes

02- TTA infrastruktuur (sealhulgas rajatised, seadmed ja uurimiskeskustevaheline kiire võrguühendus) ja konkreetse tehnoloogia oskuskeskused

08- Muud investeeringud äriühingutesse

09- Muud meetmed teadusuuringute ja uuenduste ning ettevõtluse ergutamiseks VKEdes

13- Kodanikele mõeldud teenused ja rakendused (e-tervishoid, e-valitsus, e-õpe, e-osalus jne)

30- Sadamad

57- Muu toetus turismiteenuste parandamiseks

- Rahastamise vorm:

01- Tagastamatu abi

02- Abi (laen, intressitoetus, tagatised)

- MÄÄRAMATA

- Territoriaalne mõõde:

00- Ei kohaldata

01- Linnad

03- Saared

05- Maapiirkond (välja arvatud mäestikud, saared või hõreda ja eriti hõreda asustusega alad)
- MÄÄRAMATA

- Majandustegevuse valdkond:

04- Tekstiili ja tekstiiltoodete tootmine

05- Transpordivahendite tootmine

06- Mujal liigitamata tootmine

11- Transport

12- Ehitus

13- Hulgi- ja jaekaubandus

15- Finantsvahendus

16- Kinnisvara, rentimine ja äritegevus

17- Avalik haldus

18- Haridus

22- Mujal liigitamata teenindus

- MÄÄRAMATA

- Asukoha valdkond

00- Eesti (NUTS sihtala 2)

- MÄÄRAMATA

2.1.5. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Tabel 15. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele teemale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)
Projekti mõju keskkonnahoiule ³	0	0
Projekti mõju võrdsete võimaluste ⁴ edendamisele	0	0
Projekti mõju infoühiskonna edendamisele ⁵	0	0
Projekti mõju regionaalse arengu edendamisele ⁶	0	0
Projekti mõju kodanikuühiskonna arengu edendamisele ⁷	0	0

³ Ehk keskkonnaseisundile. Keskkonnahoid on RSKSi kohaselt ökoloogiline tasakaalustatus, mis eeldab inimese tervisele puhtast keskkonda, ressursside säästlikku kasutust, inimtekkelise negatiivse mõju minimeerimist keskkonnale ja eelnevat toetavat keskkonnaharidust.

⁴ RSKSs defineeritud järgmiselt: meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja soolise võrdõiguslikkuse edendamine ning ebasoodsamas olukorras olevatele rühmadele võrdsete võimaluste loomine aktiivseks osalemiseks ühiskonnaelus.

⁵ RSKSs defineeritud järgmiselt: Infoühiskonnas hoitakse, teisendatakse ja edastatakse teavet universaalsel digitaalsel kujul ning kõigile ühiskonna liikmetele on tagatud juurdepääs digitaalsel kujul teabele läbi andmeedastusvõrgu. Rutiinne vaimne töö on infoühiskonnas usaldatud masinatele ja elukorraldus on ratsionaalne tuginedes eelnimetatud eeldustele.

⁶ RSKSs defineeritud järgmiselt: Sotsiaal-majandusliku seisundi tasakaalustumine territoriaalses lõikes. Regionaalset arengut toetavad tegevused peavad aitama kaasa inimeste elukvaliteedi ja põhivajaduste parema ja ruumiliselt ühtlasema tagatuse ning samuti majanduse ja tööturu arengu ja konkurentsivõime ruumiliselt ühtlasema taseme saavutamisele.

⁷ RSKSs defineeritud kui pidev protsess, mis eeldab aktiivseid kodanikuühendusi, inimeste järjepidevat informeerimist ning kaasamist erinevatel tasanditel, andes neile võimaluse panustada ühiskonna arendamisse läbi koostöö ja otsustusprotsessides osalemise.

Opi raames on horisontaalseid põhimõtteid prioriteetsetes suundades erinevalt rakendatud, kuid kõikides suundades arvestatakse rakendamisel horisontaalsete teemadega ning ükski meede ei tohi omada negatiivset mõju horisontaalsetele teemadele. Küll aga on mõningatel meetmetel ja prioriteetsetel suundadel neutraalne mõju. Kuna erinevate prioriteetsete suundade ja meetmete eesmärgid, tegevused ning mõju on erinev, siis ei käsitleta kõigis meetmetes kõiki horisontaalseid teemasid, vaid keskendutakse kindlatele relevantset mõju omavale teemadele. Horisontaalsed teemad kajastuvad meetmete tingimustes meetmete eesmärkides ja tegevuste planeerimises ning vastavus- ja hindamiskriteeriumite kehtestamises. Juhtkomisjonide ja seirekomisjoni koostamine ja töö on olnud kõikide horisontaalsete teemade suhtes neutraalne.

Meetmete tegevuste planeerimisel on arvestatud horisontaalsete teemadega järgmiselt:

Keskkonnahoid

Kuigi enamus OP meetmeid omab keskkonna suhtes neutraalset mõju, siis samas saab mõõta kaudset mõju. Majanduse struktuuralsed muutused ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtt aitavad kaasa loodusressursside säästlikumale kasutamisele, väheneb jäätmete ja keskkonda paisatavate heitmete hulk ning suureneb jäätmete taas- ja korduvkasutus. TjaA konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu soodustab keskkonnahoidu, sest kaasaegsed laborid on väiksema keskkonnariskiga ning samas aitab teaduse areng välja töötada ning rakendada keskkonnahoidlikke tehnoloogiaid. Ühistranspordi arendamine, keskkonna suhtes ohutute ja säästlikumate lahenduste valimine, keskkonnanõuete järgimine, loomadele ohutute transpordikoridoride loomine, mürabarjääride rajamine jmt tegevused aitavad kaasa keskkonna hoiule.

Võrdsed võimalused

Majanduse üldine areng aitab kaasa tööpuuduse vähenemisele ja sissetulekute kasvule kõikides elanikkonnakihtides ja seega kaudselt ka võimaluste võrdsustumisele ühiskonnas. Oluline on luua ebasoodsamas olukorras olevatele ühiskonnagruppidele toetuste liikide mitmekesistamisega võrdsed võimalused majanduselus osalemiseks. Seda soodustavad ka infoühiskonna projektid, mis loovad elanikele juurdepääsuvõimalusi kultuuri, haridustaset ning erivajadusi arvestavale digitaalsele teabele ning kaasatust ühiskondlikku ellu ning investeringud teadusasutuste infrastruktuuri arvestades erivajadustega inimestega. Prioriteetne suund „Eesti teadus- ja arendustegevuse (TjaA) konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“ mõju on samuti positiivne, sest infrastruktuuri kaasajastamine suurendab ka erivajadustega elanike juurdepääsu kõrgharidusele.

Infoühiskonna edendamine

Prioriteetne suund „Infoühiskonna arendamine“ on 100%-liselt suunatud infoühiskonna arendamisele, seega kõik antud suunas ellu viidavad projektid omavad positiivset mõju infoühiskonnale. Teiste suundade raames jagatavad toetused aitavad samuti kaasa IKT sektori ettevõtete arengule ja IKT kasutamisele ettevõtetes, sest toetatakse innovatsiooni ettevõtluses ning uusi IKT lahendusi teenuste pakkumistes.

Regionaalne areng

Ettevõtluse regionaalne areng loob uusi töökohti, vähendab sotsiaalseid pingeid ning parandab inimeste elukvaliteeti kõigis piirkondades. Toetused võimaldavad luua vähem arenenud piirkondades tegutsevatele ettevõtetele soodsamad tingimused arenguks. Investeeringud transpordiinfrastruktuuri ja ühistranspordisüsteemi arendamisse aitavad vähendada aeg-ruumilisi vahemaid piirkondade vahel ja tõstavad piirkondade konkurentsivõimet. Selle tulemusena paraneb avalike teenuste kättesaadavus, kohaliku elukeskkonna kvaliteet ning luuakse paremad tingimused ettevõtluse arenguks, kuna ühendusvõimalused on oluline tegur ettevõtte strateegia kujundamisel. Investeeringutega kõrgkoolidesse ja teadusasutustesse väljaspool Tallinna ja Tartut panustatakse erinevates maakondades pakutava kõrghariduse arendamisse. Infoühiskonna arendamine omab märkimisväärset mõju regionaalsele arengule, võimaldades tõsta avalike teenuste kättesaadavust kõigis Eesti piirkondades ning pakkudes võimalusi ettevõtluseks ja avalikus elus osalemiseks sõltumata geograafilisest paiknemisest tulenevatest piirangutest.

Kodanikuühiskonna areng

Mõju kodanikuühiskonna arengule on enamasti neutraalne. Sotsiaalsete partnerite kaasamine meetmete väljatöötamisele ja rakendamisele toetab teatud määral kodanikuühiskonna arengut. Samuti soodustab kodanikuühiskonna arengut parem infrastruktuur.

2.1.6. Kvalitatiivne analüüs

2008. aastal alguse saanud majanduslangus on tekitanud olukorra, kus riigipoolsed struktuurifondidest rahastatavad meetmed majanduse elavdamiseks on muutunud ettevõtete seas aktuaalsemaks ja tõusnud üha suurema tähelepanu alla.

Lissaboni strateegia keskmes on tööhõive, rõhuasetusega kvaliteetsete (teadmismahukate) töökohtade osakaalu suurendamisel tööhõives. Igasugune hõive saab kasvada aga ainult edukalt toimiva ettevõtluse korral, mille säilitamine majanduslanguse olukorras on suur väljakutse ning nõuab tõsisid pingutusi. Just seetõttu ongi oluline riigipoolne jõulisem kaasaaitamine inimressursi arendamisele, koostöö soodustamisele ning riigipoolsete meetmete suunamine ettevõtete eksporttegevuse toetamisele ja finantsidele ligipääsu parandamisele.

Prioriteetse suuna „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“ teemade prioriteetsus väljendub suuremates rahaeraldustes tegevuste elluviimiseks, mis on ette nähtud ettevõtete rahvusvahelistumise ja investeeringute toetamiseks ning vastavuses 2007. aastal kavandatud strateegiaga „Eesti ettevõtluspoliitika 2007-2013“ ning RSKSiga. Antud suund on vastav rakendusdokumendis RSKSi prioriteedile nr 2 „Teadus- ja arendustegevuse võimekuse ning ettevõtete uuendusmeelsuse ja tootlikkuse kasv“ teatud eesmärkide osas. RSKSi üheks eesmärgiks on vajadus tõsta Eesti ettevõtete tehnoloogilist ja arendusalast võimekust, andes neile tuge ja toetuse oma tegevuse restruktureerimiseks eksporditurgudel kasvava konkurentsi tingimustes toimetulekuks. Samuti on eesmärgiks suurendada ka laenukapitali kättesaadavust (seda eriti alustavatele ettevõtetele), rahvusvahelistumist ning turismitoodete- ja teenuste arengut ning ka nendele eesmärkidele vastavad meetmed on rakendamisel. Kuna antud suund aitab kaasa ettevõtluse arenemisele ja kaudselt ka töökohtade loomisele siis toetab prioriteetne suund otseselt ka Lissaboni tegevuskava eesmärkide täitmist. Jätkunud majandus toob 2009. aastal tõenäoliselt kaasa ettevõtete arvu vähenemise ja

ettevõtlusaktiivsuse kahanemise, riigipoolsete meetmete roll selles kontekstis on hoida langus võimalikult väiksena ja ettevõtlusaktiivsust läbi erinevate toetuskeemide ergutada (hinnates olemasolevate meetmete asjakohasust ning luues vajadusel uusi meetmeid).

Prioriteetse suuna „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“ meetmed on valitud vastavalt kuna Lissaboni strateegia ja RSKSi kohaselt tuleb forsseerida Eesti T&A ja innovatsiooniga seotud tegevusi, mis tagavad teadmispõhisele majandusele ülemineku, et Eesti saavutaks Lissaboni strateegias toodud eesmärgi ning oleks võrdväärseks ja konkurentsivõimeliseks partneriks ELis. Meetmeid viiakse ellu ERDF vahenditest, sest on vajadus teha ka investeringuid T&A infrastruktuuri ning ettevõtete innovatsioonivõimekusse, et luua atraktiivset keskkonda teadmiste ja tehnoloogiamahukatele välisinvesteeringutele. See on nii Eesti T&A ja innovatsiooni kui RSKSi olulisemaid eesmärke.

Vastavalt RSKS eesmärkidele on transpordi valdkonna meetmed suunatud kõikide transpordiliikide ja transpordivõrkude kvaliteedi, ohutuse taseme ja läbilaskevõime vajadustele vastavusse viimisele ning ühistranspordi ja kergliikluse arendamisele. Täpsemalt ka strateegilise tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamisele ja regionaalsete ühenduste parendamisele. Rakenduskava on koostatud, arvestades Lissaboni protsessi suuniseid, eeskätt rahvuslike integreeritud transpordi programmide koostamise ning maantee- ja maanteevõrgustiku arendamise kohta.

Investeeringute kavast välja valitud projektid on läbinud hindamise, kus kriteeriumiteks olid projektide olulisus ja sidusus, mõju ja kasulikkus, eelarve ja oodatava mõju proportsionaalsus, tulu-kulu analüüs ja rakendamise võimekus. Need kriteeriumid lähtusid seoste ja mõju analüüsist Eesti transpordi konkurentsivõime tugevdamiseks.

Regionaalse ja strateegilise tähtsusega transpordinvesteeringud on teineteist täiendavad avades nii vastastikku erinevate prioriteetsete suundade raames teostatavate tegevuste mõju. Nii aitavad eriti kavandatud regionaalse tähtsusega suurprojektid kaasa TEN-T võrgustikku kuuluvate transpordiühenduste paremale toimimisele võimaldades paremaid ühendusi transpordikoridoride vahel ja sadamatega.

Vabariigi Valitsuse poolt 30. novembri 2006. a. heaks kiidetud „Infoühiskonna arengukava 2013“ (infoühiskonna arengukava) püstitab valdkonna eesmärgid, määratleb meetmed ja tegevussuunad infoühiskonna kui terviku arendamiseks pikemas perspektiivis. Prioriteetse suuna „Infoühiskonna arendamine“ raames koostatakse igal aastal infoühiskonna arengukava juurde infoühiskonna arengukava kaheaastane rakendusplaan, mis keskendub prioriteetidele lühikeses perspektiivis ja loob võime reageerida piisavalt kiirelt ja kasutada maksimaalselt ära soodsate tingimuste tekkimise, kindlustades sellega piisava paindlikkuse informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia rakendamisel. RSKSis on välja toodud, et eesmärgiks on arendada inimeste teadlikkust, oskusi ja motivatsiooni teenuste kasutamiseks ning vastav meede on antud suunast ka rakendatav. Samuti on eesmärgiks avaliku sektori e-teenuste arendamine.

Üldiselt toetavad OPist aruandlusperioodil rakendatud meetmed ja tegevused otseselt nii Lissaboni strateegia eesmärke, kui ka RSKSis ja rakenduskavas toodud strateegilisi eesmärke ning on ka seotud teiste rakenduskavade ja strateegiatega. Aruandeperioodil avatud meetmed toetavad nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 9 lõikes 3 püstitatud eesmärki: fondidest kaasrahastatud toetused on suunatud ELi konkurentsivõime edendamise ja töökohta loomise prioriteetidele.

Täpsemad valdkondlikud suundade seosed RSKS eesmärkide ja panusega Lissaboni protsessi on toodud iga prioriteetse suuna peatüki all.

2.2. Teave vastavuse kohta ühenduse õigusele

Prioriteetsete suundade rakendamine on kooskõlas ühenduse õigusega.

2.3. Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamise meetmed

2.3.1. Auditeeriva asutuse funktsioon struktuuritoetuse rakendusskeemis

Nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 59 punkti 1 c järgi on auditeerivaks asutuseks (edaspidi AA) oma ülesannetes korraldusasutusest (KA) ja sertifitseerimisasutusest sõltumatu riiklik, piirkondlik või kohalik avalik-õiguslik asutus või organ, kelle liikmesriik määrab iga rakenduskava jaoks ja kes vastutab juhtimis- ja kontrollisüsteemi (JKK) tõhusa toimimise kontrollimise eest. Selleks viib AA sama määruse artikkel 62 punkti 1 alusel muuhulgas läbi JKK hindamise ja deklareeritud kulude auditeerimise asjakohase toiminguvahemiku alusel.

Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse seaduse § 9 lõike 1 alusel vastu võetud Vabariigi Valitsuse 19. aprilli 2007. a määruse nr 111⁸ § 2 alusel on AA ülesannete täitmine määratud Rahandusministeeriumile (RM) ning vastavalt rahandusministri 28. oktoobri 2008. a käskkirjale nr 476⁹ (uuendatud viimati rahandusministri 19. märtsi 2009. a käskkirjaga nr 112) ministeeriumi siseselt finantskontrolli osakonnale (edaspidi FKO).

FKO on iseseisev finantskontrolli teostav üksus (osakond ei osale üheski juhtimisprotsessis ega -ülesandes), mis võib vastavalt oma aasta tööplaanile auditeerida kõiki juhtimis- ja kontrollitasandeid struktuuritoetuse haldus- ja finantskaskaadis ning teavitab Euroopa Pettustevastast Ametit (edaspidi OLAF) tuvastatud rikkumistest (peatükk 1.8.9.). Selleks, et mitte ohustada audiitorite sõltumatust, ei osale FKO audiitorid kontrolliprotseduuride väljatöötamisel, ei tee raamatupidamiskandeid ega ole seotud ühegi muu tegevusega, mida nad auditeerivad. AA on seega oma töös täielikult sõltumatu nii KA kui ka makseasutuse (MA) tegevusest.

AA viib läbi struktuuritoetusega seotud isikute ja asutuste juhtimis- ja kontrollisüsteemide (JKK) ning deklareeritud kulude auditeerimise koostöös RA ja RÜ siseaudiitoritega (edaspidi AA volitatud isikud). AA volitatud isikute sõltumatus on tagatud läbi funktsionaalse sõltumatuse struktuurifondide rakendamise ja maksete funktsioonidest. Lõppvastutaja auditialaste tegevuste osas struktuuritoetuse auditeerimisel on AA. AA volitatud isikud vastutavad EL ja Eesti riigi finantshuvide kaitsmise eest eelkõige oma asutuste tasandil.

⁸ "Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse andmist korraldavate asutuste määramine".

⁹ "Ülesannete jaotus struktuuritoetuse andmisel ja kasutamisel Rahandusministeeriumis".

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 8. mai 2007. a määruse nr 125¹⁰ (edaspidi auditi määrus) § 2 lõikele 3 auditeeritakse kõikide toetuse andmist korraldavate asutuste JKK perioodi 2007-2013 jooksul vähemalt kaks korda. Juhtimis- ja kontrollisüsteemide (JKK) auditi eesmärgid on sätestatud Euroopa Komisjoni (EK) määruse nr 1828/2006 artikli 62 lg 1 punkti a alusel auditi määruse §-s 2.

Nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 62 punkti 1 alusel antakse deklareeritud kuludele hinnang projektiauditite raames asjakohase toiminguvälimi alusel¹¹. Projektiauditi eesmärgid on sätestatud Euroopa Komisjoni (EK) määruse nr 1828/2006 artikli 16 alusel auditi määruse §-s 3.

Järeltoiminguid juhtimis- ja kontrollisüsteemides (JKK) tuvastatud riskide maandamise osas teostavad korraldusasutus (KA) koostöös RA ja RÜga, informatsiooni koondab KA. Projektiauditite järeltoimingute teostamise eest vastutab RÜ. AA koondab KAlt ja RÜlt saadud informatsiooni järeltoimingute tulemuste kohta ja annab tagasisidet EKle.

Kokkuvõtte AA ja AA volitatud isikute poolt aasta jooksul läbi viidud auditite tulemustest esitatakse EKle iga aasta 31. detsembriks auditeerimise aastaaruande ja selle juurde kuuluva AA juhi allkirjastatud arvamusega.

2.3.2. Auditite tulemusena tuvastatud olulised probleemkohad

Perioodil 01.01.2007- 31.12.2008 ei viinud AA ega AA volitatud isikud läbi ühtegi juhtimis- ja kontrollisüsteemide (JKK) auditit ega ka projektiauditit.

Vastavalt Euroopa Nõukogu (EÜ) määruse nr 1083/2006 artiklile 71 (2) ning Euroopa Komisjoni (EK) määruse nr 1828/2006 artiklile 25 viis AA nimetatud ajavahemikul läbi vastavusauditid kõikide perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse andmist ja kasutamist korraldavate asutuste JKKde osas.

Vastavusauditite tulemusena koostas AA vastavusauditite koondaruande koos AA arvamusega, mille kohaselt on programmperioodi 2007-2013 majanduskeskkonna arendamise rakenduskava nr CCI2007EE161PO001 jaoks loodud juhtimis- ja kontrollisüsteemid (JKK) vastavuses Euroopa Nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artiklites 58–62 ja Euroopa Komisjoni (EK) määruse nr 1828/2006 jaos 3 sätestatud nõuetega. Vastavusauditite koondaruanne sai EK heakskiidu 13.02.2009. a.

2.3.3. Prioriteetsete suundade riskide hindamine

2008. aastal toimusid riskide hindamise metoodikas väikesed uuendused ja lisandus põhivaldkondade kategooria, mis võimaldab edaspidi selgemalt määratlada kõikide tuvastatud riskide valdkonda ning planeerida edasisi tegevusi oluliselt selgepiirilisemalt.

¹⁰ "Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse ja omafinantseeringu auditi tegemise ning struktuuritoetuse kasutamise lõpetamise ja osalise lõpetamise deklaratsiooni esitamise kord".

¹¹ Toiminguvälim koostatakse Euroopa Komisjoni (EÜ) määruse nr 1828/2006 artiklis 17 ja lisas IV sätestatud nõudeid järgides.

Põhivaldkondade loetelu:

1. RA/RÜ ülesannete jaotumine / asutusesisene ülesannete jaotus ja kohustuste lahusus
2. Planeerimine, poliitikate kujundamine
3. Projektide/taotluste hindamine ja valik
4. Toetuse saaja juhendamine / nõustamine
5. Järelevalve
6. Kontrolljälje säilitamine
7. Süsteemiauditid ja järeltoimingud
8. Seire ja hindamine
9. Kommunikatsioon ja teavitamine
10. Personal ja koolitus
11. Muu

Riske hinnati kõikide rakenduskavade ning ka üldise rakendussüsteemi toimimise osas. Hindamisel eristati riske teemavaldkondade põhiselt ning neis sisaldus üldjuhul mitu erinevat prioriteeti.

Majanduskeskkonna arendamise rakenduskavas tuvastati 2008 aastal kokku 119 riski. Neist 10 kõrget, 77 keskmist ning 32 madalat

2007. aastal tõstatatud riskidest on 2008. aastal jätkuvalt riskiks järgnevad:

- 1) Võimalikud viivitused suuremate infrastruktuurimeetmete ettevalmistamisel, projektide valikul ja rahastamisel, sest olulised viivitused antud meetmete rakendamisel võivad tuua kaasa ka olulise finantsriski, mis seondub automaatse kohustustest vabastamisega (nn N+2(3) reegluga). Kuna kohustustest vabastamise risk tuleb tuvastada piisavalt aegsalt, et vahendeid ümber paigutada või teisi abinõusid kasutusele võtta, on riskina tuvastatud ka see, et potentsiaalsed probleemid vahendite kasutamisega selguvad või neid tunnistatakse liiga hilja.

Kesksed tegevused riski maandamiseks on järgmised.

- I. Kõikide suuremahuliste infrastruktuurimeetmete ettevalmistamist seiratakse, vajadusel viiakse lahendamist nõudvad teemad aruteluks VV tasandile. Meetmete ettevalmistamise ajakava on avaldatud internetis aadressil www.struktuurifondid.ee.
 - II. Kui meetme rakendamises peaks tekkima olulised viivitused ning sellest tulenevalt oluline kohustustest vabastamise risk, siis on kavas läbi rääkida ja kokku leppida tegevusplaanid.
- 2) Lähivalt on oluliseks peetud ka personaliriski e. eelkõige suurt personalivoolavust, (mis tuleneb suuresti tööjõupuudusest turul) ning ebapiisavaid teadmisi ja oskuseid. Kahtlemata toob kahe perioodi paralleelne rakendamine (2004-2006 perioodi tegevuste lõpetamine ja sulgemine ning perioodi 2007-2013 ettevalmistamine ja käivitamine) kaasa ka edaspidi suurema töökoormuse, mis omakorda tähendab mõnevõrra suuremat vajadust kvalifitseeritud personali järele.

Kesksed tegevused riski maandamiseks on järgmised.

- I KA korraldab koolitusi keskselt kõikidel struktuurivahenditel puudutavatel teemadel. Koolitusplaan administratsiooni jaoks tehakse eelseisvaks aastaks ning selle koostamisel arvestatakse kõikide RAde ja RÜde eelistusi ja vajadusi.

Kuigi riskide maandamisega tegeletakse pidevalt pole riskid veel küll päris maandatud.

2007. aasta riskidest on maandatud:

- 1) Eelnevad vähesed kogemused programmi tüüpi tegevuste ettevalmistamisel ja elluviimisel, samuti programmide elluviimisega kaasnev suurenev halduskoormus riigi jaoks, sest see võib tuua kaasa viivitusi programmide rakendamisel ning see omakorda finantsriske.
- 2) Meetme ettevalmistamise kuhjumine lühikesse ajaperioodi, sest suure halduskoormuse kuhjumisel tekib oht, et ei suudeta tagada kvaliteeti ning piisavat koordineerimist meetmete vahel.

2008. aastal riskide hindamisel toodi välja:

- 1) Võimalikud puudused erinevates koostatavates rakendusaktides. Rakendusaktid on enamuses 2008. aasta jooksul vastu võetud ja osad neist juba ka täiendatud. Samas probleem võib tekkida tõlgendusest ja erinevalt mõistmisest. Vääritimõistmist püütakse vähendada selgemate ja ühemõttelisemate sõnastustega ning koolituste ja info jagamisega.
- 2) Toetuse saaja poolsete rikkumised (nii pahatatlikud kui ka kogemata) mistõttu ei suudeta eesmärke täita. Maandavaks meetmeks on info jagamine.
- 3) Potentsiaalsete taotlejate vähenemine teadlikkuse taotlemisvõimalustest. Maandavaks meetmeks on erinevatest toetusskeemidest info jagamine.
- 4) Rakendussüsteemi paindumatus ning aeglus reageerimisel majanduskeskkonna muutustele. Maandavaks meetmeks on majanduskeskkonna muutuste pidev jälgimine ning meetmete täiendamine ning lihtsustamine vastavalt muutustele.

Tabel 16. Üldise rakendussüsteemi riskid

Põhivaldkond	Puhas risk
Planeerimine, poliitika kujundamine	Meetmete arv liiga suur. RÜ madal juhtimissuutlikkus.
	Meetme määruste koostamine – kõik samal ajal. Kuhjumisest tulenevalt suutmatus RMil neid analüüsida, aga ka partnerite ja teiste seotud ministeeriumide pilt läheb kirjuks
	N+2(3) reegli täitmine läheb mõne OP/fondi puhul raskeks
	Toetuse saajate suutlikkus tagada omafinantseeringut järjest nõrgeneb.
Toetuse saaja juhendamine / nõustamine	Toetuse saaja lepingulised suhted partneritega ei ole piisavalt reguleeritud.

Üldise rakendussüsteemi riskide võimalike maandavate meetmetena ning juhtkonna tegevusena on planeeritud järgmist:

- Pidev RÜ tegevuse kontroll sh auditite analüüs
- Rakendussüsteemi analüüs ja võimalusel lihtsustamine
- Igakuise seire alusel töö kavandamine ja planeerimine
- STS muutmise vajaduse hindamine
- Rakenduskavade hindamise läbiviimine - sh meetmete analüüs
- Metoodika täiendamine koostöös JM
- Vahendite ümbertõstmise võimalused välja selgitada
- Hinnata täiendavaid (sild)finantseerimise võimalusi

- N +2(3) reeglite täitmise analüüs
- Kaasfinantseerimise osakaalu muutmine riigi poolt (koostöös JM)

Riskide lihtsamaks käsitlemiseks ning statistilise baasi loomiseks on tänaseks moodustatud ka ühtne andmebaas, mis võimaldab teha päringuid ning ülevaateid erinevate, soovitud kriteeriumite baasil. Välja töötamisel on süsteem maandavate tegevuste mõju hindamiseks ning nende paremaks planeerimiseks soovitud eesmärkide saavutamisel.

Riskid prioriteetsete suundade kaupa on toodud järgnevas tabelis:

Tabel 17. Riskid prioriteetsete suundade elluviimisel

Prioriteetne suund või meede	Risk	Ette võetud ja/ või ettevõetavad abinõud	Vastutaja	Tähtaeg	Probleemi staatus
Prioriteetne suund 1: Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime					
Prioriteetne suund 1	Meetmete avanemine venib ja seetõttu ei suudeta eelarvesse 2008. a planeeritud väljamakseid ära teha.	Seatakse sisse RA ja RÜde meetmete väljatöötamise ja avanemise ettevalmistuste jälgimiseks täiendav järelevalve kord kuus.	EAS, KredEx, MKM	2008. aasta jooksul	Lõpetatud
Prioriteetne suund 1	Määruse tingimused ja eesmärgid on ebaselged	Selgem, üheselt mõistetav sõnastus, informeerimine ja koolitused	MKM		Alustatud
Prioriteetne suund 1	Õigusaktidega ei jõua reageerida muudatustele majanduskeskkonnas	Juhend muutuste elluviimiseks ja operatiivne tegevus ning muutuste järgimine	MKM		Alustatud
Prioriteetne suund 1	Pahatahtlik/mittepahatahtlik reeglite rikkumine toetuse saaja poolt, projekti muudatustest mitteteatamine	Nõustamine, teavitamine, teavitamine ka sanktsioonidest, kiire tuvastamine (pidev järelevalve)	EAS		Alustatud
Prioriteetne suund 2: „Eesti teadus- ja arendustegevuse (TjA) konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“					
Prioriteetne suund 2	Hangete kallinemine	Hinnang SF rahade suhtestumise kohta Eesti ehitusturgu. Tegevuste ajatamine. Prioriteetse suuna raames teatud varu jätmine, mitte jagada kogu raha kohe välja.	KA, HTM, Archimedes SA	Pidev	Lõpetatud
Prioriteetne suund 2	Programmide ja investeeringute jätkusuutlikkus peale 2015 aastat	Riik peab tagama tegevuste finantseerimise peale 2015. aastat. Tuleb tagada, et riigieelarve ei peaks peale 2015. tegema hüppelist kasvu. RA poolse nägemuse olemasolu ja et struktuuritoetustega ei rahastata põhitegevusi vaid luuakse lisanduval väärtusi.	RM, HTM	Pidev	Alustatud
Prioriteetne suund 2	Erinevate fondide raames samade projektide tegemine või kulude katmine toob kaasa tegevuste topeltrahastamise.	Kuludokumentide originaalide kontroll, kus kuludokumentidele peab olema peale kantud projekti number. Projekti raamatupidamise nõuetekohase korralduse tagamine programmi elluviija poolt. Elluviijad peavad üle minema full-cost meetodile.	Archimedes SA, KA, HTM	jooksvalt abikõlblikkuse perioodi lõpuni	Alustatud

Prioriteetne suund 2	Välisabi ja riikliku kaasfinantseerimise vahendeid ei planeerita ühtsetel põhimõtetel, sellest tulenevalt ei ole ole kaasfinantseerimise vahendeid võimalik edasi kanda rohkem kui ühe aasta võrra.	Rahandusministeerium ja RA (APLO) tagavad kvaliteetse RESi dokumendi. Programmide kavandamisel näha pikaajaliselt ette rahaliste vahendite vajadus. Vajalik RESi 4-aastase perioodi ja struktuurivahendite 7-aastase perioodi ühtne käsitlemine. Kaasata protsessi RÜd.	KA, HTM	Alustada tegevusega uue riigieelarve koostamisega	Alustatud
Prioriteetne suund 3: „Strateegilise tähtsusega transpordinvesteeringud“ ja prioriteetne suund 4: „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“					
Transpordi meede üldiselt	Edasiste viivituste korral ei ole võimalik kinni pidada n+2/3 reeglist (Projektidega seotud riigihanked võidakse vaidlustada)	Vabariigi Valitsusele koostatakse projektide ajakava. Ajakava on kohustuslikuks järgimiseks toetuse saajatele. MKM teostab selle üle ranget järelevalvet.	Toetuse saajad ja MKM	Pidev	Lõpetatud
Transpordi meede üldiselt	Eelarve koostamise põhimõtete pidev muutumine, mistõttu viibivad maksed toetuse saajatele. MA ei tee väljamakseid juhul kui kõik pole seaduspärane, eelarvestrateegiat aga muudetakse pidevalt. Järjepidevus puudub. Poliitiline risk.	Plaanitakse kolmepoolseid koosolekuid (asjasse puutuvate isikutega) RMI ja RÜdega.	MKM, RM	2009	Alustatud
Prioriteetne suund 5: „Infoühiskonna edendamine“					
Prioriteetne suund 5	Toetuse taotleja ei suuda taotlust nõuetekohaselt ette valmistada.	Selgitamine ja nõustamine	MKM ja RIA	Pidev	Alustatud
Prioriteetne suund 5	Hindamiskriteeriumid piiravad heade ideede komisjoni jõudmise, sest taotlus on nõrk	Selgitamine ja nõustamine	MKM, RIA	Pidev	Alustatud
Prioriteetne suund 6: „Horisontaalne tehniline abi“ ja prioriteetne suund 7: „Tehniline abi“					
Mõlema suuna ulatuses	TA kasutatakse abikõlbmatuteks tegevusteks/kululiikideks	Maksete eelne kontroll; paikvaatlused; abikõlblikkuse juhendi täiustamine	KA	N/A	Alustatud
	Võimalikud vead aastalõpu tormamise hooajal	Ressursi hooajaline suurendamine, toetuse saajate ärgitamine väljamakseid õigeaegselt esitama	KA	N/A	Alustatud
	Väljamakse taotlusi esitatakse harva, kuid korraga palju kulusid	Uue korra järgi tuleb kulud hüvitamiseks esitada 90 päeva jooksul kulude tekkimisest, toetuse saajate ärgitamine kulusid esitama	KA	N/A	Alustatud
	Ei jõuta teha planeeritud paikvaatlusi	Täiendava töötaja palkamine	KA	N/A	Alustatud

* Kui lisatakse „Lõpetatud“, siis järgmise perioodi aruandes enam ei kajastata.

2.4. Rakenduskava rakendamisel ilmnunud muudatused (olemasolul)

Kuigi Eesti majandus on odavast laenurahast tingitud kiire sisetarbimise ja ekspordi kasvu toel viimastel aastatel väga kiiresti arenenud (2006.a. majanduskasv ulatus rekordilise 11,4%-ni), on 2007. aastast alates ilmnunud siiski selgeid stabiliseerumise märke. 2007.a majanduskasv ulatus 6,3%-ni, 2008. aastal -3,6% ning 2009. aastaks prognoositakse Eesti Panga poolt -8,9%-list langust. Samuti on tööhõive ulatuslike kasvunumbrite (2006.a 6,4%, 2007. aastal 1,4%, 2008. aastal vaid 0,2%) kõrval üha enam tähelepanu pälvinud taas kasvama hakanud tööpuuduse näitaja.

Tootlikkuse kasv on sarnaselt üldise majanduskasvuga näidanud varem kiiret arengutrendi. Eesti keskmine tootlikkus töötaja kohta moodustas 2007. aastal 64,2% EL keskmisest, samal ajal jätkus ka palkade kiire kasvutempo, mis 2007. aastal ulatus 20,5%-ni võrreldes eelmise aastaga. 2008. aastast on mõlema näitaja osas näha langustrendi, keskmine tootlikkus oli esialgsetel andmetel 2008. aastal 61% EL keskmisest ning palkade kasvutempo 13,8%.

Majanduskeskkonna muutus on kaasa toonud varasema kiire sisenõudluse kasvu aeglustumise ning hinnangud edasisele majanduskasvule on muutunud järkjärgult üha pessimistlikumaks. Majanduskasvu aeglustumise põhjuseks võib samuti pidada tööjõu järsku kallinemist koos ettevõtete konkurentsivõime langusega. Samuti on vähenemas ekspordi kasv, kuid tänu impordi kasvu aeglustumisele on välismajanduse tasakaal pigem paranemas. Kui majanduskasvu nõrgenemise põhjuseks on eelkõige sisenõudluse vähenemine, siis majanduskasvu taastumist saab perioodil 2008-2009 toetada eelkõige eksport ning majanduse ümberstruktureerimine kõrgema lisandväärtusega toodete tootmisele.

Eesti ettevõtete arenguid piiravad tegurid on suuresti seotud sellega, kuidas suudetakse toime tulla peale majanduse ülekuumenemist toimunud jähinemisega ja seda maailma finantsturgude heitlikkuse tingimustes, mille negatiivsed mõjud reaalmajandusele ei ole veel selged. Vaatamata Eesti majanduse kasvutempo sujuvale aeglustumisele, ei ole kadunud majanduse pehmet maandumist ohustavad tegurid. Majanduskasvu aeglustumise märgid on ilmnunud oodatust hiljem ja tegelik kukkumine võib seetõttu tulla eeldatavast järsem. Suurimateks ohuteguriteks on tööjõupuudus ja reaalpalkade tööjõu tootlikkusest kiirem kasv, mis ohustab eelolevatel aastatel Eesti ettevõtete konkurentsivõimet.

Eesti ettevõtete edu aitab hoida senisest parem ressursside kasutamine, mille tulemusel suureneks tootlikkus (tootmissisendite efektiivsem kombineerimine). Pikemas perspektiivis järgib tootlikkuse kasv tehnoloogilist arengut, mis eeldab investeeringuid tootearendusse, uutesse masinatesse ja seadmetesse ning tehnoloogilistesse lahendustesse.

Peamiseks väljakutseks lähiajal on Eesti majandusstruktuuri kohandamine muutuva majanduskeskkonnaga. Eesti on arengus jõudnud faasi, kus odaval tööjõul põhinev konkurentsieelis on kadunud ning on vaja ümber orienteeruda kõrgema lisandväärtusega toodetele ja teenustele. Majanduse struktuuris domineerivad siiani tööjõumahukad sektorid ning ekspordis on määravad madala lisandväärtusega vahetooted. Majanduskasvu jätkumine eeldab, et piiratud tööjõuturu tingimustes suundub tööjõud ebaefektiivsetest majandussektoritest konkurentsivõimelisematesse ja kõrgema lisandväärtusega sektoritesse. Investeeringule toetuvasse kasvufaasi jõudmisel peavad ettevõtted konkurentsivõime säilitamiseks ja tõstmiseks üha enam investeerima kõrgema lisandväärtusega toodete arendusse ja tootlikkuse tõstmisse.

Eelpooltoodud muutused majanduskeskkonnas tõstavad varasemast veelgi teravamalt üles Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava eesmärkide olulisuse. Suurenenud on vajadus toetada riiklike tugitegevuste kaudu majanduse vajalikke struktuurimuutusi ja aidata kaasa Eesti ettevõtete suurema rahvusvahelise konkurentsivõime saavutamisele.

Majandussituatsiooni järsk negatiivne areng 2008. aastal on tekitanud ehitussektoris vabanenud ressursi, mis suurendab konkurentsi hangetel ja võib alandada hinda. Samas võib see ka edaspidi kaasa tuua probleeme riigihangete läbiviimisega, kuna suurenenud huvitatud osalejate arvu tõttu esitatakse rohkem vaideid ning selle tõttu võib rakendamine aeglustuda.

Vähenevad maksulaekumised võivad tekitada probleeme mõningate projektide kaasrahastamisel.

2.5. Olulised muudatused (kui on asjakohane)

Olulisi muudatusi art 57 kohaselt ei ole esinenud.

2.6. Muude rahastamisvahendite vastastikune täiendavus

EL nõukogu määruse 1083/2006 artikkel 34 (2) lubab rahastada ESFist ja ERDFist tegevusi ja kulusid „mis kuuluvad teise fondi kohaldamisealasse tingimusel, et need on vajalikud toimingud nõuetekohaseks elluviimiseks ning sellega otseselt seotud”.

2008. aastal toetati MKMi hallatava MTÜ/SA fondi raames MKMi valdkondades tegutsevaid MTÜsid ja sihtasutusi kokku ca 500 tuhande euroga. Antud toetus on projektipõhine toetus.

Ettevõtlusvaldkonna projektidele on võimalik toetust saada ka erinevatest EL territoriaalse koostöö (Interreg) programmidest. Erinevus struktuurifondidest seisneb selles, et EL territoriaalse koostöö puhul on tähtis piiriülene koostöö ning rahastatakse ettevõtluse arengu koostööprojekte ning turismiturundust. Struktuurifondide meetmetest eraldatakse toetusi ka üksikettevõtetele ning piiriülesus ei oma tähtsust. Ehk siis kahe programmi sihtrühmad ning eesmärgid ei kattu täielikult ning rahastatavate projektide sisu ja eesmärgid ei saa kahe programmi puhul olla samad.

Ettevõtlustoetusteks on ka EAFRDist (Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfond) enamuses läbi PRIA (Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet) jagatavad põllumajandusettevõtete toetused. Erinevus struktuurifondidest seisneb valdkonnas ja majanduskeskkonna arendamise rakenduskava ellu viidavate meetmete suund majandusele tervikuna, välistades seejuures osaliselt põllumajandusettevõtteid.

Ettevõtlust toetatakse kaudselt ka läbi Norra ja EMP finantsmehhanismide regionaalarengu toetusskeemi, mille II prioriteet on mõeldud majandus- ja arenduskeskkonna parandamiseks. Antud toetusskeemi raames saavad toetust taotleda vaid avaliku sektori organisatsioonid (KOVid ja nende liidud, maavalitsused) ning kolmanda sektori organisatsioonid. Ettevõtjatele otse toetust ei anta. See on ka suurim erinevus SF meetmetega, mis on suunatud ettevõtetele. Tegevused, mida ettevõtluse valdkonnas toetatakse on järgmised: tegevused

traditsioonilise kohaliku oskusteabe edasiandmiseks ja rakendamiseks, nt. kohalike töötubade loomine ja sisustamine; kohaliku majandustegevuse elavdamisele suunatud Eesti ja EMP/EFTA liikmesriikide ettevõtjate vaheliste kontaktide ja infovõrgustike väljaarendamise toetamine.

Lisaks toetatakse turismivaldkonda Elukeskkonna arendamise rakenduskava meetmetest „Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine“ (külastuskeskuste rahastamine) ja „Üleriigilise tähtsusega kultuuri- ja turismiobjektide väljaarendamine“ investeeringute kavast. Toetuse saajateks on mõlema meetme puhul avalik- ja kolmas sektor, mis on ka suurim erinevus võrreldes Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava meetmetega, kus põhiosa toetustest suunatakse erasektoris.

Peale eelpool toodute investeeritakse täiendavalt kaudselt ettevõtluse valdkonda ka Maaelu arendamise rakenduskava meetmest „Majanduse mitmekesistamine maapiirkonnas“, mis keskendub mittepõllumajandusliku ettevõtluse soodustamisele maapiirkondades.

Transpordi valdkonnas toetatakse Norra ja EMP finantsmehhanismidest Eesti üleriigilise ühistranspordi infosüsteemi „ÜTRIS“ arendamist. Projekt seisneb info koondamises ühtsesse süsteemi ühistranspordi teenuse planeerimiseks, korraldamiseks ja järelevalveks, reaalajas infojuhtimiseks ning piletimüügiks.

Euroopa Liidu üleminekutoetuste fondist toetatakse Eesti Lennuametit lennuohutuse järelevalve infosüsteemi loomisel. Projekti eesmärgiks on lennuohutuse tõstmine läbi Lennuameti institutsionaalse ja administratiivse suutlikkuse tõstmise.

Piiriülese koostöö ehk EL territoriaalne koostöö 2007-2013 (nn Interregi programmid, ERDF ja ENPI vahenditest) raames toetati Kesk-Läänemere koostööprogrammi Lõuna-Soome ja Eesti allprogrammist projekti STOCA, mis keskendub transpordi ümbersuunamise logistikale mereõnnetuste korral Soome lahel (ERDF maht 0,7 MEUR). Eesti-Läti programmis rahastatakse Lääne Teedekeskuse juhitud riigipiiri ületava 4. tasandi maantee Karksi-Nuia-Koni lõigu rekonstrueerimise projekti (ERDF maht 4-6 MEUR). Transpordilahendusi toetatakse veel Läänemere programmist, mille taotlusvoor on avatud ning 2009. aastal avanevast Eesti-Läti-Vene programmist.

Riigieelarvelistest vahenditest rahastatakse Väikesadamate toetamise programmi, millega investeeritakse väikesadamatesse ja nende tegevust toetavasse infrastruktuuri, et aidata kaasa mereturismi arengule ja piirkondlikule konkurentsivõimele. Samuti on eesmärgiks piirkonna külastusvõimaluste mitmekesistamine, väikesadamate koormustaluvuse tõstmine, avalike sadamate võrgustiku tekkimine ning kohaliku majandus- ja ettevõtluskeskkonna elavdamine. Programmi eelarve oli ca 1,92 mln eurot. Toimub jooksev taotlemine ning 31.12.2008 seisuga on rahastatud 8 projekti ca 0,96 mln euro ulatuses.

TEN-T (*Trans-European Network for Transport Program*) raames on EK teinud 2 rahastamisotsust: 1) „Euroopa standardrööpmelaiusega liini Rail Baltica (Eesti raudteelõiku) käsitlevad uuringud“ – 2007-EE-27010-S, millega antakse abisaajale ühenduse rahalist abi kuni 1 000 000 eurot ning 2) „Tartu-Valga raudtee piiriülese lõigu rekonstrueerimine/ajakohastamine“ – 2007-EE-27020-P, millega antakse abisaajale ühenduse rahalist abi kuni 10 750 000 eurot.

Kuna tehnilisest abist toetatakse struktuurivahendite administratsiooni arendamisega seotud tegevusi, on tehnilise abi tegevustel selged seosed Riigikantselei poolt hallatavate üldise haldussuutlikkuse tugevdamisele suunatud meetmetega.

Rahastamise kattuvuse vältimiseks peab taotleja taotlemisel esitama RÜdele vastavat lisainfot. Taotleja peab kontroll-lehel/ taotlusvormis ära näitama allikad, kust on projektile või seotud projektidele veel finantseerimist taotletud (nii need, mille osas on finantseerimisotsus tehtud kui ka need, mille osas otsust ei ole tehtud). Antud info põhjal on RÜl võimalik hinnata potentsiaalset kattuvust ja selle vältimiseks abinõud kasutusele võtta.

Samuti on finantseeritud projektide ja taotlejate lõikes võimalik kontrollida topelfinantseerimist struktuurifondide operatiivsüsteemist (edaspidi SFOS), mis võimaldab projektide ristkontrolli ja EASil lisaks ka EASi taotluste menetlemise infosüsteemist. Ülaltoodud muud finantsinstrumendid on ka teistlaadsete tegevuste rahastamiseks, mistõttu kattuvus on välistatud.

TEN-T on oma sisult osaliselt struktuuritoetusi täiendav meede. Siinkohal on kattuvus välistatud sellega, et riik annab toetuse taotlejale taotluses oma heakskiidu TEN-T'st raha taotleda ning ühtlasi veendub, et samad tegevused ei oleks kaasrahastatud teistest meetmetest.

Infoühiskonna meetme puhul aitab topeltrahastamist välistada „Infoühiskonna arengukava 2013“ rakendusplaan, mis annab tervikpildi riigis tehtavatest IKT arendustöödest ja teadlikkuse tõstmisest.

Topeltrahastamist aitab vältida ka heakskiidetud projektide loetelude avalikustamine RÜde kodulehtedel, mis annab ülevaate toetustest ning võimaldab kontrollida, milliseid tegevusi on juba rahastatud ja tuvastada kõik sama taotleja varasemad struktuurivahendite taotlused ning rahastatud projektid.

Kuna tehnilisest abi toetusel tegevustel on selged seosed Riigikantselei poolt hallatavate üldise haldussuutlikkuse tugevdamisele suunatud meetmetega, siis on olemas teoreetiline kattuvuste tekke risk. Selle maandamiseks on Riigikantselei kõikidesse enda poolt rakendatavatesse programmidesse ja meetme tingimustesse kirjutanud sisse, et ei rahastata tehnilise abi vahenditest rahastatavaid tegevusi ja kulusid. Antud tingimuse täitmist kontrollib Riigikantselei ka taotluste vastavaks tunnistamisel. Koolituste planeerimisel toimub regulaarne infovahetus RMi ja Riigikantselei vahel.

2.7. Seire korraldus

2.7.1. Seire ja hindamise süsteemi kirjeldus

Struktuurivahendite seiret ja hindamist reguleerib üldisel tasandil Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2006. aasta määrus nr 276 „Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse seire ja hindamise ning seirekomisjoni moodustamise kord”. Seega seire ja hindamise üldine korraldus on ühine kõikide rakenduskavade jaoks.

Lisaks reguleerib OP seire korraldust majandus- ja kommunikatsiooniministri käskkirjaga "Struktuurivahendite rakendamise eeskirjas perioodiks 2007-2013" (nr 1.1-1/0111, 25.03.2008). Nende kohaselt koostab prioriteetse suuna eest vastutav RA prioriteetse suuna seire aastaaruande. Nõuded prioriteetsete suundade seirearuannetes esitatavale teabele kehtestab «Perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse seaduse» §24 alusel juhtministeerium.

Vastavalt Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2006. a määrusele nr 276 võib prioriteetse suuna eest vastutav RA rakenduskava prioriteetse suuna seire jaoks vajaduse korral moodustada seirekomisjoni.

Prioriteetse suuna seirearuanded koostatakse ning vajalik meetmepõhine analüüs teostatakse RA poolt. Enamasti on prioriteetse suuna tasandil kokku kutsutud ka juhtkomisjon, mis koosneb nii administratsiooni kui sotsiaalpartnerite esindajatest ning mis annab seireandmete ja analüüsi alusel oma hinnangu prioriteetse suuna rakendamisele. Prioriteetse suuna aruannete baasil koostab rakenduskava juhtministeerium rakenduskava seirearuande ning esitab selle seirekomisjonile.

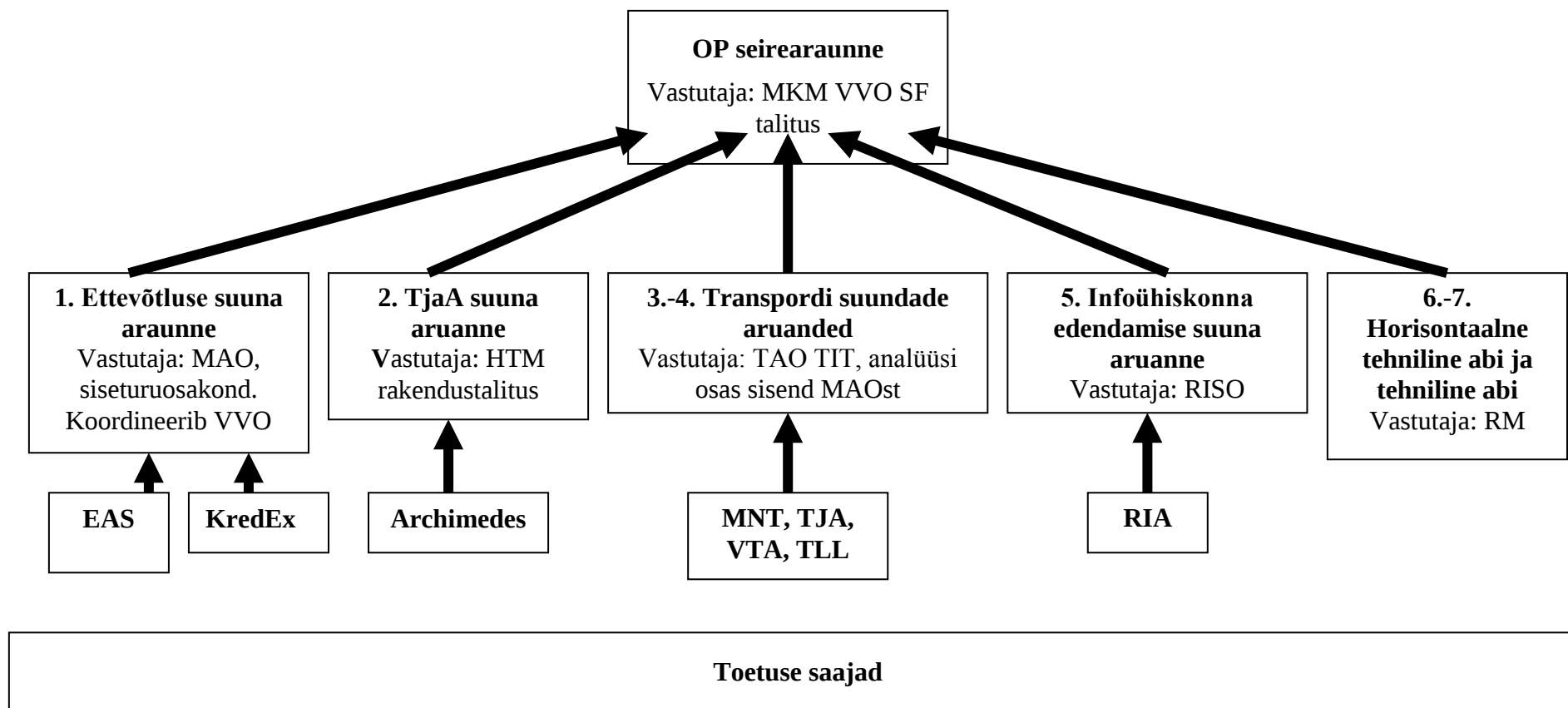
Seirekomisjon koosneb OP juhtministeeriumi, RA-de, KA ning OPi valdkondade sotsiaalsete partnerite esindajatest. Seirekomisjon arutab seirearuannetes sisalduvat, teeb vajadusel parandusettepanekuid ning kiidab aruanded heaks.

Iga-aastased seirearuanded valmistatakse ette kooskõlas EK määruse 1828/2006 nõuetega ning esitatakse EKle KA poolt hiljemalt aruandlusaastale järgneva aasta juuniku lõpuks. Muuhulgas sisaldavad seirearuanded andmeid indikaatorite sihttasemete kohta, andmeid rakendamise regionaalse aspekti osas (nt väljamaksete andmed maakondade lõikes) ning informatsiooni horisontaalsete teemadega arvestamise kohta rakendatud projektides.

Erineva tasandi seirearuannete koostamise aluseks on info koondamise ja üldistamise põhimõte, alustades meetme tasandilt kuni kõige üldisemale, OP, tasemele. Aruannete koostamisel seab RÜ nõuded ja kogub info projekti tasandil vastavalt projektide ajakavale. Prioriteetse tasandi nõuded seab RA, kuid info koondab peamiselt RÜ, RA ja juhtministeeriumi ülesandeks jääb peamiselt täiendaja ja ülevaataja roll.

RÜd koguvad seireinfot projektitaotlustest, vahearuannetest, lõpparuannetest ja järeelseirest (elluviimise järgsed aruanded ja järelhindamise külastused) ja vajadusel täiendavatest uuringutest. Projektitaotlustest saadakse indikaatorite ja muude näitajate algseis ja prognoosid, lõpparuannetest indikaatorite seis projekti lõpuks. Nende näitajate osas, mille tulemused ilmnevad alles pärast projekti lõppu, kogutakse andmeid projekti elluviimise järgsete aruannetega ning kohapealsete külastustega. Kogutud andmed koondatakse (EASi puhul näiteks projektide andmebaasi MS Navision) ning nende põhjal koostatakse RAle esitatavad seirearuanded. Kinnitatud RÜ tasandi aruanded (prioriteetse suuna) edastatakse juhtministeeriumile, kes koostab OP aruande ja edastab selle OP seirekomisjonile kinnitamiseks.

Probleeme RÜ tasandi ja OP seirearuande koostamisel aruandeperioodil ei ole esinenud.

Joonis 1. OP seirearuandlus

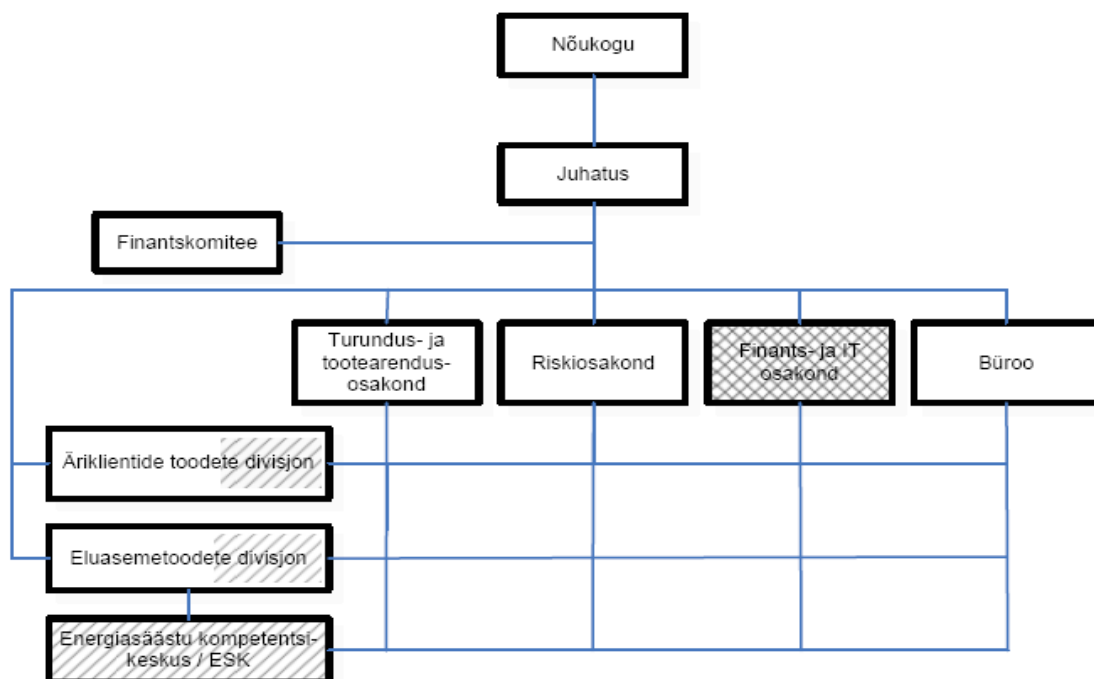
2.7.2. Seire prioriteetsete suundade lõikes

2.7.2.1. Prioriteetses suunas 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“ moodustas MKM 2008. aasta märtsis (lõplikult kinnitati koosseis 05.06.2008) prioriteetsetele suundadele “Eesti riikliku arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks - ühtne programmdokument aastateks 2004-2006” 2. prioriteet “Ettevõtluse konkurentsivõime” ja perioodi 2007-2013 Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetne suund „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime” ning Inimressursi arendamise rakenduskava prioriteetne suund „Teadmised ja oskused uuendusmeelseks ettevõtluseks” ühise prioriteetsete suundade juhtkomisjoni (PJK). PJKsse kuuluvad esindajad RAdest, RÜdest, KAst ning partnerorganisatsioonidest. PJK ülesandeks on kiita heaks prioriteetsete suundade seirearuanne ning teha ettepanekuid prioriteetsete suundade rakendamisse. 2008. aastal toimus PJKl üks koosolek (05.03.2008), mille käigus kiideti heaks 2004-2006 perioodi 2. prioriteedi seirearuanne ning kinnitati PJK poolt PJK koosseis ja töökord. Peale selle toimus kolm kirjalikku hääletust, millest üks 2007-2013 perioodi rakendamise raames. Antud kirjaliku hääletusega kinnitati seire „Aastaruanne 01.01.2007- 31.12.2007”. 2008. prioriteetse suuna aruanne kinnitati 24.03.2009.

Prioriteetse suuna seirearuande koostamiseks koostavad RÜd suuna seirearuande seisuga 31.12.2008 ning esitavad selle RAle hiljemalt 1. märtsiks. RA kontrollib seirearuande vastavust EL Nõukogu määruse nr 1083/2006 nõuetele ning suunab need seejärel vastutavatele osakondade talitustele läbivaatamiseks, analüüsimiseks ja täiendamiseks. Aruande valmimisel esitatakse see PJKle kinnitamiseks. Kinnitatud aruanne esitatakse OP juhtministeeriumile OP seirearuande koostamiseks hiljemalt 1. aprillil.

- Seire KredExis

RÜ ülesandeid täidab finants- ja IT-osakond (osa osakonnast) ning programmi viib ellu äriklientide toodete divisjon. Nii programmide elluviimisel kui RÜ ülesannete täitmisel toetavad eelpoolmainitud osakondi turundus- ja tootearendusosakond, riskiosakond ja büroo. Seirearuande koostab finantsosakond, kes saab täiendavat infot ja sisendit (sisulisi kommentaare programmi elluviimisest ning pakutavate teenuste edukuste/ebaedu kohta) programmi elluvijalt ehk äriklientide toodete divisjonilt. Seirearuande kinnitab KredExi juhataja.

Joonis 2. KredExi organisatsiooni struktuur

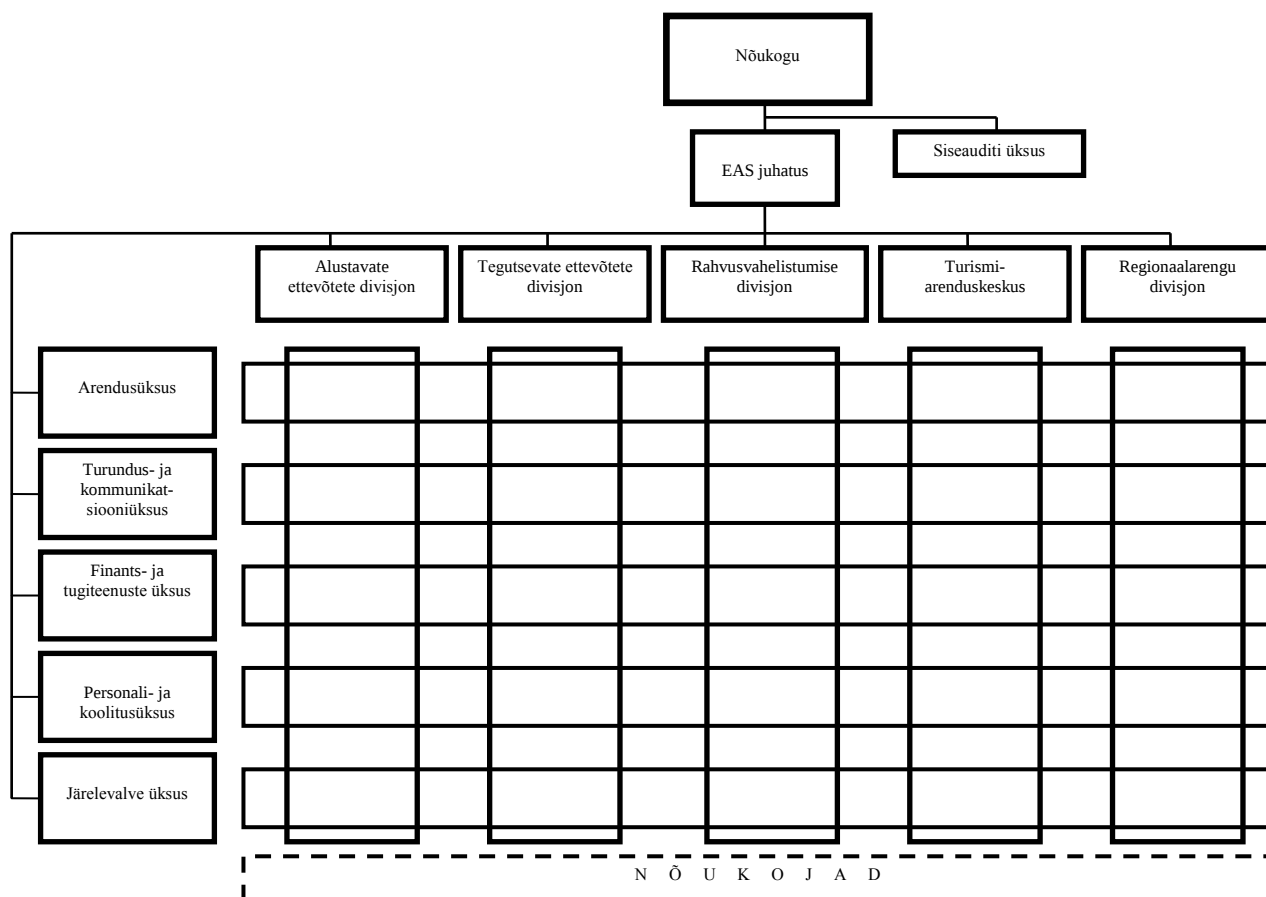
- Seire EASiS

Joonisel 3 on toodud EASi struktuur. Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime prioriteetse suuna rakendamisega tegelevad kõik divisjonid, välja arvatud regionaalarengu divisjon. Divisjonide funktsioonid on taotlusvoorude korraldamine, taotluste vastuvõtmine, vastavuse kontrolli teostamine, taotluste hindamine, paikvaatluste läbiviimine nii hindamise kui projekti elluviimise ajal, osalemine toetuse andmise ja kasutamise tingimuste väljatöötamises, väljamaksetaotluste menetlemine, järelevalve toetuse saaja üle, toetuse saajale ettekirjutuste tegemine ja nende täitmise kontroll, toetuse tagasinõudmine, rahavoogude prognooside koostamine, toetuse saaja poolt esitatavate seirearuannete analüüs ning seireandmete sisestamine EASi infosüsteemi, rakenduskava seirearuandesse sisendi ettevalmistamine. Taotluste menetlemisega tegelevad konsultandid, kes on menetlenud ka eelmise programmeerimisperioodi analoogseid taotlusi. Üksustest tegelevad prioriteetse suuna elluviimisega Arendusüksus, Järelevalve üksus, Finants- ja tugiteenuste üksus, Siseaudit ning juhatus.

Taotluste menetlemist ja finantseerimist kajastav info sisestatakse EASi infosüsteemi. Vastav info kantakse kord ööpäevas üle ka SFOSi. Andmete ülekandmisega reeglina probleem ei esine. Andmete mitteülekandmisel esitab süsteem veateate, mille põhjal teostatakse ülevaatus ja vead parandatakse. Andmete osas, mille SFOSi ülekandmiseks moodul puudub (nt tagasinõuded), sisestavad EASi vastutavad töötajad andmed otse SFOSi.

EAS kogub seireinfot projektitaotlustest, vahearuannetest, lõpparuannetest ja järelseirest (elluviimise järgsed aruanded ja järelhindamise külastused) ja vajadusel täiendavatest uuringutest. Projektitaotlustest saadakse indikaatorite ja muude näitajate algseis ja prognoosid, lõpparuandest indikaatorite seis projekti lõpuks. Nende näitajate osas, mille tulemused ilmnevad alles pärast projekti lõppu, kogutakse andmeid projekti elluviimise

järgsete aruannetega ning kohapealsete külastustega. Kogutud andmed koondatakse EASi projektide andmebaasi (MS Navision) ning operatiivsüsteemi SFOS ja Keskusteemi. Viimase põhjal koostab EAS RAdele esitatavad seirearuanded. Meetmete finantsprogressi ülevaatus toimub EASis vähemalt kord kuus selleks koostatud aruannete põhjal.

Joonis 3. EASi organisatsiooni struktuur

2.7.2.2. Prioriteetse suuna 2 „Eesti teadus- ja arendustegevuse (TjaA) konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“ seire korraldust reguleerib struktuuritoetuse aruannete esitamise kord, mis kinnitati haridusministri 12. mai 2008 a. määrusega nr 28.

Projekti ja programmi ning prioriteetse suuna aastaaruanne koostatakse üks kord aastas seisuga 31. detsember perioodi 1. jaanuar – 31. detsember kohta. Meetme rakendamise eest vastutavad osakonnad on määratud Haridus- ja Teadusministeeriumi (HTM) kantsleri 06.02.2008.a. käskkirjaga nr 8 „Meetmete rakendajate kinnitamine“.

Prioriteetse suuna aastaaruande koostavad prioriteetse suuna RÜ ja RA. RÜ esitab RÜ juhatuse kinnitatud prioriteetse suuna aastaaruande RAle eelneva kalendriaasta kohta 20. veebruariks. HTMi tõukefondide osakonna rakendustalitus kontrollib üldisi vastavusi EL Nõukogu määruse (nr) 1083/2006 nõuetele ning suunab need vastutavatele osakondadele

läbivaatamiseks, analüüsimiseks ja täiendamiseks. Rakendustalitus esitab prioriteetse suuna aastaaruande prioriteetse suuna juhtkomisjonile kinnitamiseks.

Prioriteetse suuna juhtkomisjon moodustati suuna tegevuste edenemise jälgimiseks haridus- ja teadusministri 17. septembri 2007. a käskkirjaga nr 908 „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamise ning Eesti teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime tugevdamise teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu prioriteetsete suundade juhtkomisjoni moodustamine” juhtkomisjon, mille üheks ülesandeks on prioriteetsete suundade tegevuste seire ja hindamise aruannete teadmiseks võtmine.

Prioriteetse suuna juhtkomisjon teeb protokollilise otsuse aastaaruande kinnitamise kohta.

Aruandeaastal toimus kolm juhtkomisjoni koosolekut neist üks toimus elektrooniliselt. Juhtkomisjoni koosolekud toimusid järgmistel kuupäevadel: 04.veebruar 2008, 08.aprill 2008 (kirjalik protseduur), 19. juuni 2008. 2008. aasta aruanne kinnitati 25.03.2009. Juhtkomisjonile tutvustati töö käigus meetmete tegevusi. Koosolekute protokollid on kättesaadavad dokumendihaldussüsteemis Postipoiss.

RA esitab prioriteetse suuna juhtkomisjoni poolt kinnitatud prioriteetse suuna aastaaruande juhtministeeriumile juhtministeeriumi nimetatud tähtjaks.

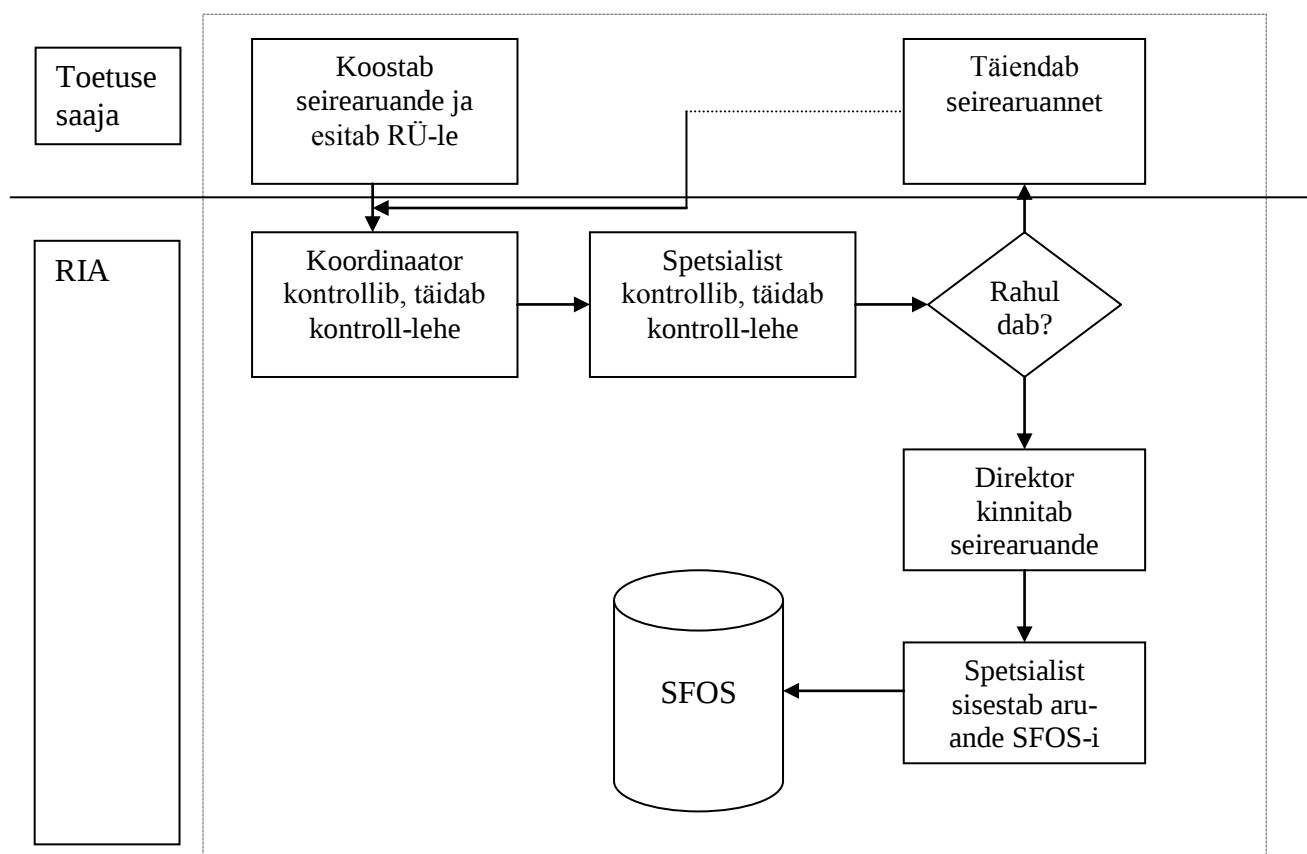
2.7.2.3. Prioriteetse suuna 3 „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ ja prioriteetse suuna 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“ seire protsessis esitab TS vastavalt meetme määruse §-le 27 projekti aruande RÜle vähemalt kaks korda aastas RÜ poolt kehtestatud vormil ja tähtjal. RÜ omakorda edastab projekti (seire-/ lõpp-) aruande koopia RAle teadmiseks. Juhtministeeriumi poolt kehtestatud seirearuande vormi alusel koostab RA RÜ meetme seirearuande vormi ning saadab RÜle elektronposti teel vähemalt 10 tööpäeva enne seirearuande esitamise tähtaega. Juhul kui uut vormi ei saadeta, kehtib eelmisel aruandeperioodil saadetud aruande vorm. RÜd koostavad meetme seirearuande rakendatavate projektide raames üks kord aastas seisuga 31. detsember ning esitavad need RAle iga aasta 1. veebruariks. RÜ seirearuandes esitatud andmete õigsust kinnitab RÜ juht allkirjastades kinnituse kas digitaalselt või paberkandjal. TAO TITi ametnik vaatab läbi RÜ poolt koostatud meetme seirearuande ning kasutab aruande andmeid RA meetme seirearuande koostamisel. Kui RÜ seirearuandes leidub vigu või puudusi, palutakse RÜl need etteantud tähtaja jooksul kõrvaldada. TAO TITi ametnik koostab meetme seirearuande juhtministeeriumi poolt kehtestatud vormil, koondades meetme kõigi RÜde kinnitatud seirearuannetes esitatud informatsiooni ning täiendades seda vastavalt juhtministeeriumi poolt antud juhiste. Meetme seirearuande kinnitab meetme juhtkomisjon ning juhtkomisjoni poolt kinnitatud meetme seirearuande koopia esitatakse elektronposti teel juhtministeeriumile iga aasta 1. aprilliks ning edastatakse RÜdele teadmiseks.

Aruandeperioodi lõpu seisuga on juhtkomisjon käinud koos kahel korral. Esiteks 3. juulil 2007.a transpordi investeeringu ettepanekute hindamiseks ja kava eelistusnimekirja koostamiseks ning teiseks 2007. aasta seirearuande kinnitamiseks 24. märtsil 2008. a. 2008. aasta aruanne kinnitati 17.03.2009.

2.7.2.4. Prioriteetse suuna 5 „Infoühiskonna edendamine“ raames on RIA vastutav regulaarse seire informatsiooni kogumise eest üksikutelt projektidelt ning saadud informatsiooni sisestamise eest struktuuritoetuse registrisse. Seirearuanded esitatakse kord aastas. Projekti seire korraldamisel lähtutakse alljärgnevast protseduurist:

Projekti lõppedes koostab toetuse saaja projekti lõpparuande, milles näitab ära projekti lõpuks saavutatud väljundi- ja tulemusindikaatorid, esitab informatsiooni läbivate näitajate saavutamise kohta, esitab projekti finantsprogressi ning annab toetuse saaja poolse lõpphinnangu projekti tulemuslikkusele ja projekti eesmärgi saavutamisele.

Prioriteetse suuna 2008. aasta seirearuanne kinnitati 25.03.2009.

Joonis 4. Seiresüsteem prioriteetses suunas 5 „Infoühiskonna edendamine“

2.7.2.5. Tehniline abi ja horisontaalne tehniline abi osas perioodil 2007–2013 juhtkomisjoni ei moodustata ja prioriteedi tasandil seirearuandeid ei koostata. Seiret teostavad rakenduskavade juhtministeeriumid, tehnilise abi prioriteetsete suundade osas annab KA juhtministeeriumidele sisendi.

2.8. Hindamine

Konkreetses rakenduskava või prioriteetse suuna hindamiste korraldamine on RA ülesanne. Hindamisi algatatakse lähtuvalt juhtimisvajadustest, seireandmetest ning riskide hindamise

tulemustest. Hindamisi kasutatakse üldiselt siis, kui andmed (sh seireandmed) rakendamise kohta teatud valdkonnas on liiga piiratud, et teha juhtimisotsuseid või kui kogutud teave viitab potentsiaalsetele probleemidele, mida tuleks täpsemalt uurida enne oluliste meetmete rakendamise alustamist või sellega jätkamist.

Algatus hindamise läbiviimiseks võib tulla ka rakenduskava seirekomisjonilt, kui neile seirearuannete koosseisus esitatud andmed viitavad teemadele, mida tuleks uurida sügavuti või kui seirekomisjonil on vajadus teatud andmete järele selleks, et teha (rahalisi) otsuseid. Sellisel juhul otsustab seirekomisjon ühtlasi, milline asutus on vastutav antud hindamise korraldamise või läbiviimise eest.

RM korraldusasutusena (KA) vastutab hindamise koordineerimise ning rakenduskavade üleste hindamiste korraldamise eest. KA kutsus 2008 aastal kokku hindamiste juhtkomisjoni, millesse kuuluvad kõikide RAde ja RÜde esindajad ning mis koguneb regulaarselt. Juhtkomisjoni peamiseks ülesandeks on läbi töötada ning heaks kiita aastased hindamisplaanid, millesse kantakse kõik KA, RAde ning RÜde poolt korraldatavad hindamised

Programmperioodi 2007-2013 raames ei ole seisuga 31.12.2008 hindamisi üheski prioriteetses suunas läbi viidud.

2.9. Järelevalve

Perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse seaduse järgselt teostavad juhtimisliini kontrolle peamiselt RÜd.

Juhtimisliini kontrollid jagunevad kaheks:

- väljamaksetaotluste ning kulude aluseks olevate dokumentide kontroll (*desk based verification*);
- järelevalve paikvaatlus (*on-the-spot verification*).

Väljamaksetaotlusi menetlevad ja kuludokumentide kontrolli teostavad alati RÜd, kes on kas ametid, inspeksioonid või sihtasutused. Valdavalt teostavad RÜd ise ka paikvaatlusi toetuse saaja juures. Juhul kui toetuse saajaks on RÜ ise, teostavad paikvaatlusi projektide juures kohati ka RAd (ministeeriumid).

Ministeeriumid RAdena teostavad järelevalvet oma haldusalas tegutsevate RÜde üle ning vastutavad selle eest, et RÜdele täitmiseks antud ülesandeid (sh väljamaksetaotluste kontrollimine ning paikvaatluste teostamine) täidetakse korrektselt.

Struktuurivahendite rakendussüsteemis toimub ka süsteemne ja regulaarne riskide hindamine, mis katab kõiki rakendussüsteemiga hõlmatud asutusi ning mille tulemused on osaliselt sisendiks ka KA kontrollidele. Riskide hindamise tulemusi ning järeltegevusi esitletakse ka seirekomisjoni koosolekutel.

2008. a töötas RM korraldusasutusena (KA) välja omapoolse kontrolli põhimõtted ja protseduurid, mille alusel alustatakse 2009.a pistelisi kontrolle RÜdes ning RAdes

veendumaks selles, et struktuuritoetuse andmise ja kasutamisega seotud ülesandeid teostatakse korrektselt, piisavas mahus ning hea kvaliteediga.

KA kontrollide aluseks on peamiselt riskide hindamise, rakendusasutuste- ja rakendusüksuste juhtimis- ja kontrollisüsteemide (JKK) kirjelduste, JKK auditite ja projektiauditite aruannete ning järeltegevuste analüüsi ja järelevalve paikvaatluse järeltegevuste analüüsi tulemused ning rikkumiste aruannete analüüsi tulemused.

KA poolne kontroll jaguneb peamiselt kaheks suureks valdkonnaks:

- kontroll projektivaliku protsessi üle;
- kontroll RAde ja RÜde järelevalvetegevuste (sh hangete eelkontroll, väljamakse taotluse kontroll, paikvaatlus, JKK audit, projektiaudit, auditite järeltoimingud) üle.

KA poolt teostatava projektivaliku protsessi kontrolli käigus kontrollitakse kas hindamise protsess ja selle tulemused vastavad nõuetele ning kas on tagatud piisav kontrolljälje säilimine. KA poolse RAde ja RÜde järelevalvetegevuste üle teostatava kontrolli käigus kontrollitakse:

- kas hangete eelkontroll, väljamakse taotluste kontroll, auditite ning järelevalve paikvaatluste läbiviimine ja järeltoimingute teostamine toimub vastavalt protseduuris sätestatule;
- kas paikvaatluse raames tehtud ettekirjutused täidetakse;
- kas JKKd puudutavate auditite ning projektiauditite tähelepanekute osas teostatakse asjakohaseid järeltoiminguid;
- kas on tagatud piisav kontrolljälje säilimine.

KA 2009.a. I poolaasta kontrolliplaan näeb ette kõikide asutuste järelevalvega seotud kontrolliprotseduuride läbivaatamist ning eeskätt riigihangete kontrolli ulatuse ja detailsuse kaardistamist. 2009.a. I poolaasta lõpuks on plaanis kõikide asutustega eraldi järelevalve teemal kohtuda ning jõuda ühiste kokkulepeteni selle osas, millises ulatuses ja detailsuses riigihangete kontroll erinevates meetmetes vajalik on.

Lisaks ülalmainitule teeb KA pistelisi kontrole projektiauditite ja järelevalve paikvaatluste järeltoimingute teostamise kohta struktuuriregistri kaudu, lisaks on plaanis esimesed kontrollid taotluste menetlemise ja hindamise protseduuride jälgimise osas.

Kuna 2009.a. valmivad esimesed süsteemiauditi aruanded, algavad ka süsteemiauditite järeltoimingud. Sellele lisanduvad järelevalve teemalised koosolekud, millest võtavad osa kõik RAD ja RÜd ning kus vahetatakse infot kontrollitulemuste osas ning lepitakse vajadusel ühiselt kokku, millised on vajalikud järeltegevused.

Igal tasandil, kus kontrole tehakse, on nende teostamiseks olemas kirjalikud protseduurid ja juhised.

2.9.1. Sisulised nõuded järelevalvele ehk juhtimisliini kontrollidele

KA on välja töötanud juhtimisliini kontrollide minimaalsed nõuded ning juhendi. Antud juhendi kohaselt tuleb väljamaksetaotluste puhul minimaalselt ning iga meetme puhul kontrollida:

- kas kulud on tehtud abikõlblikkuse perioodi jooksul;

- kas kulud on projektiga seotud, vajalikud ja mõistlikud;
- kas kulud on tasutud ning kas nad on tasutud õigele isikule;
- kas kulud on sisuliselt kooskõlas abikõlblikkuse reeglitega sh meetme tingimustes toodud piirangutega;
- kas käibemaks on abikõlblik;
- kas riigihangete teostamise kohustuse korral on hange tehtud;
- kas personali- ja üldkulud on korrektselt arvestatud;
- kas kontrollide raames on leitud asjaolusid, mis võivad muuta väljamaksetaotluses sisalduvad kulud mitteabikõlblikuks.

Sellele lisanduvad tehnilised nõuded dokumentidele ja vormistamisele.

Paikvaatluse osas on nõutud, et kontrollitaks minimaalselt (sõltumata meetmest, programmist):

- tegevuste elluviimise nõuetekohasust (kas tegevusi on elluviidud taotluse ja esitatud aruandluse kohaselt);
- raamatupidamise olemasolu ja korrektsust;
- kuludokumentide olemasolu ning nende vastavust varem esitatud koopiatele;
- hangete teostamise korrektsust (kui seda ei ole tehtud varem);
- avalikustamise ja tähistamise nõuete täitmist;
- eelnevalt tehtud ettekirjutuste täitmist (kui ettekirjutusi on tehtud).

Juhendis on täiendavalt toodud juhised töö korraldamise osas (kohustuste lahususe tagamine, kontrollide ajastamine) ning valimite koostamise kohta, samuti on toodud näidiskontroll-lehed ning kirjeldatud kontrolli tulemuste dokumenteerimisega seotud kohustusi.

Juhtimisliini kontrollide täpsed protseduurid kehtestab iga asutus ise ning need varieeruvad sõltuvalt asutuse sisekorrast ja meetme iseloomust.

2.9.2. Kontrollide ajastamine

Väljamaksetaotlustes sisalduvate kulude abikõlblikkust kontrollitakse alati enne väljamakse teostamist toetuse saajale. Paikvaatluste ajastamine seevastu sõltub suuresti meetme iseloomust. Infrastruktuuriobjektide ning soetuste puhul teostatakse paikvaatlus enamasti projekti lõppjärgus, enne viimase väljamakse teostamist, et veenduda projekti eesmärkide täitmises, tihti viiakse läbi rohkem kui üks paikvaatlus. Ürituste korraldamise puhul teostatakse paikvaatlus valdavalt projekti tegevuste toimumise vältel, sest nende toimumist ja asjakohasust on tagantjärele raskem kontrollida.

2.9.3. Valimite rakendamine juhtimisliini kontrollide teostamisel

Nii kuludokumentide kontrolli kui paikvaatlusi tehakse valimi alusel kui kontrollitavate üksuste arv on suur.

Alates 2009. a hakkab KA vastavalt oma tööplaanile pisteliselt teostama kontrolle RAdes ja RÜdes. Kontrollidega alustatakse suurema riskiga meetmetest, programmidest, täiendavaid kontrolle võidakse plaani lisada tulenevalt vaietest, kohtuasjadest ning teistest asjaoludest.

2.9.4. Juhtimisliini kontrollide dokumenteerimine ja struktuuritoetuse register

Väljamaksetaotluste kontrolli tulemused fikseeritakse kontroll-lehtede alusel, struktuuritoetuse registrisse kantakse kontrolli tulem ehk abikõlblike ning mitteabikõlblike kulude maht.

Paikvaatluste puhul kasutatakse samuti standardseid kontroll-lehti ning aruandeid, kuid lisaks kantakse põhilised andmed paikvaatluste kohta ka struktuuritoetuse registrisse.

Struktuuritoetuse registrist on võimalik võtta jooksvalt süsteemist aruandeid kontrollide katvuse, põhiliste leidude ning ettekirjutuste täitmise kohta tagades seeläbi teabe jõudmise KA ja makseasutuse (MA), kuid vältides eraldiseisva aruandlusega koostamisega kaasnevat täiendavat halduskoormust RÜde ja RAde jaoks. Struktuuritoetuse registrisse lisatakse ka paikvaatluste aruanded/ kontroll-lehed, seega vajadusel on võimalik tutvuda paikvaatluste konkreetsete tulemuste ja leidudega.

Kõikide KA poolt teostatud kontrollide tulemused fikseeritakse kontroll-lehtedel või aruande vormis.

2.9.5. Järelevalve katvus

Tabelis 21 (lk 80-82) on toodud majanduskeskkonna arendamise rakenduskavast rahastatavate meetmete raames tehtud paikvaatluste katvus 2008.a. seisuga. Kajastatud on neid meetmeid, mis on struktuuritoetuse registris avatud ning seega kas ellurakendatud või ellurakendamiseks valmis. Enamus toodud meetmetest avanes 2008.a. ja seega heakskiidetud projektide maht 2008.a. seisuga ei olnud suur ning kuna paikvaatlusi tehakse valdavalt projekti eluea teisel poolel, ei ole paikvaatlused suures mahus alanud.

Paikvaatluste käigus 2008.a. lõpu seisuga rikkumisi avastatud ei ole. Paikvaatlusi viisid läbi KA ja RÜd. MKM ei ole 2007-2013 perioodi tegevuste üle 2008. aastal järelevalvet teostanud ega paikvaatlusi programmidele läbi viinud.

Korraldusasutus (KA) on 2008. aastal viinud läbi mitmeid süsteemiarendusi ja koolitusi ning koostanud juhendmaterjale järelevalvesüsteemi parendamiseks:

- 1) on loodud KA kontrollide süsteem, mida hakatakse ellu viima 2009. a algusest (kirjeldus eespool);
- 2) struktuuritoetuse registris täiendati paikvaatluste ja projektiauditite mooduleid järeltegevuste paremaks järgimiseks ja analüüsiks;
- 3) koostöös makseasutuse (MA) ja auditeeriva asutusega (AA) on korraldatud mitmeid koolitusi:
 - a. struktuurivahendite abikõlblikkuse seminar;
 - b. koolitus struktuurivahendite normide rikkumise ja nendest raporteerimise ning intressi ja viiviste arvestamine struktuuritoetuse tagasinõudmisel;
 - c. seminar tulu teenivate projektide teemal;
 - d. teabepäev RÜdes ja RAdes juhtimis- ja kontrollisüsteemide (JKK) auditite läbiviimise teemal;
 - e. koolitus seondult süüteokoosseisudega;
 - f. koolitus riigihangete seaduse ja riigihangete parimate praktikate teemal;

- g. seminar parimatest praktikatest avatud taotlemisel ja programmide ettevalmistamisest;
- h. koolitus projektipõhisest raamatupidamisest;
- i. koolitus riigiabi reeglitest;
- j. koolitus projektivalikust ja taotluste hindamisest;
- k. seminar riskide hindamisest;
- l. struktuuritoetuse registri kasutajakoolitus.

Mitmed nimetatud koolitustest, seminaridest on toimunud 2008. a jooksul mitu korda.

- 4) on koostatud mitmeid juhendmaterjale:
 - a. tulu teenivate projektide juhis;
 - b. järelevalve miinimumnõuded;
 - c. auditi järeletoimingute teostamise juhend;
 - d. juhendmaterjal KA kontrollide teostamisest (KA sisene juhend).

2.9.6. Järelevalve RAdes ja RÜdes

Kuna KredExi rakendatavates meetmetes on programmi alusel tegevuste ellu viijaks ja toetuse saajaks KredEx, siis RÜ (KredEx) ei ole eraldi kontrollle läbi viinud. Sisekontrolli funktsioon on sisse ostetud väliselt teenusepakkujalt, kelle auditiplaani üks osa on ka ettevõtlusvaldkonna ja selle toodete väljaandmise auditeerimine ning kontroll vastavuse üle EL regulatsioonidele.

EASis teostab järelevalvet järelevalveüksus. Paikvaatluste teostamist reguleerib EASi sisene kord K25 Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse paikvaatluste teostamise kord.

Paikvaatluse ulatus, paikvaatluse valimi moodustamise meetodid EASis.

Vastavalt Euroopa Komisjoni (EK) määrusele 438/2001 peavad projektide ja/või tegevuste paikvaatlusi korraldama vahendusasutused. Paikvaatluse teostamise õigus ja kohustus on sätestatud perioodi 2004–2006 struktuuritoetuse seaduses, perioodi 2007–2013 struktuuritoetuse seaduses ning RA ja RÜ vahelises halduslepingus.

Olukorras, kus RÜ poolt finantseeritud projektide üldkogum on piisavalt suur projektide 100%-liseks testimiseks, ei ole otstarbekas kontrollida kõiki projekte. Euroopa Komisjoni (EK) määruse 438/2001 artikkel 4 ja Euroopa Komisjoni (EK) määrus nr 1828 artikkel 13 sätestavad, et kui paikvaatlused viiakse läbi vaid valitud projektide suhtes, siis tuleb need projektid märkida ja kirjeldada valikumeetodit. Paikvaatluste ulatus peab aga igal juhul olema piisavalt laiaulatuslik, et tagada selle ülesande rahuldav täitmine.

Paikvaatluste läbiviimiseks väljavalitavate projektide nimistu (edaspidi: valimi) moodustamiseks saab kasutada erinevaid meetodeid. Üldjuhul on valimi moodustamise meetodid üles ehitatud kas juhusliku või mittejuhusliku väljavõtu põhimõtetele.

Paikvaatluse valimi moodustamise üldised põhimõtted EASis

EASis kasutatakse valimi moodustamiseks kihilise juhuvalimi meetodit, kus kõigepealt jaotatakse projektide üldkogum kihtideks EASi poolt pakutavate toetuskeemide ja arendusprogrammide (edaspidi: programm) kaupa. Kihisiseseks valiku tegemiseks järjestatakse projektid maakondade kaupa ning seejärel kasutatakse süstemaatilist juhuvalimi meetodit: projektid määratakse valimisse kindlat intervalli kasutades, kusjuures algus pannakse paika juhusliku arvu abil.

Tuginedes järelevalve üksuse poolt teostatud riskianalüüsi tulemustele hindab järelevalve üksuse programmi eest vastutav järelevalve spetsialist kahe nädala jooksul programmi avanemisest alates programmi riski ning määrab programmile riskiastme valides nelja kihi vahel. Kolme nädala jooksul programmi avanemisest alates kinnitab programmi riskiastme järelevalve üksuse direktor.

Kihisisesel valikul kasutatakse iga maakonna lõikes järgmisi intervale

- I kihis kaasatakse ala-valimisse iga kümnes projekt;
- II kihis kaasatakse ala-valimisse iga viies projekt;
- III kihis kaasatakse ala-valimisse iga teine projekt;
- IV kihis kaasatakse ala-valimisse iga projekt.

Ülalkirjeldatud kihilise juhuvalimi meetodi valikul on arvestatud kahte vastandlikku aspekti: teostatud paikvaatluste arv peab olema piisavalt suur, et tagada kindlustunne toetuse kasutamise sihipärasuse osas kõikide üldkogumisse kuuluvates projektides ning piisavalt väike, et hoida kokku paikvaatluste teostamisega seotud kulusid. Kasutatava valimi moodustamise meetodika määrab järelevalve üksuse direktor, kes vajadusel teeb sellesse muudatusi.

Järelevalve üksuses peetakse paikvaatluste valimi moodustamiseks elektroonilist registrit.

Üldjuhul teostatakse valimisse nimetatud projektide puhul korraline paikvaatlus projekti asukohas või toetuse saaja juures vahetult enne viimast väljamakset. Välistatud pole paikvaatluse läbiviimine ka muul ajal ja muudes kohtades. Erakorralistes situatsioonides, s.t. kui taotluse või projekti menetlemise käigus on tekkinud vajadus kontrollida projekti kulude õigsust või veenduda projekti tegevuste eesmärgipärasuses elluviimises, võidakse teostada projekti erakorraline paikvaatlus ükskõik millises projekti etapis. Erakorralise paikvaatluse teostamise võivad algatada kõik projekti menetlemisega seotud EASi töötajad.

SA Archimedes järelevalve meetodiks on samuti paikvaatlused- projekti ennetavad kontrollid ehk raamatupidamissüsteemi kontrollid ning projekti järelevalve. Valdavalt kõikide programmide, investeeringute kavade ja projektide puhul teostatakse vähemalt kord eluea jooksul ennetavat kontrolli ning igal juhul kord eluea jooksul järelevalvet.

RÜ järelevalve eesmärk on kontrollida toetuse andmise ja kasutamise eesmärgipärasust ja vastavust õigusaktidele. RÜ poolt läbiviidavad paikvaatlused jagunevad oma tüübilt kaheks: projekti ennetavad kontrollid ehk raamatupidamissüsteemi kontrollid ning projekti järelevalve. Valdavalt kõikide programmide, investeeringute kavade ja projektide puhul teostatakse vähemalt kord eluea jooksul ennetavat kontrolli ning igal juhul kord eluea jooksul järelevalvet. Toimub ka tihe koostöö projekti koordinaatori ja järelevalveametniku vahel, et aegsasti saada infot võimalike ohtude ja riskide kohta, mis võivad projekti elluviimisel esile kerkida. Järelevalve on pidev protsess, mis hõlmab kogu suhtlemist toetuse saaja ning RÜ vahel, mille kaudu on võimalik määratleda projekti edenemise määra ning saada infot rakendamise korrektsuse kohta. Projekti edenemisest ja toetuse kasutamise eesmärgipärasusest annavad ülevaate väljamaksetaotluste menetlemise käigus läbi viidav kulutuste ja tegevuste abikõlblikkuse 100% kontroll, seirearuandlus vähemalt üks kord projekti realiseerimise käigus ja paikvaatlus.

RÜ tegevuse ja struktuuritoetuste kasutamise üle teostavad järelevalvet MKM ja HTM (vastava prioriteetse suuna RA). Järelevalve RÜ üle hõlmab endas kohapealset kontrolli RÜ juures, RÜga toetuse saaja juures järelevalve teostamisel osalemist, RÜle tehtud auditite

järeloimingute tegemist (toodud puuduste kõrvaldamise kontroll) ning administratiivset kontrolli. Järelevalvet RÜ üle tehakse vastavalt vajadusele, toetuse saaja üle vähemalt korra programmi eluea jooksul.

Järelevalve tegevused on MKMis reguleeritud JKKs ning "Struktuurivahendite rakendamise eeskirjas perioodiks 2007-2013" (nr 1.1-1/0111, 25.03.2008). MKM RAn teostab kontrolli lepingute täitmise üle ja programmide elluviimise üle (kuna RÜd on ise programmi elluviijad).

2.9.7. Rikkumiste või oluliste muudatuste tõttu tagasimakstud ja taaskasutatud abi

Rikkumiste tõttu tagasinõudeid ei ole aruandeperioodil olnud.

Tabel 18. Rikkumiste tõttu tagasimakstud abi

Tagasinõutud summad	Fond	Summa
Prioriteetne suund	ESF	EUR
-	-	-

Tabel 19. Oluliste muudatuste tõttu tagasimakstud abi

Sh oluliste muutuste tõttu tagasinõutud summad	Fond	Summa
Prioriteetne suund	ESF	EUR
-	-	-

2.9.8. Läbiviidud kontrollid

Ülevaade läbiviidud kontrollidest on tabelis nr 20 (lk 79).

KredExi rakendatavates meetmetes on programmi alusel tegevuste ellu viijaks ja toetuse saajaks KredEx ning seetõttu ei ole RÜ (KredEx) eraldi kontrollle läbi viinud. Kontrollid piirduvad RÜ pistelise kontrolliga käenduslepingute tingimuste vastavuse üle tootetingimustes märgitule, keskendumisega peamiselt käendustasude suurusele ja lepingutasudele. Lisaks ostab KredEx sisse väliselt teenusepakkujalt sisekontrolli teenust, kelle auditiplaani üks osa on ka ettevõtlusvaldkonna ja selle toodete väljaandmise auditeerimine ning kontroll vastavuse üle EL regulatsioonidele.

Transpordi meetmete puhul 2008. aastal RÜd projektide kontrollle läbi ei viinud. Kuna esimeste projektide rakendamist alustati 2008. a teisel poolel, siis on VTA planeerinud kontrollid 2009. aastasse.

Tehnilise abi ja horisontaalse tehnilise abi meetmete raames viiakse läbi korralisi paikvaatlusi kõikide toetuse saajate juures vähemalt korra projekti rakendamise perioodi jooksul. Paikvaatluse käigus kontrollitakse kulude abikõlblikkust, eelarve kasutatavust, riigihangete ja muude hangete reeglite järgimist, teavitamise nõuete täitmist ning soetatud asjade olemasolu. Kontrollitakse kuludokumentide vastavust originaalile, väljamakse taotlusega esitamata kuludokumentide olemasolu ja nende tasumist tõendavaid dokumente. Samuti töölepingu või ametisse nimetamise käskkirja ja osalise tööajaga töötaja

tööajatabelite olemasolu ning nende täitmist. Samuti kas raamatupidamises on tehnilise abi kulud eristatud muudest kuludest ning kas on säilitatud piisav kontrolljälg.

Paikvaatluse käigus kontrollitakse kulusid vastavalt valimile, mille metoodika on paika pandud korraldusasutuse (KA) perioodi 2004-2006 käsiraamatus. 2008. aastal kontrolliti kõiki 23 horisontaalse tehnilise abi ja 2 tehnilise abi projekte, mille raames tehti väljamakseid.

Tabel 20. Ülevaade kontrollitud projektidest

Aasta	Prioriteetne suund/ meede	Kontrollitud projektide arv	Kontrollitud projektide % projektide koguarvust
2008	Prioriteetne suund 1: Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime		
	Kokku	0	0%
2008	Prioriteetne suund 2: Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu		
	- Teaduse tippkeskuste arendamine	3	42,9%
	- Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine	0	0
	Kokku	3	1,4%
2008	Prioriteetne suund 3: Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud		
	Kokku	0	0%
2008	Prioriteetne suund 4: Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine		
	Kokku	0	0%
2008	Prioriteetne suund 5: Infoühiskonna edendamine		
	Programm Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine	1	100%
	Kokku	1	0,5%
2008	Prioriteetne suund 6: Tehniline abi		
	Kokku	0	0%
2007	Prioriteetne suund 7: Horisontaalne tehniline abi	4	44,4%
2008	Prioriteetne suund 7: Horisontaalne tehniline abi	18	78,3%
	Prioriteetsed suunad KOKKU	28	10,6%

Tabel 21. Paikvaadeldud projektid

Aasta* (2008)	Prior suund/ meede	Aktsepteeritud ja lõpetatud projektide arv kokku	Paikvaadel- dud projektide arv kokku	Paikvaadeldud projektide osakaal kõikidest projektidest	Heakskiidetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	Paikvaatlusega kaetud projektide eelarved kokku (EL osalus)	%	Projektides tehtud abikõlblikud kulud viimase paikvaatluseni (EL osalus)	%
2008	3.1.7 Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine	24	0	0	50 162 411,54	0	0	0	0
	3.1.1 Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programm	1	0	0	91 626 046,94	0	0	0	0
	3.1.2 Turismiinfosüsteemide arendamise programm	1	0	0	19 313 907,00	0	0	0	0
	3.1.3 Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm	1	0	0	149 020 000,00	0	0	0	0
	3.1.4 Eksporditurunduse toetus	79	0	0	96 444 119,00	0	0	0	0
	3.1.5 Ettevõtja turismiturunduse toetamine	6	0	0	7 016 532,50	0	0	0	0
	3.1.6 Avaliku ja kolmanda sektori turismi turundustegevuste toetamise tingimused ja kord	3	0	0	3 374 993,85	0	0	0	0
	3.1.8 Teadmiste- ja tehnoloogiasirde baasfinantseerimise toetamine	4	0	0	28 447 129,00	0	0	0	0
	3.1.9 Tehnoloogia arenduskeskuste toetamine	5	0	0	84 129 881,00	0	0	0	0
	3.1.10 Ühisturunduse toetus	2	0	0	1 043 174,00	0	0	0	0
	3.1.11 Välismessitoetus	10	0	0	2 922 753,00	0	0	0	0
	3.1.12 Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus	48	0	0	254 732 044,16	0	0	0	0

	3.1.15 Klastrite arendamise toetus	23	0	0	7 427 961,25	0	0	0	0
	Prioriteetne suund 1 Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime kokku	207	0	0,00	795 660 953,24	0	0,00	0,00	0,00
	3.2.1 Teaduse tippkeskuste arendamine	7	3	42,86%	469 159 716,00	194 471 058,00	41,45%	0	0
	3.2.2 Teadus- ja arendusasutuste ning kõrghariduse, sh rakenduskõrgkoolide üldise infrastruktuuri kaasajastamine	1	0	0	153 000 000,00	0	0	0	0
	Prioriteetne suund 2 Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu	8	3	37,5	622 159 716,00	194 471 058,00	31,26	0	0
	3.3.1 Transpordi infrastruktuuri arendamine (ÜF)	1	0	0,00	451 200 000,00	0	0	0	0
	Prioriteetne suund 3 Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud	1	0	0	451 200 000	0	0	0	0
	3.4.1 Transpordi infrastruktuuri arendamine (ERDF)	1	0	0	28 050 000,00	0	0	0	0
	Prioriteetne suund 4 Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine	1	0	0	28 050 000,00	0	0	0	0
	3.5.1 Infoühiskonna teadlikkuse tõstmise programm	1	1	100,00%	50 000 000,00	50 000 000,00	100,00 %	2 626 003,85	5,25 %
	3.5.3 Infoühiskonna edendamine investeeringute kavade kaudu	3	0	0,00	61 300 000,00	0	0	0	0

	Prioriteetne suund 5 Infoühiskonna edendamine	4	1	25,00	111 300 000,00	50 000 000,00	44,92	2 626 003,85	2,36
	3.6.1 Tehniline abi	1	0	0,00	2 000 000,00	0	0	0	0
	Prioriteetne suund 6 Tehniline abi	1	0	0,00	2 000 000,00	0	0	0	0
	Kokku	222	4	1,80%	2 110 370 669,24	244 471 058,00	11,58%	2 626 003,85	0,12 %

* iga-aastaselt mitte kumulatiivselt

**kumulatiivne

*** Horisontaalne tehniline abi meetme kogueelarvest majanduskeskkonna rakenduskava osa moodustub 44%.

**** Rahuldati üks taotlust, millest väljamakseid ei tehtud.

2.9.9. Avastatud rikkumised ja rakenduskava elluviimisel tuvastatud rikkumistest teavitamine

2.9.9.1. AFCOSe funktsioon struktuuritoetuse rakendusskeemis

OLAFi ametliku koostööpartneri (AFCOS Anti-Fraud Co-ordinating Service) ülesandeid Eestis täidab FKO. AFCOSe üheks eesmärgiks on muu hulgas aidata viia miinimumini EL finantshuve kahjustavatest rikkumistest eelarvele tulenev kahju ja kindlustada EKle adekvaatne ülevaade Euroopa Liidu (EL) poolt antava toetuse kasutamisest. Selleks esitavad kõik välisvahendite rakendamisega tegelevad RAd ja RÜd kvartalile järgneval kuul rikkumiste aruande. FKO edastab rikkumiste aruanded OLAFile igale kvartalile järgneval teisel kuul. Täiendavalt on RMi juurde moodustatud Euroopa Liidu finantshuvide kaitse juhtkomitee.

2.9.9.2. OLAFi raporteeritud rikkumised

2008. aastal OLAFi rikkumisi raporteeritud ei ole.

Tabel 22. OLAFi raporteeritud rikkumised

Aasta	Fond/meede	Lõpetatud/ Lõpetamata juhtum	Rikkumise liik	Korrektiiv-tegevused *	Avastatud rikkumise finantskahju**	Korrektiiv-tegevuse finantsmäär ***	Korrektiiv-tegevuste täitmise määr ****
N/A ¹²	-	-	-	-	-	-	-

* algatatud tagasinõue vms

** EL osa ja EST osa kokku kroonides

*** avastatud rikkumise finantskahju taastamise (tagasinõue/väljamaksmata/ümbesuunamine) protsent

**** taastatud finantskahju protsentides

2.10. IT süsteem

Struktuuritoetuse register vastab täielikult nõuetele, mis on kehtestatud struktuurivahendite haldamise ja seiresüsteemidele Euroopa Komisjoni määrusega nr 1828/2006 ning mis määratleb nende andmete mahu, mille korje tuleb korraldada elektrooniliselt selleks, et võimaldada aruandlust struktuuritoetuse andmise ja kasutamise kohta Euroopa Komisjonile.

Struktuuritoetuse registri arendust ning kasutajaõiguste andmist koordineerib RM struktuurivahendite KAna. Registri kasutajateks on kõik struktuuritoetuste andmisega seotud asutused sh MA ja AA.

Struktuuritoetuse register on riiklik register, mis koosneb kahest erineva tehnilise lahendusega infosüsteemist.

1) Struktuuritoetuse registri operatiivsüsteemi (SFOS) puhul on tegemist veebipõhise rakendusega, mida kasutatakse andmete sisestamiseks. Kõik andmed, mis süsteemi sisestatakse korjatakse projekti tasandil ning on alati seotud konkreetse projektiga. Süsteem

¹² 2008. a ei tuvastatud perioodi 2007-2013 struktuuritoetuse rakendamisel ühtegi rikkumist.

sisaldab kõiki projekti rakendamise seisukohast olulisi andmeid: projekti üldandmeid (abikõlblikkuse periood, asukoht, toetuse saaja ja partnerite andmed, projekti eelarve jne), andmeid projektid tehtud kulude kohta ning projektile tehtud väljamaksete kohta, samuti teavet tagasinõutud summade kohta, andmeid auditite ja muude kontrollide kohta, seireandmeid (indikaatorite saavutustasemed), infot, mis on AFCOSele (ja OLAFile) edastatud rikkumiste kohta jne.

Operatiivsüsteemi kasutatakse lisaks väljamaksete tegemiseks toetuse saajatele (väljamakseprotsess on elektrooniline), rikkumiste aruandlus toimub tänaseks samuti ainult operatiivsüsteemi kaudu. Seega ei ole antud süsteem ainult andmeladu, vaid oluline projektide ja protsesside haldamises kasutatav tööriist.

Enamus andmetest sisestatakse süsteemi rakendusüksuste poolt, kes tegelevad projektide igapäevase haldamisega. Auditite ja teiste kontrollidega seotud andmeid saavad sisestada ka RAD ja AA. MAI on samuti infosüsteemis ainuüksi MA tööks vajalikke funktsionaalsusi ning seega ka õigus teatud andmeid süsteemi kanda.

2. Struktuuritoetuse registri kesksüsteem (kesksüsteem) on aruandlussüsteem, mis impordib andmeid üksikute projektide kohta operatiivsüsteemist (SFOSist) ning agregeerib need andmed statistilisteks aruanneteks. Kesksüsteemis on võimalik luua aruandeid mistahes andmete baasil, mida operatiivsüsteemi sisestatakse.

Enamkasutatavad aruanded on seotud finantsnäitajatega - võetud kohustuste (seega projektidele haldusotsustega eraldatud summade) ja toetuse saajatele tehtud väljamaksetega. Kesksüsteem võimaldab teha seiret finantsprogressi üle meetme ja prioriteetse suuna tasandil peaaegu reaalajas. Enamikke aruannetest saab koostada ka geograafilise mõõtmega - näiteks on võimalik analüüsida finantsnäitajaid maakondade lõikes. Kasutatakse ka palju teisi aruandeid - näiteks aruandeid, mis koondavad indikaatorite andmeid, aruanne vahendite jaotumise kohta sekkumisvaldkondade lõikes jne.

Andmeid saab süsteemis välja tuua üksikute projektide kaupa, aga neid saab hõlpsalt agregeerida ka meetme, prioriteetse suuna, rakenduskava, programmperioodi või struktuurivahendite kui terviku tasandile.

Struktuuritoetuse registri kesksüsteemi tugineb *Business Object* platformil.

2.10.1. Struktuuritoetuse registri arendused

2008.a. tehti mitmeid arendusi võimaldamaks paremini süstematiseerida ja töödelda perioodi 2007-2013 projektide andmeid. Näiteks:

- arendati edasi rakenduskavade, prioriteetide, meetmete, sekkumisvaldkondade ja indikaatorite haldust registris;
- arendati edasi *webservice* teenust – kõik projektiandmed, mis SFOSi sisestatakse kasutajaliidese kaudu, on võimalik saata ka *WebService* vahendusel.

Mõned arendused tehti toetamaks kontrollifunktsiooni täitmist ning osaliselt tekkis vajadus kohaneda uue äriloogikaga. Näiteks:

- arendati edasi auditi ja järelvalve mooduleid, et nii leide kui järeltegevusi selgemalt registris registreerida ning leidude andmete baasil ka aruandeid teha;
- ehitati süsteemi Euroopa Sotsiaalfondi ja Euroopa Regionaalarengu tüüpi kulude haldus;

- registrisse tehti arendused, mis võimaldavad järgida toetuse väljamaksmisel riigiabi projektidele tehtavate ettemaksete loogikat ning teha ka kindlasummalisi (lump sum) ettemakseid riigiasutustele (neid hiljem registri kaudu ka kinni kandes) viisil, mis tagab registri baasilt korrektse finantsaruandluse.

Samas on jätkuvalt käimas ka kasutajasõbralikkust suurendavad arendused. Struktuuritoetuse registri kesksüsteemis (aruandlussüsteem) on loodud mitmeid uusi standardaruandeid sh aruandlustabelid, mida kasutatakse perioodi 2007-2013 igaaastaste seirearuannete koostamisel.

2009.a. suurim planeeritud arendus on e-taotluste keskkonna väljaarendamine ning käivitamine, mis eeldatavasti toimub juunis või juulis 2009. Pärast seda on võimalik e-keskkonda viia ka väljamaksetaotluste ja seirearuannete esitamine. See vähendab oluliselt RÜde töökoormust andmete sisestamisel. Samas suurendab arendus rakendussüsteemi läbipaistvust, sest taotleja ja toetuse saaja saavad interneti vahendusel jälgida oma dokumentide menetlemist ning ka kommentaaride/paranduste edastamine toimub interneti vahendustel. Samal põhjusel väheneb ilmselt ka kontrolljälje kadumise risk – menetlemisega seotud etappe registreeritakse põhjalikumalt registris, kui seda siiani on tehtud ning kontrolljalg tugineb vähemal määral paberkandjal dokumentidele.

3. Prioriteetsete suundade elluviimine

3.1. Prioriteetne suund: Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime

3.1.1. Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Ettevõtlus

Eesmärk 1.1: Eesti ettevõtetel on ligipääs tootlikkuse arengule suunatud investeeringuteks vajalikule kapitalile.

- **Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm.** Meetme raames hakati käendusit väljastama alates 26.02.2008. Kokku sõlmiti aruandlusperioodil 266 käenduslepingut käenduskohustuse kogusummas 284,1 mln EEK. Kapitalilaene anti välja 1 summas 0,5 mln eurot. Hinnanguliselt loodi seeläbi 758 uut töökohta. Majanduse jahtumisest tulenevalt aruandeperioodi viimastel kuudel on märgata olulist huvi kasvu pakutavate laenukäenduste ja kapitalilaenu vastu. Suurenenud on nii pankade kui ka ettevõtjate huvi. Ettevõtluse elavdamiseks, ettevõtete ellujäämise ja investeerimisvõimaluste tagamiseks on seetõttu oluline laenude kättesaadavuse tagamine, mida osaliselt on võimalik teha läbi laenukäenduste pakkumise. Kapitalilaene anti välja ainult üks, sest tulenevalt toote tingimustest (allutatud laen, tagatist ei nõuta jne) on kapitalilaen märkimisväärselt suurema intressiga kui tavapärase pangalaenu. Seetõttu eelistavad ettevõtjad kapitalilaenu sarnastele finantseerimislahendustele tavapärasest pangalaenu. Eelmisel aastal ja eelkõige aasta esimeses pooles oli pankade laenupoliitika veel küllalt liberaalne ning mitmetel kapitalilaenu sihtgruppi kuuluvatel ettevõtetel õnnestus oma projekte finantseerida pangalaenuga. Aasta teises pooles muutusid pangad konservatiivsemaks, mis tõi endaga kaasa ka suurenenud huvi kapitalilaenu osas. 2009. aastaks prognoosime oluliselt suuremaid mahte. Menetluses olevate projektide arv on juba kordades suurenenud. Samuti on kapitalilaenu puhul meie riskid suuremad võrreldes näiteks laenukäendusega ja seega oleme mitmed meie poole kapitalilaenu sooviga pöördunud ettevõtted suunanud kasutama meie laenukäendust. Võrreldes teiste toodetega teeb KredEx kapitalilaenu osas oluliselt rohkem negatiivseid otsuseid. Põhjusteks on enamasti tootetingimustele mittevastamine (liialt väike omakapital), ettevõtte majandusraskused või projekti vähenenud mõju. Tegelikult tehti eelmisel aastal kapitalilaenu osas kaks rahastamisotsust, kuid ühest tehingust KredEx loobus.
- **Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus.** Meede toetab uute tehnoloogiate kasutuselevõttu ettevõtjate poolt. Eesmärgiks on tööstusettevõtjate rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamine läbi tehnoloogiainvesteeringute, mis aitavad kaasa tööstusettevõtjate tootlikkuse ja ekspordipotentsiaali kasvule, toodete lisandväärtuse suurendamisele, uute turuvõimaluste avanemisele ja töötajate ümberpaiknemisele suuremat lisandväärtust loovatele töökohtadele. Meetme raames toetatakse tööstusettevõtja põhitegevusalaga seotud uue või kasutatud materiaalse vara soetamist, selle seadistamist ning soetatud materiaalse vara kasutuselevõtuks vajaliku immateriaalse vara soetamist. Selleks, et tagada tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetuse eesmärkide saavutamine, hinnatakse projektide valikul projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele ja tööstusettevõtja arengule, projekti jätkusuutlikkust, eesmarke ja nende realistlikkust, taotleja organisatsioonilist võimekust ning projekti ettevalmistuse kvaliteeti.

Meetme esimene taotlusvoor avati 2008. a sügisel, kuhu laekus kokku 152 taotlust 149 ettevõttelt. Kokku taotleti toetust 38,2 miljoni euro ulatuses. Taotluseid esitasid

nii suurettevõtted kui VKEd kõigist maakondadest. Positiivse otsuse said 48 taotlust toetuste mahuga 16,3 miljonit eurot.

Kuna ühtegi projekti pole veel lõppenud ja lisandväärtust töötaja kohta mõõdetakse peale projekti elluviimist järelseire käigus, siis on võimalik hinnangut anda üksnes kaasatud erasektori investeeringutele uutesse masinatesse ja seadmetesse. Kaasatud erasektori investeeringute taset võib pidada heaks. Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus panustas selle indikaatori täitmisse 38,6 miljonit eurot, mis on 28,7% sihtväärtusest.

Eesmärk 1.2: Eesti ettevõtete edukas rahvusvahelistumine.

- **Eksporditurunduse toetus.** Meetme eesmärgiks on Eesti ettevõtjate konkurentsivõime suurendamine välisurgudel läbi planeeritud, eesmärgistatud ja tervikliku turundustegevuse toetamise, mille tulemusena kasvab ettevõtjate ekspordikäive ja suureneb kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste osakaal ettevõtjate ekspordikäibes ning eksportivate ettevõtjate hulk. Meetme raames antakse toetust tootearenduskuludeks (ekspordituru nõuetega vastavusse viimine, tootenäidiste ja reklaammaterjali valmistamine, tootebrändide väljatöötamine ja registreerimine sihtriigis), turu-uuringuteks, sihtturgude külastamiseks ja turundusürituste korraldamiseks. Selleks, et tagada meetme eesmärkide saavutamine, hinnatakse projektide valikul projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele, projekti jätkusuutlikkust, eesmärke ja nende realistlikkust, taotleja organisatsioonilist võimekust, projekti ettevalmistuse kvaliteeti ning projekti kuulumist eelistuste hulka (teadmisk- ja tehnoloogiamahukate toodete või teenuste eksport, taotlejale kuuluva kaubamärgi all toodete või teenuste eksport).

Kõiki eelmisel programmeerimisperioodil saadud kogemusi arvestati uue eksporditurundus toetusskeemi rakendamisel. Loobuti projektiplaani koostamise eest toetuse maksmisest, vähendati kolmeaastat projektiperioodi kahele aastale, korrigeeriti toetatavate tegevuste loetelu jne. Oluliselt täiustati klientide eelnõustamist ja klientidele suunatud abimaterjalide paketti nii paberil kui peamiselt internetis. Olulise kordaminekuna tuleks ära märkida põhjalikult ettevalmistatud teavituskampaaniat seoses toetusskeemi avanemisega. See sisaldas rea täpselt fokuseeritud infopäevi, meediakajastusi ja koolitusi nii potentsiaalsetele klientidele kui partneritele. Taotluste vastuvõttu alustati 27. veebruaril. Esialgne taotluste laekumine oli tagasihoidlik, kuid kasvas järsult alates neljandast kuust peale toetusskeemi avanemist. Lõppkokkuvõttes osutus teavitustegevuste ja teadlikkuse tõstmisele suunatud ettevõtmiste läbi tõusnud taotluste arv sedavõrd suureks, et augusti lõpus tuli leida võimalus eelarve suurendamiseks tulevaste perioodide arvelt. Kokku esitasid ettevõtted aasta jooksul 135 taotlust, mida võib lugeda väga heaks tulemuseks. Taotluste esitamise maksimum oli perioodil juuli kuni oktoober. Aasta kahel viimasel kuul hakkas taotluste arv märgatavalt vähenema ja sama trend jätkus ka aasta algul.

Aruandeaastal otsustati rahastada 79 taotlust, kokku toetuste mahuga 6,2 miljoni euro ulatuses. Toetust maksti välja 0,4 miljonit eurot. Kuna aastaks ettenähtud esialgset eelarvesumma ületati, võib meetme finantsprogressi pidada väga heaks.

Väljundindikaatoriks olev eksporditurunduse toetust saanud ettevõtete arvu sihtväärtusest (346 aastaks 2015) täideti 2008. aasta lõpuks juba 23%, mida võib pidada väga heaks tulemuseks, arvestades seda, et meede on rakendunud ainult üks aasta. Tulemusindikaatoriks olevale ekspordikäibe kasvule toetatud ettevõtetele on

vara hinnangut anda, kuna aruandeperioodi lõpuseisuga ei ole ükski projekt veel lõppenud (projektid on mitmeaastased).

- **Välismessitoetus.** Meetme eesmärgiks on Eesti ettevõtjate konkurentsivõime suurendamine välisturgudel ettevõtjate välismessidel osalemise ja külastamise toetamise kaudu, mille tulemusena kasvab ettevõtjate ekspordikäive, suureneb eksportivate ettevõtjate hulk ning paraneb Eesti ettevõtjate, toodete ja teenuste tuntus ja maine välisriikides. Meetme raames toetatakse välismesside ühiskülastusi ja välismessil osalemist individuaalselt või ühisstendiga. Selleks, et tagada meetme eesmärkide saavutamine, hinnatakse projektide valikul projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele, projekti mõju jätkusuutlikkust, projekti ettevalmistuse kvaliteet ning taotleja ja kasusaaja organisatsioonilist võimekust.

2008.a. I poolaastal töötati välja meetme tingimused. Meede avanes 4. augustil. Huvi toetuse vastu on suur ent meede on jäänud paljudele ettevõtetele kättesaamatuks. Põhjus selleks on liiga keerulised tingimused taotlejatele. EAS ja MKMi koostöös on ettevalmistamisel meetme muutmine ettevõtjatele kättesaadavamaks. Määruse muudatused jõustuvad eeldatavalt 2009.a. I kvartalis. 2008.a. toetati 10 projekti toetuste kogumahuga 0,2 miljonit eurot. Eesmärkide alataitumise arvatavaks põhjuseks olid meetme liiga keerulised tingimused (2008.a. eesmärgiks oli toetada 15 ühisturunduse projekti). Seega oleks meetme senine progress võinud parem olla.

Tulemustele on vara hinnangut anda, kuna aruandeperioodi lõpuseisuga ei ole ükski projekt veel lõppenud.

- **Ühisturunduse toetus.** Meetme eesmärgiks on Eesti ettevõtjate konkurentsivõime suurendamine välisturgudel ettevõtjate ühisturundustegevuse toetamise kaudu, mille tulemusena kasvab ettevõtjate ekspordikäive, suureneb eksportivate ettevõtjate hulk ning paraneb Eesti ettevõtjate, toodete ja teenuste tuntus ja maine välisriikides. Meetme raames antakse toetust väliskontaktide leidmiseks ja välispartneri kaasamiseks, taustauuringute tegemiseks, turundusürituste, infopäevade ja seminaride korraldamiseks. Selleks, et tagada meetme eesmärkide saavutamine, hinnatakse projektide valikul projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele ja kasusaaja arengule, projekti mõju jätkusuutlikkust, projekti ettevalmistuse kvaliteet ning taotleja ja kasusaaja organisatsioonilist võimekust.

Ühisturunduse toetusmeede töötati välja paralleelselt välismessitoetusega. Meede avanes 4. augustil. Ühisturunduse meetme nõrk külg avaldub tingimuses, et toetuse taotlejaks ei saa olla äriühing. Sellest tulenevalt on paljud ühisturunduse projektid jäänud teostamata. Antud probleemi lahendamiseks on EAS ja MKMi koostöös ettevalmistamisel meetme muutmine. Määruse muudatused jõustuvad eeldatavalt 2009.a. I kvartalis. 2008.a. toetati 2 ühisturunduse projekti toetuste kogumahuga 66 671 eurot, eesmärkide alataitumise põhjuseks olid meetme liiga kitsendavad tingimused (2008.a. eesmärgiks oli toetada 30 välismessitoetuse projekti). Seega oleks meetme senine progress võinud parem olla.

Tulemustele on vara hinnangut anda, kuna aruandeperioodi lõpuseisuga ei ole ükski projekt veel lõppenud.

Eesmärk 1.3: Ettevõtete tehnoloogiline uuenemine, arendusvõimekuse ja tootlikkuse kasv.

Selle eesmärgi saavutamisele on suunatud järgmiste meetmete rakendamine:

- **Klastrite arendamise toetus.** Meetme eesmärgiks on ettevõtjate rahvusvahelise konkurentsivõime suurendamine läbi klatri koostööprojektide elluviimise. Eeltaotluste etapis toetatakse ühise kuid veel nn toore idee teostatavuse uurimist.

Toetatavateks tegevusteks eeltaotluste etapis on partnerite otsimine, koostöövõimaluste uurimine (sh õppereisil osalemine teiste riikide klatri algatustega tutvumiseks) ja partnerite ühise tegevuskava väljatöötamine. Täistaotluste etapp on aga suunatud ühiselt läbitöötatud idee elluviimise toetamiseks. Täpsemalt toetatakse täistaotluste etapi raames ühisturundust, sh turu-uuringute läbiviimist ja partnerite otsimist, tootmisvõimsuste jagamise koordineerimist, tööjõu ja selle koolituse prognoosimist jm ühiseid arendusprojekte. Selleks, et tagada meetme eesmärkide saavutamine, hinnatakse projektide valikul projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele, projekti eesmärgi ja nende realistlikkust, projekti jätkusuutlikkust, projekti elluviijate organisatsioonilist võimekust, projekti kvaliteeti ning projekti kuuluvust eelistuste hulka (projekti on kaasatud haridus- või teadusasutus, projekti elluviimine toimub sektorite vahelises koostöös ja projekt aitab kaasa võtmetehnoloogiate, milleks on info- ja kommunikatsiooni-, bio- ning materjalitehnoloogia, rakendamisele ning projekt panustab võtmevaldkondade, milleks on energeetika, tervishoiu ja keskkonnakaitse valdkonna arengusse.

Aruandlusperioodil töötati välja meetme tingimuse määrus ning viidi läbi esimene eeltaotluste voor. Kokku laekus 28 eeltaotlust, millest hindamisele jõudis 26 taotlust. Neist omakorda 23 said positiivse finantseerimisotsuse toetuste summaga kokku 0,5 miljonit eurot. Kvaliteetsete taotluste arv oli planeeritust suurem. Arvestades seda, et eesmärgiks oli seatud 5 koostöövõrgustiku toetamine 2008. aastal, võib rakendamist pidada väga heaks.

Esimesest eeltaotluste voorust rahastatud projektid olid eelkõige seotud ühisturunduse planeerimise, tööjõu kompetentsi tõstmise, tootmisressursside jagamise ning valdkonna väärtusahela kaardistamise ning seal tegutsevate ettevõtete vaheliste tegevuste tõhustamisega.

Eeltaotluste etapis maksimaalseks taotlussummaks oli 25 565 eurot, keskmiseks toetuse summaks oli 20 557 eurot. Kuigi taotlejateks võisid olla ka konsortsiumi poolt volitatud äriühingud, siis sellegipoolest olid valdav osa taotlejatest kas juba eksisteerivad erialaliidud või spetsiaalselt klatri tegevuste käivitamiseks loodud MTÜd.

Klatri tegevuste esimene taotlusvoor näitas, et suhteliselt aktiivselt oli kasutatud ka määruse tingimustes sätestatud võimalust kaasata kohaliku omavalitsuse või teise avaliku sektori institutsioonide (näit ülikoolide) poolset finantseeringut projekti rahastamisel.

Tulemustele on vara hinnangut anda, kuna aruandeperioodi lõpuseisuga ei ole ükski projekt veel lõppenud. Eeltaotluste vooru laekunud taotluste sisu ja kvaliteedi põhjal võib aga teha järelduse, et 2008. aastal EASi poolt korraldatud klatrijuhtide koolitus oli osutunud küllaltki tõhusaks. Nimelt olid varem eelnõustamist (klatrikoolituse näol) saanud koosluste taotlused läbimõeldumad, sisukamad ning konkreetsemad. Seega on 2009. aastal plaanis koolitustega jätkata ning samuti käivitada tegevusi klatrijuhtide võrgustiku loomiseks.

Kuigi täistaotluste vooru 2008. aastal veel ei toimunud, näitas 2008. aasta lõpus klatrijuhtide jätkukoolitusel osalenud koosluste arv ning antud koolitusest huvitatute arv, et 2009. aasta kevadel toimuva täistaotluste voorule seatud arvuliste eesmärkide saavutamisega ei tohiks raskusi tulla.

- **Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus.** (kirjeldatud eesmärk 1.1 all, lk 87.
- **Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine, sh. keskkonnatehnoloogiate arendamise toetamine.** Meetme eesmärgiks on Eesti ettevõtjate konkurentsivõime

suurendamine läbi uute toodete, teenuste, tehnoloogiate, tootearendusprotsesside arendamise või olemasolevate olulise täiustamise toetamise, mille tulemusena kasvab ettevõtjate käive (sealhulgas ekspordikäive), suureneb kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste osakaal ettevõtjate käibes, kasvab tööstusomandi õiguskaitsetaotluste arv ja ekspordi sihtriikides patenditaotluste esitamise aktiivsus, kasvavad ettevõtjate T&A tegevuse ning innovatsiooniinvesteeringud ning areneb ettevõtjate ja teadusasutuste vaheline koostöö. Meetme raames antakse toetust tootearenduse või rakendusüüringu ettevalmistamiseks, tootearenduse jaoks vajaliku rakendusüüringu läbiviimiseks, tootearenduse läbiviimiseks, sealhulgas uue toote disainimiseks, projekteerimiseks, prototüübi väljatöötamiseks ja testimiseks. Selleks, et tagada meetme eesmärkide saavutamine, hinnatakse projektide valikul toodet ja tehnoloogiat, organisatsiooni ja juhtimist, turgu, projekti ettevalmistamise kvaliteeti, projekti majanduslikku mõju ning projekti vastavust riiklike T&A programmide eesmärkidele.

Meede avati taotlejatele 2008. aasta juunis. Programmi hiline avanemine tingis olukorra, kus rakendusüüringute või tootearenduse projektide aktiivsem esitamine algas alles sügisel. Sellest tulenevalt laekus programmi aruandeaasta lõpuks kokku taotluseid ca 23,1 miljoni euro ulatuses, kuid finantseerimisotsuseid jõuti aasta lõpuks langetada ainult 5,9 miljoni euro ulatuses. Positiivseid otsuseid langetati kokku 7 põhiprojektile ja 17 eeluuringu projektile kokku toetuste kogumahuga 3,2 miljonit eurot. Tulenevalt hilinenud avanemisest võib meetme progressi hinnata oodatust mõnevõrra kesisemaks.

Toetatud projektide raames tehtud erasektori T&A investeeringute maht on rahastamisotsuste kohaselt 2,6 miljonit eurot, mis on 6,7% sihtväärtusest. Koos teiste T&A valdkonna meetmetega on selle indikaatori sihtväärtusest täidetud 13,4%, mida võib pidada keskmiseks tulemuseks arvestades meetme lühikest rakendusperioodi.

Kuna aruandlusperioodi ei ole ühtegi lõppenud projekti, ei ole teistele tulemustele võimalik veel hinnangut anda.

- **Innovatsiooniosakute toetusmeede.** Meetme eesmärgiks on VKEde innovatsioonivõimekuse ja TA&I alase koostöö mahu tõstmine. Innovatsiooniosakud võimaldavad ettevõtetel kindlaksmääratud summa ulatuses saada innovatsioonialaseid teenuseid TA asutustelt, intellektuaalomandi spetsialistidelt ning katselaboritelt. Eestis on planeeritud pilootprogrammi raames anda välja osakud suurusega 3195,6 eurot, mille raames tehtud kulutused katab riik 100%-liselt. Ühele ettevõttele antakse üks osak üheks korraks. Kuni viiel ettevõtetel on võimalik esitada ka ühistootlus 15 978 eurose ühisosaku saamiseks, kui neil on sarnane uurimisteema või TA&I alane probleem. 2009.a. plaanitakse väljastada 0,6 miljoni euro väärtuses osakuid. Kaheaastase pilootprogrammi kogumahuks on planeeritud 0,96 miljoni eurot. Aruandeaastal valmistati ette meetme tingimused. Toetusmeede avaneb 2009.a. alguses.

Innovatsioon

Eesmärk 1.3: Ettevõtete tehnoloogiline uuenemine, arendusvõimekuse ja tootlikkuse kasv.

- **Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine, sh. keskkonnatehnoloogiate arendamise toetamine.** (kirjeldatud Ettevõtluse peatükis, eesmärk 1.3. all, lk 90-91)
- **Innovatsiooniosakute toetusmeede.** (kirjeldatud Ettevõtluse peatükis, eesmärk 1.3. all, lk 91)

Eesmärk 1.4: Uute innovaatiliste äriideede juurdevool ja ettevõteteks kasvamine.

- **Ettevõtlusinkubatsiooni programm.** Programmi eesmärgiks on toetada uute kasvupotentsiaaliga innovaatiliste ettevõtete tekkimist ja jätkusuutlikku arengut nende vajadustest lähtuvate inkubatsiooniteenuste abil.

Aruandlusperioodil oli programmi planeeritud finantseerimiseelarve 1 826 914,4 eurot, mille osas otsuseid ei tehtud. Seda asjaolul, et 2004-2006 programmeerimisperioodi programmi projekte hinnates selgus, et avatud taotlemisega programmi rakendamine ei täida oma eesmärke parimal võimalikul moel ning seetõttu otsustati panustada uue, senisest tõhusama ja tulemustele orienteeritud programmi kontseptsiooni väljatöötamisele. Ettevalmistava töö käigus viidi 2008.a alguses läbi inkubaatorite ressursianalüüs, mille tulemusi ja mõju tutvustati kõigile huvitatud osapooltele. Lähtudes ressursianalüüsist ning alternatiivide põhjalikust kaalumist otsustati senine toetusmeede asendada hankepõhise rahastamisega. Programmi ettevalmistusprotsess on kujunenud aeganõudvamaks kui olime algselt planeerinud, mistõttu on tegevuste rakendamise alustamine lükkunud 2009.a I-II kvartalisse.

- **Katse- ja pooltööstuslike laborite arendamine.** Lähtudes MKMi tellimusel 2006-2007.a. läbiviidud kaheosalisest uuringust Eesti katsebaasi olukorra kohta alustati 2008.a. katse- ja pooltööstuslike laborite investeeringute toetamisprogrammi välja töötamist. Toetusprogrammil on kaks laiemat eesmärki: a) traditsioonilise töötleva tööstuse tootearendusvõimekuse tõstmine pakkudes usaldusväärset tootearendus- ja katsekeskkonda ning kiiremat tootearendusprotsessi madalamate investeeringukuludega, kuna investeeringud lähevad ühiskasutusse; b) uute tööstusharude arengule kaasaaitamine pakkudes ühiskasutuses olevaid tootearenduskeskusi jõudmaks rakendusuuringute faasist prototüüpimise ja tootearendusfaasi.

Toetusprogrammi sihtgrupina nähakse tootearendus- ja katsetuskeskuste arendajaid, kelle arendusprojektid vastavad järgmistele põhilistele kriteeriumitele: keskused peavad olema sõltumatud ja avatud kõikidele osapooltele, pakkuma laia valikut tootearendus- ja katsetusteenuseid ning olema jätkusuutlikud ehk suutma katta nii haldus- kui ka investeeringute amortisatsioonikulud ilma täiendava riikliku toetuseta. Programmi raames eelistatakse projekte, kes teevad koostööd teadus- ja tehnoloogiaparkide, tehnoloogiaarenduskeskuste programmi raames toetust leidnud projektide ja klasterprogrammi raames toetust leidnud projektidega.

2009.a. alguses jätkatakse tööd programmi detailsemate tingimuste väljatöötamisega koostöös HTMi, EASi, erialaliitude ning valdkonnaspetsialistidega. Meede plaanitakse avada 2009.a. II kv.

Eesmärk 1.5: Edukas teadmiste ja tehnoloogiiasiire.

- **Tehnoloogia arenduskeskuste toetamine.** Meetme üldeesmärgiks on ettevõtjate rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmine läbi ettevõtjate ja teadusasutuste vahelise strateegilise teadus- ja arendustegevuse (edaspidi TA tegevus) alase koostöö tugevdamise vastavalt Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegiale 2007–2013 „Teadmistepõhine Eesti“. Meetme alaeesmärkideks on:
 - 1) koondada ja arendada ettevõtjate ning teadusasutuste ühisest visioonist lähtuvat kriitilist hulka tippasemel kompetentsi ja ressursi;
 - 2) suurendada majandusliku lisandväärtuse loomisele suunatud rakendusuuringute kvaliteeti ja mahtu;

3) suurendada ettevõtluse vajadustele orienteeritud teadus- ja arendustöötajate arvu ja nende mobiilsust ettevõtjate ja teadusasutuste vahel;

4) tugevdada pikaajalist strateegilist arendustegevuse planeerimist ja juhtimise võimekust ettevõtjates ja teadusasutustes.

Meetme raames antakse toetust tehnoloogia arenduskeskuse projekti läbiviimiseks vajalikeks kuludeks, sh personalikulud, kulud aparatuuri soetamisele jne. Selleks, et tagada meetme eesmärkide saavutamine, hinnatakse projektide valikul tehnoloogia arenduskeskuste (TAK) majanduslik mõju, uurimistöö teaduslikku kvaliteeti, konsortsiumi võimekust teadustöö läbiviimiseks ja rakendamiseks ning TAKi organisatsiooni ja administratiivset võimekust.

Toetusmeede avati taotlejatele 2008 juunis. Aruandeperioodil rahastati senise 5 TAKi, mida oli varasematel aastatel rahastatud juba programmiperioodi 2004-2006 vahenditest, lühiajalisi projekte kogumahas 5,4 miljonit eurot. Meetme väljunditele ja tulemustele ei ole esialgu veel võimalik hinnangut anda. II poolaastal viidi läbi aktiivne kampaania meedias ja seminaridena tutvustamaks tehnoloogia arenduskeskuste ning teadus- ja arendustegevuse projektide toetamise programme klientidele. Teavitustöö tulemusel oli näha taotlejate oodatust suuremat huvi ning EASile esitati esialgsed osalemisteadised 29 konsortsiumi poolt. Pikemaajaliste projektide, mille raames saavad toetust taotleda ka uued TAKid, taotluste esitamise tähtaeg oli 23. jaanuar 2009.

- **Teadmiste- ja tehnoloogiasirde baasfinantseerimise ja eriprojektide toetamine (SPINNO+).** Meetme üldeesmärgiks on teadmiste- ja tehnoloogiasirde funktsiooni jätkusuutlikkuse tõstmine Eesti teadus- ja arendusasutuste ning rakenduskõrgkoolide strateegilise missioonina võrdsetel alustel õppe- ning teadus- ja arendustööga. Meetme raames toetatakse teadmiste- ja tehnoloogiasirdega seotud põhitegevuste elluviimist teadmiste- ja tehnoloogiasirde baasfinantseerimise raames. Selleks, et tagada meetme eesmärkide saavutamine, hinnatakse projektide valikul taotleja teadmiste- ja tehnoloogiasirde strateegilise planeerimise kvaliteeti, teadmiste- ja tehnoloogiasirde strateegiliste eesmärkide haakuvust taotleja teadus- ja arendustegevuse strateegiaga ja teadus- ja õppetöö eesmärkidega, projekti mõju, projekti kvaliteeti, taotleja võimekust püstitatud eesmärgi saavutada ning projekti jätkusuutlikkust.

Aruandeaastal viidi läbi toetusskeemi esimese baasfinantseerimise taotlusvoor. Taotlusvooru esitati kokku 8 finantseerimistaotlust, millest toetati 4 projekti toetuste kogumahuga 1,8 miljonit eurot. Taotluste paremaks rahastamiseks tehti eeltööd toetusskeemi rakendamise muutmiseks, kus edaspidi loobutakse voorulise taotlemise põhimõttest ning võimaldatakse taotlejatele jooksvat taotlemist.

Kuna aruandlusperioodil ei ole ühtegi lõppenud projekti, ei ole tulemustele võimalik veel hinnangut anda.

Loomemajandus

Eesmärk 1.6. Toetada loomemajanduse arengut.

- **Loomemajanduse infrastruktuuri toetus.** Aruandlusperioodil alustati meetme määrase ettevalmistamist, mis valmib koostöös EASi, MKMi ning Kultuuriministeeriumiga. Rakendusdokumentatsiooni väljatöötamine jätkub 2009.a. Meetme eeldatav avamine taotlemiseks toimub 2009. aasta II kv lõpus.

Turism

Eesmärk 1.7. Kindlustada Eesti turismisektori konkurentsivõimeline ja jätkusuutlik areng.

- **Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programm.** Programmi üldeesmärgiks on suurendada teadlikkust Eesti turismivõimalustest prioriteetsetel välisturgudel ning seeläbi tõsta huvi Eestisse reisimise vastu. Programmi algeesmärkideks on suurendada sihtturgude potentsiaalsete turistide teadlikkust Eesti kui reisisihi võimalustest ja turismitoodetest ning turismitoodete ostusoovi tekitamine, Eesti kui reisisihi ja turismitoodete kohta välisturgudelt saabuvate infopäringute suurenemine ning informeerida sihtturgude reisikorraldusega seotud ettevõtjaid Eesti kui reisisihi võimalustest ning turismitoodetest. Tegevus viiakse ellu EASi hangetega. Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programmi tegevuskavade koostamise aluseks on vastav tegevusstrateegia aastateks 2008-2010. Koostöö edendamiseks partnerorganisatsioonidega korraldati vastavad tegevusstrateegia rakendamise töörühmad. Aruandlusperioodil viidi programmi raames ellu tegevusi nii 2004-2006 kui ka 2007-2013 programmeerimisperioodide vahenditest. 2007-2013 programmeerimisperioodi vahenditest viidi läbi lõpptarbijatele suunatud turunduskampaaniad Helsingis, Londonis, Milanos ja Stockholmis. Kõikide oluliste sihtturgudel korraldati Eesti turismivõimalusi tutvustavad infoseminarid sealsetele reisikorraldajatele ning reisikorraldusega seotud ettevõtjatele, täiendavalt ka tootetutvustusreisid Eestisse. Eesmärgiga laiendada sihtturgude reisikorraldajate Eesti pakutavate toodete valikut. Siseturismi tuntuse suurendamiseks korraldati Eesti regioone tutvustav väljapanek messil Tourest 2008, korraldati puhkaeestis.ee veebikeskkonda tutvustavad kampaaniad kevadel-sügisel, samuti tehti koostööd telesaadetega Puhka Eestis ning Meie Annid. Turismi nõudluse uuringute ja turismituru analüüsi raames korraldati iga-aastane siseturismi uuring, nõudluse uuring Saksamaal, konverentsiturismi valdkondlik nõudluse uuring Venemaal koostöös Põhjamaadega. Uuringute tulemused on avaldatud veebides eas.ee ning visitestonia.com. Jätkub koostöö Eesti tuntuks jätkuprojektiga Eesti kui reisisihi tutvustamise alam strateegia väljatöötamiseks. 2008 aastal korraldatud tegevused viidi ellu planeeritust suuremas mahus. Suurema mahu saavutamine on seotud õnnestunud hankepartnerite valiku ning tegevuste kombinatsiooni eduka valiku ja ajastamisega. Seoses võimalusega kasutada täiendavalt vahendeid perioodi 2004-2006 rakendamiseks vähendati proportsionaalselt ka tegevusi 2007-2013 mahust, sellest lähtuvalt oli eelarve kasutamine planeeritust väiksem. Eelnevast lähtudes võib 2008. aastal läbiviidud tegevuste väljunditele anda väga hea hinnangu.
- **Turismitoodete arendamise toetamine.** Meetme eesmärgiks on uuenduslike turismitoodete arendamise kaudu suurendada välisturistide huvi Eestit külastada, pikendada külastusaega, vähendada turismi hooajalisust ning tõsta seeläbi Eesti kui reisisihi rahvusvahelist konkurentsivõimet. Meetme raames toetatakse investeeringuid kolme valdkonda: külastajatele suunatud kompleksed temaatilised keskused ja atraktsioonid, rahvuslikul eripäral ning traditsioonidel põhinevad turismitooted ja –teenused ning arhitektuurilist väärtust omavate objektide väljaarendamine turismitoodete pakkumiseks. Selleks, et tagada meetme eesmärkide saavutamine, hinnatakse projektide valikul projekti mõju meetme eesmärkide saavutamiseks ja kooskõla turismiarenduskava eesmärkidega; toetuse mõju ettevõtte majandustegevusele ning ettevõtluse arengule projekti rakendamise piirkonnas;

arendatava turismitoote või -teenuse rahvusvaheline konkurentsivõimet; projekti jätkusuutlikkust, taotleja organisatsioonilist võimekust ning projekti tegevuste kuuluvust eelistuste (projekte, mis aitavad kaasa turismi regionaalsele ühtlustumisele) hulka.

Meetme tingimuste määrus jõustus 19. augustil 2008. Meede avati taotlemiseks 29.09.2008, eelarvemaht kokku on 19,2 milj. eurot. Esimese taotluste vooru tähtaeg on 25.märts 2009. Eelnõustamisel on käinud 9 ettevõtet, millest prognoositakse 3 eeltaotluse esitajat. Eelnõustamise tagasiside tulemusena võib suurimaks riskiks pidada nii eeltaotluse kui täistaotluse esitamise tähtaegu, et suuremahulisi projekte ette valmistada.

Meetme rakendamisele ja tulemustele ei ole võimalik hinnangut anda, kuna taotlusvoor on alles 2009 aastal.

- **Turismitoodete arendamise väikeprojektide toetamine.** Toetuse eesmärgiks on uuenduslike turismitoodete arendamise kaudu suurendada välituristide huvi Eestit külastada, pikendada külastusaega, vähendada turismi hooajalisust ning tõsta seeläbi Eesti kui reisisihi rahvusvahelist konkurentsivõimet. Meetme raames toetatakse investeeringuid kolme valdkonda: erihuvidel ja harrastustel põhinevate turismitooted, rahvuslikul eripäral ning traditsioonidel põhinevad turismi tooted ja –teenused ning arhitektuurilist väärtust omavate objektide väljaarendamine turismitoodete pakkumiseks.

Meetme tingimuste määrus jõustus 19. augustil 2008. Meede avati taotlemiseks 29.09.2008, eelarvemaht on kokku on 6,4 milj. eurot. Turismitoote arendamise väikeprojektide meetmesse on esitatud kokku 5 taotlust kogusummas 1,4 miljonit eurot. Kõikide taotluste osas on tehtud taotluse tagastamise otsused taotleja avalduse alusel. 2008. aastal oli väikeprojektide eelnõustamisi 37.

2008.a septembrikuus korraldati 2 infopäeva Tallinnas (153 inimest) ja Tartus (120 inimest). Programmi avanemisest teavitati EAS kodulehel, avaldati pressiteade ning reklaam „Postimehes“ ja teavitati e –postiga eelnevalt nõustamisel käinud kontakte meetme avanemisest.

Väikeprojektide osas võib tulemusi hinnata heaks, kuna eelnõustamise käigus analüüsitud projektide osas ettevalmistused eeltaotluste osas käivad ning on arvestatud soovitustega toote sisu põhjalikuks läbitöötamiseks, et hindamiskomisjonile esitatavate projektide rahastamise tõenäosust tõsta. Taotluste tagastamise otsuste põhjuseks on taotluste ebakvaliteetne ettevalmistus, mis omakorda tingitud eelnõustamise mittekasutamisest.

Mõlema meetme suurimaks takistuseks on majanduslik hetkeseis, kuna ettevõtetel on suured raskused laenuvahendite kaasamisega.

Hinnangut tulemustele ei ole veel võimalik anda.

- **Avaliku ja kolmanda sektori turismi turundustegevuste toetamine.** Meetme eesmärgiks on Eesti sihtkohtade ja turismitoodete tuntuse suurendamine välisurgudel ning alaeesmärgiks rahvuslikul eripäral põhinevate turismitoodete turundustegevuste toetamine. Toetust antakse turismivaldkonna turundustegevuste läbiviimiseks. Selleks, et tagada meetme eesmärkide saavutamine, hinnatakse projektide valikul projekti mõju meetme eesmärkide saavutamiseks ja vastavust turismiarendukava eesmärkidele, toetuse mõju sihtkoha ja ettevõtluse arengule, taotleja organisatsioonilist võimekust, projekti jätkusuutlikkust, sihtkoha või turismitoote rahvusvahelist konkurentsivõimet ning projekti kuuluvust meetme eelistuste hulka (turundustegevused, mis aitavad kaasa turismi regionaalsele ühtlustumisele).

Perioodi 2007-2013 eelarvemaht kokku on 6,7 milj. eurot. 2008.a. juunis toimusid avalikule ja kolmandale sektorile meetme rakendamise osas infopäevad Tallinnas (osalejaid 47) ja Tartus (osalejaid 46). Programm avati 18.06.2008.a. Kokku laekus 2008.a. avalikult ja kolmandalt sektorilt 10 taotlust turismiturunduse toetuse saamiseks. Neist rahuldati 2008.a 3 taotlust kogusummas 0,2 miljonit eurot, mis oli 45% 2008.a. planeeritud eelarvest (2008.a eelarve 478 091 eurot). Ülejäänud 7 taotlust on menetluses ja lähevad hindamiskomisjoni 2009.a. algul. 2008. aastal toimus avalikule ja kolmandale sektorile turismiturunduse toetuste taotlemise osas eelnõustamisi 23.

Perioodi tervikuna võib hinnata heaks, avaliku ja kolmanda sektori poolt oli huvi suur, kuid arvestades, et neile oli turismi turunduse toetuse taotlemine esmakordne võtsid ettevõtmised ja toetuse eesmärkidest arusaamine rohkem aega planeeritust. Kuna aruandlusperioodi ei ole ühtegi lõppenud projekti, ei ole tulemustele võimalik veel hinnangut anda.

- **Ettevõtja turismiturunduse toetamine.** Meetme eesmärgiks on Eestit külastatavate välis turistide ööbimiste arvu ja turismiteenuste tarbimise suurendamine ettevõtja rahvusvahelise turunduse soodustamise kaudu. Meetme alaeesmärgiks on turismi hooajalisuse vähendamisele suunatud turismitoodete turundamine. Toetust antakse turismivaldkonna turundustegevuste läbiviimiseks. Selleks, et tagada meetme eesmärkide saavutamine, hinnatakse projektide valikul projekti mõju meetme eesmärkide saavutamiseks ja vastavust turismiarenduskava eesmärkidele, toetuse mõju ettevõtte majandustegevusele ning ettevõtluse arengule piirkonnas, turundatava turismitoote või -teenuse rahvusvahelist konkurentsivõimet, projekti jätkusuutlikkust, taotleja organisatsioonilist võimekust ning projekti kuuluvust meetme eelistuste hulka (turundustegevused, mis aitavad kaasa turismi regionaalsele ühtlustamisele).

Perioodi 2007-2013 eelarvemaht kokku on 5,4 milj. eurot. 2008.a. juunis toimusid turismiettevõtjatele meetme rakendamise infopäevad Tallinnas (osalejaid 115) ja Tartus (osalejaid 54). Programm avati 18. juunil 2008.a. Programmi avanemisest teavitati meedias (tele, ajaleht, raadio). Kokku laekus 2008.a. turismiettevõtjatelt 15 taotlust turismiturunduse toetuse saamiseks. Neist rahuldati 2008.a lõpuks 5 taotlust kogusummas 0,4 miljonit eurot, mis oli 125% 2008.a. planeeritud eelarvest (291 757 eurot). Kuus 2008. aastal laekunud taotlust on veel menetluses ja lähevad hindamiskomisjoni 2009.a. algul. 2008. aastal toimus turismiettevõtjatele turismiturunduse toetuste taotlemise osas eelnõustamisi 34.

Kokkuvõtvalt võiks 2008.a rakendusperioodile anda hindeks hea. Huvi toetuse vastu oli oodatust suurem kuid turundus tegevused ja valitud sihtturud jäid enamasti tavapärasteks.

Kuna aruandlusperioodi ei ole ühtegi lõppenud projekti, ei ole tulemustele võimalik veel hinnangut anda.

- **Turismiinfosüsteemi arendamise programm.** Tegevuses viiakse ellu EASi hangetega. Turismiinfosüsteemi arendamise programmi tegevuskavade koostamise aluseks on vastav tegevusstrateegia aastateks 2007-2010.

Programmi eesmärgiks on tagada hästi korrastatud, kliendikeskne ja kvaliteetne turismiinfo, mis on tehtud kättesaadavaks kõikidele huvigruppidele. Programmi eesmärgi saavutamiseks luuakse uuel tehnilisel platvormil ning kaasaegseid veebiarendustehnoloogiaid järgiv turundusväljund www.visitestonia.com ning avalik turismiinfot sisaldav andmebaas, mis koondab kokku huviväärse turismiinfo majutuse, vaatamisväärsuste, aktiivse puhkuse, toitlustuse, transpordi ja ürituste

kohta. Samuti arendatakse välja piiratud kasutusõigusega töö- ja infovahetuskeskkond, turismispetsialistidele.

Aastal 2008 sõlmiti Turismiinfosüsteemi arendamiseks hankeleping: „Turismiinfosüsteemi arendus ja majutus“ ASiga Tieto Enator, mille raames alustati sisulisi töid novembris. Aastal 2008 sõlmiti Turismiinfosüsteemi arendamiseks hankeleping „Eesti riikliku turismiveebi visitestonia.com visuaalse kontseptsiooni loomine, sisutekstide koostamine ja tõlge ning veebiturundus sihtturgudel“. EAS juhatus tunnistas edukaks pakkumuseks AS Webmedia esitatud pakkumuse. 2008 aastal realiseeriti arenduspartnerite poolt uue visitestonia.com prototüüp. Programmi tulemustele ei ole veel võimalik hinnangut anda.

- **Turismiinfo jaotuskanalite toetamine.** Meede avatakse 2009. aastal. Tegevus viiakse ellu EASi hangetega.

3.1.1.1. Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

Enim rahuldati 2008. aastal taotlusi antud suunas Harjumaalt- 112. See moodustab üle poole kõikidest rahuldatud taotlustest. Tartumaalt rahuldati 41 taotlust, teistest maakondadest rahuldati projekte alla kümne igast maakonnast. Samasuunalist protsentuaalset jaotust on näha ka kinnitatud projektide eelarvetes, kuid Harjumaa osakaal tervikust on väiksem, sest üleriigiliste projektide keskmine maksumus on kõrgem. Samas väljamakseid on enim tehtud üleriigilistele projektidele.

Vaadates kinnitatud projektide eelarvete ja väljamaksete jaotust elanike arvu järgi on näha, et elaniku kohta on suurim kinnitatud projektide eelarve Jõgevamaal (123,75 eurot per capita) ning seejärel Tartu- Põlva- ja Harjumaa. Väljamakseid on taaskord enim tehtud üleriigiliste projektide puhul.

Tabel 23. Taotlemise hetkeseis maakondade lõikes

Maakond	Rahuldatud taotluste arv	Kinnitatud projektide eelarved (EUR)	Tehtud väljamaksed (EUR)
Üleriigiline rakenduspiirkond			
Absoluutsummana	13	30 364 791	8 753 612
Inimese kohta	0,0000	22,64	6,53
Harju maakond			
Absoluutsummana	112	45 928 027	1 557 039
Inimese kohta	0,0002	87,77	2,98
Hiiu maakond			
Absoluutsummana	3	222 380	0
Inimese kohta	0,0003	21,98	0
Ida-Viru maakond			
Absoluutsummana	6	5 278 908	28 003
Inimese kohta	0,0000	30,92	0,16
Jõgeva maakond			
Absoluutsummana	2	4 569 193	0
Inimese kohta	0,0001	123,75	0
Järva maakond			
Absoluutsummana	1	485 000	0
Inimese kohta	0,0000	13,39	0

Lääne maakond			
Absoluutsummana	3	431 893	0
Inimese kohta	0,0001	15,68	0
Lääne-Viru maakond			
Absoluutsummana	3	1 182 914	0
Inimese kohta	0,0000	17,56	0
Põlva maakond			
Absoluutsummana	4	2 895 541	0
Inimese kohta	0,0001	92,88	0
Pärnu maakond			
Absoluutsummana	7	1 551 209	6 433
Inimese kohta	0,0001	17,52	0,07
Rapla maakond			
Absoluutsummana	4	862 535	0
Inimese kohta	0,0001	23,51	0
Saare maakond			
Absoluutsummana	3	1 189 907	541
Inimese kohta	0,0001	34,15	0,02
Tartu maakond			
Absoluutsummana	41	14 498 149	510 452
Inimese kohta	0,0003	97,12	3,42
Valga maakond			
Absoluutsummana	2	529 276	0
Inimese kohta	0,0001	15,45	0
Viljandi maakond			
Absoluutsummana	2	2 554 939	0
Inimese kohta	0,0000	45,72	0
Võru maakond			
Absoluutsummana	0	0	0
Inimese kohta	0	0	0
KOKKU			
Absoluutsummana	206	112 544 661	10 856 081
Inimese kohta	0,0002	83,93	8,10

* RÜ poolt aktsepteeritud ja väljamakstud kulud

3.1.1.2. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Tabel 24. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele teemale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)
Projekti mõju keskkonnahoiule ¹³	0	0
Projekti mõju võrdsete võimaluste edendamisele ¹⁴	0	0
Projekti mõju infoühiskonna edendamisele ¹⁵	0	0

¹³ Ehk keskkonnaseisundile. Keskkonnahoid on RSKSi kohaselt ökoloogiline tasakaalustatus, mis eeldab inimese tervisele puhtast keskkonda, ressursside säästlikku kasutust, inimtekkelise negatiivse mõju minimeerimist keskkonnale ja eelnevat toetavat keskkonnaharidust.

¹⁴ RSKSs defineeritud järgmiselt: meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja soolise võrdsuslikkuse edendamine ning ebasoodsamas olukorras olevatele rühmadele võrdsete võimaluste loomine aktiivseks osalemiseks ühiskonnas.

Projekti mõju regionaalse arengu edendamisele ¹⁶	0	0
Projekti mõju kodanikuühiskonna arengu edendamisele ¹⁷	0	0

Prioriteetse suuna „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime” raames on horisontaalseid põhimõtteid rakendatud peamiselt meetme tegevustes. Kõikide meetmete koostamisel on arvestatud, et ükski meede ei tohi omada negatiivset mõju horisontaalsetele teemadele. Küll aga on mõningatel meetmetel ja prioriteetsetel suundadel neutraalne mõju. Kuna erinevate meetmete iseloom on erinev, siis ei käsitleta kõigis meetmetes kõiki horisontaalseid teemasid, vaid keskendutakse kindlatele relevantset mõju omavale teemadele. Horisontaalsed teemad kajastuvad meetme tingimustes meetme eesmärkides ja tegevuste planeerimises ning vastavus- ja hindamiskriteeriumite kehtestamises. Juhtkomisjonide ja seirekomisjoni koostamine ja töö on olnud kõikide horisontaalsete teemade suhtes neutraalne.

Meetmete tegevuste planeerimisel on arvestatud horisontaalsete teemadega järgmiselt:

Keskkonnahoid

Ettevõtluse ja turismi kasv tähendab suuremat koormust keskkonnale. Teisalt aitavad majanduse struktuuralsed muutused ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtt kaasa loodusressursside säästlikumale kasutamisele, väheneb jäätmete ja keskkonda paisatavate heitmete hulk ning suureneb jäätmete taas- ja korduvkasutus. TjaA konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu soodustab keskkonnahoidu, sest kaasaegsed laborid on väiksema keskkonnariskiga ning samas aitab teaduse areng välja töötada ning rakendada keskkonnahoidlikke tehnoloogiaid.

Võrdsed võimalused

Ettevõtluse ja majanduse üldine areng aitab kaasa tööpuuduse vähenemisele ja sissetulekute kasvule kõikides elanikkonnakihtides ja seega kaudselt ka võimaluste võrdsustumisele ühiskonnas. Ettevõtlusaktiivsuse kasvatamisel omavad tähtsust ka sihtrühmad, kelle potentsiaal võib olla mõnevõrra alakasutatud – naised, erivajadustega ja sisserännanud inimesed jne. Oluline on luua ebasoodsamas olukorras olevatele ühiskonnagruppidele toetuste liikide mitmekesistamisega võrdsed võimalused majanduselus osalemiseks. Ettevõtluse mitmekesistamiseks ja erinevate ettevõtlusvormide võrdseks väärtustamiseks toetatakse uuendusmeelseid algatusi, ettevõtete vaheliste võrgustike teket ja väikeettevõtete turundus- jt. meetmeid.

Infoühiskonna edendamine

Ettevõtlus-ja innovatsioonipoliitika, aga ka turismi ja loomemajandusalased meetmed aitavad kaasa IKT sektori ettevõtete arengule ja IKT kasutamisele ettevõtetes. Seda eelkõige

¹⁵ RSKSs defineeritud järgmiselt: Infoühiskonnas hoitakse, teisendatakse ja edastatakse teavet universaalsel digitaalsel kujul ning kõigile ühiskonna liikmetele on tagatud juurdepääs digitaalsel kujul teabele läbi andmeedastusvõrgu. Rutiinne vaimne töö on infoühiskonnas usaldatud masinatele ja elukorraldus on ratsionaalne tuginedes eelnimetatud eeldustele.

¹⁶ RSKSs defineeritud järgmiselt: Sotsiaal-majandusliku seisundi tasakaalustumine territoriaalses lõikes. Regionaalset arengut toetavad tegevused peavad aitama kaasa inimeste elukvaliteedi ja põhivajaduste parema ja ruumiliselt ühtlasema tagatuse ning samuti majanduse ja tööturu arengu ja konkurentsivõime ruumiliselt ühtlasema taseme saavutamisele.

¹⁷ RSKSs defineeritud kui pidev protsess, mis eeldab aktiivseid kodanikuühendusi, inimeste järjepidevat informeerimist ning kaasamist erinevatel tasanditel, andes neile võimaluse panustada ühiskonna arendamisse läbi koostöö ja otsustusprotsessides osalemise.

toetades infotehnoloogia võimalusi kasutavat innovatsiooni ettevõtluses, luues paremaid ekspordivõimalusi Eesti IKT sektori ettevõtetele ning kasutades infotehnoloogilisi võimalusi prioriteetse suuna tegevustes (s.h. näiteks Eesti kui reisisihi tuntuse tõstmisel).

Regionaalne areng

Ettevõtluse ja turismi ning regioonide areng on omavahel otseselt seotud. Ettevõtluse regionaalne areng loob uusi töökohti, vähendab sotsiaalseid pingeid ning parandab inimeste elukvaliteeti kõigis piirkondades. Erinevate tegevuste kujundamisel ettevõtluse ja turismi toetamisel lähtutakse tasakaalustatud arengu põhimõttest, luues vähem arenenud piirkondades tegutsevatele ettevõtetele soodsamad tingimused arenguks. Kõigi rakenduskavade ja maaelu edendamiseks koostatud strateegiate tegevuste koostoimena tagatakse piirkondlikult tasakaalustatud majandus- ja sotsiaalareng.

Mitmed erinevad tegevused, näiteks klastrite arendamine, panustavad regionaalsesse arengusse. Tõhusalt tegutsevates klastrites toimuv ettevõtetevaheline koostöö aitab kaasa piirkonnas uute töökohtade loomisele ning tootlikkuse ja innovatsiooni kasvule. Regioonis paiknevate inkubaatorite areng loob kohalikele ettevõtjatele paremad võimalused edukaks ja jätkusuutlikuks arenguks, mis omakorda panustab regiooni arengusse. Turismi toetusprogrammides eelistatakse projekte, mis suurendavad turismiteenuste pakkumist ka väljaspool Tallinna.

Kodanikuühiskonna areng

Ettevõtlusorganisatsioonide ja teiste sotsiaalsete partnerite kaasamine ettevõtlusmeetmete väljatöötamisele ja rakendamisele toetab teatud määral kodanikuühiskonna arengut. Kuigi seos kodanikuühiskonna arenguga tervikuna on pigem nõrk, võib üksikprojekti tasandil olla mõju kodanikuühiskonna arengule tugevam.

3.1.1.3. Kvalitatiivne analüüs

Prioriteetse suuna raames on EASi poolt rakendatavatest meetmetest avatud järgmised:

1. Meede 3.1.1 Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programm
2. Meede 3.1.2 Turismiinfosüsteemide arendamise programm
3. Meede 3.1.3 Ettevõtluslaenu riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm
4. Meede 3.1.4 Eksporditurunduse toetus
5. Meede 3.1.5 Ettevõtja turismiturunduse toetamine
6. Meede 3.1.6 Avaliku ja kolmanda sektori turismi turundustegevuste toetamine
7. Meede 3.1.7 Teadus- ja arendustegevuse projektide toetamine
8. Meede 3.1.8 Teadmiste- ja tehnoloogiasiirde baasfinantseerimise ja eriprojektide toetamine
9. Meede 3.1.9 Tehnoloogia arenduskeskuste toetamine
10. Meede 3.1.10 Ühisturunduse toetus
11. Meede 3.1.11 Välismessitoetus
12. Meede 3.1.12 Tööstusettevõtja tehnoloogiainvesteeringu toetus
13. Meede 3.1.13 Turismitoodete arendamise toetamine
14. Meede 3.1.14 Turismitoodete arendamise väikeprojektide toetamine
15. Meede 3.1.15 Klastrite arendamise toetus

Avamata meetmed, eeldatav avamise aeg:

1. Turismiinfo jaotuskanalite toetamine - 2009. I kv lõpp
2. Loomemajanduse infrastruktuuri toetus - 2009. I kv lõpp
3. Ettevõtlusinkubatsiooni toetamine - 2009. I kv lõpp
4. Katse- ja pooltööstuslike laborite arendamine - 2009. IV kv
5. Innovatsiooniosakute toetusmeede – 2009. I kv

Ettevõtluse valdkond

Aastani 2008 toimus Eesti majanduses kiire kasv, mida suures osas vedas ehitus ja kinnisvarasektor, kuid edukad olid ka teised sektorid. Kiire areng võimaldas ettevõtetele edukalt toimida ja tegevust laiendada. Majanduskasv võimaldas kiiresti kasvada ka palkadel ja muutis tööpuuduse minimaalseks. Majanduslangusega kohanedes on Eesti ettevõtted kiirelt reageerinud ning kohandanud oma tootmismahhte ja tööjõuvajadust vastavaks valitsevatele oludele. Ettevõtete seisukohalt on suurenenud valikud tööjõuturul, leevendades senist tugevat palgasurvet. Siiski, hoolimata SKP kahanemisest, jätkus 2008. aasta teises pooles jõuline palgakasv, mis sama aasta 3. kvartalis ulatus 14,8%-ni. Ettevõtetele tekkis vajadus senisest enam pöörata tähelepanu tööprotsesside efektiivsuse ja kasumlikkuse suurendamisele.

Teravalt tõusid päevakorda riigipoolsed meetmed majanduse elavdamiseks, minimeerimaks majanduslangusest tingitud kahjusid. Nimetatud meetmete kujundamist alustati 2008. aasta teises pooles, eesmärgiga 2009. aasta algul meetmed jõustada. Nn erakorraliste meetmete prioriteetideks ettevõtluspoliitikas on parandada ja kindlustada ettevõtete ligipääsu finantsidele ja ekspordivõimekuse säilitamine ning kasvatamine. Kuna need kaks valdkonda on kriisist ülesaamisel võtmetähtsusega, on EASi ja KredExi pakutud toetused keskendunud just eelnimetatud valdkondi silmas pidades. Samas jälgib meetmete disain ka pikaajalisi eesmärke.

Lissaboni strateegia keskmes on tööhõive, rõhuasetusega kvaliteetsete (teadmismahukate) töökohtade osakaalu suurendamisel tööhõives. Igasugune hõive saab kasvada aga ainult edukalt toimiva ettevõtluse korral, mille säilitamine majanduslanguse olukorras on suur väljakutse ning nõuab tõsiselt pingutusi. Just seetõttu ongi oluline riigipoolne jõulisem kaasaaitamine inimressursi arendamisele, koostöö soodustamisele ning riigipoolsete meetmete suunamine ettevõtete eksporditegevuse toetamisele ja finantsidele ligipääsu parandamisele.

Ekspordi toetamise osas käivitati mahukas kesk- ja pikaajaliste ekspordigarantiide kasutusvõimaluste suurendamise rakenduskeem, mis julgustab ettevõtjaid ekspordi jätkama ja uusi turge leidma. Ekspordi toetamisel keskenduti senisest enam suure arengupotentsiaaliga ettevõtetele. EASi poolt ettevõtetele pakutav eksporditurunduse toetus osutus väga edukaks toetusmeetmeks. Meetme eesmärk on arendada ettevõtete turundusvõimekust välisturgudel, suurendades seeläbi ekspordi ning võimaldades ettevõttele kasvada. Majanduslanguse tingimustes, kus languses on ka peamised eksporditurud, on oskuslik turundus välisturgudel üks võtmetegureid, pidurdamaks ekspordi langust, mis siseturu passiivsust silmas pidades omaks negatiivseid tagajärgi ettevõtlusele ja seeläbi ka tööhõivele. Eksporditurunduse toetuse edukust ja vajalikkust märgib meetme eelarve 130%ne ülelaekumine, st toetust väljastati algselt planeeritust rohkem. Hetke majandussituatsiooni silmas pidades on see ka loomulik, et ettevõtjad vajavad abi turundustegevuseks eksporditururgudel, hoidmaks ära suuremat ekspordi langust või ekspordimisest loobumist. Lisaks eksporditurunduse toetusele pakuti EASi poolt ka teisi ekspordi ja turundusega seonduvaid toetusi (ühisturunduse, välismessi, ekspordiplaani toetus), kuid nende mõju oli väiksem.

Ligipääsu parandamine kapitalile hõlmas nii erinevaid laene kui riigipoolseid käendusi, et vajalikud investeeringud, mis majanduse kasvuperioodil taas suuremat tulu tootma hakkaksid, tegemata ei jääks ning mis võimaldaksid ettevõtetel toimida ka keerulistes tingimustes. Silmas peeti, et toetusmeetmed oleks sihtotstarbelised ning motiveerivad, et neist ettevõtlusele ja seeläbi ühiskonnale laiemalt reaalselt kasu tõuseks. 2008. aastal väljastas KredEx 30 stardi- ja mikrolaenu käendust summas 11,8 miljonit krooni ning Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programmi põhjal 600,9 miljoni krooni ulatuses laenukäendusi 312 ettevõtjale. Eelmainitud teemade prioriteetsus väljendub ka suuremates rahaeraldustes tegevuste elluviimiseks, mis on ette nähtud ettevõtete rahvusvahelistumise ja investeeringute toetamiseks, võrreldes 2007. aastal kavandatud strateegiaga „Eesti ettevõtluspoliitika 2007-2013“. Seda hoolimata vähenenud riiklike vahendite hulgast ning vahepealsetest eelarvekärbetest.

Edukaks on osutunud ka tehnoloogiainvesteeringute toetusmeede (2008. aasta otsustusmaht oli 280 miljonit krooni), mis toetab nii „Ettevõtete suurema tootearendus- ja tehnoloogilise võimekuse“ ja „Eesti ettevõtete suurema ekspordivõimekuse ja rahvusvahelistumise“ eesmärgi nagu ka teadmiste ja oskuste arendamise toetus, mille maht 2008. aastal ületas tervelt 179% selt algselt kavandatud mahu. Nimetatud toetus käivitus 2008. aastal ja on esimese aasta kohta äärmiselt edukaks osutunud. Tehnoloogiainvesteeringud koos teadmiste ja oskuste arendamisega võimaldavad ettevõtetel kriitilistel aegadel paremini toime tulla ja tõhusamalt tegutseda. Ühtlasi arendab see tööjõuressurssi ja täidab seega Inimressursi arendamise rakenduskavas seatud eesmärgi, mis on otseselt seotud Lissaboni strateegia eesmärgiga kvaliteetsematest töökohtadest ning nende loomisest (praeguses olukorras on oluline ka olemasolevate teadmismahukate töökohtade säilitamine). Ettevõtete võimekuse tõstmise alal rakendati ka mõningaid uusi toetusmeetmeid lisaks olemasolevatele, samuti korraldati temaatilisi koolitusi, mille eesmärk oli parandada ettevõtete juhtimiskvaliteeti. Finantsiliselt jäid kulutused kavandatule alla ja kõike plaanitud ei õnnestunud realiseerida. Oluline roll teavitus ja nõustamistegevustes ettevõtluse alal oli ka maakondlikel arenduskeskustel. Nõustamine ja koolitused täidavad eesmärgi arendada personali ja seeläbi luua eeldusi teadmismahukamate töökohtade tekkeks.

2008. aasta lõpus jõustus Ettevõtluse toetamise ja laenude riikliku tagamise seaduse muudatus, millega anti KredExi poolt väljastatavatele ettevõtluslaenudele ühene riikliku tagatise staatus, mis suurendab toodete kasutamise atraktiivsust oluliselt nii ettevõtjatele kui ka finantsasutustele. Ettevõtete kapitalile ligipääsu veelgi intensiivsemaks parandamiseks on 2009. a. alguse eesmärgiks jõustada täiendav riigipoolne struktuurifondidest rahastatav tugipakett, mis sisaldab erinevaid laenu- ja käendustooteid.

Jahenenud majandus toob 2009. aastal tõenäoliselt kaasa ettevõtete arvu vähenemise ja ettevõtlusaktiivsuse kahanemise, riigipoolsete meetmete roll selles kontekstis on hoida langus võimalikult väiksena ja ettevõtlusaktiivsust läbi erinevate toetusskeemide ergutada. Erinevad nõustamisteenused täidavad jätkuvalt olulist osa ettevõtete juhtimiskvaliteedi parandamisel ning ettevõtte juhtide põhjalikumal informeerimisel, mille eesmärk on hoida ettevõtete ellujäämismäär võimalikult kõrgel. Sama eesmärgi täidavad ka kõik eelnimetatud toetusmeetmed, mis soodustavad ettevõtluse, sh eriti eksportiva ettevõtluse toimimist ning seeläbi tööhõive säilimist.

Innovatsiooni valdkond

2007. aastal jäi teadus- ja arendustegevuse (T&A) kulutuste osakaal kasv enamvähem samaks, mis 2006. aastal, moodustades 1,14% SKPst (2006.a. 1,15). Vaatamata TA kulutuste osakaalu mõningasele langusele ulatus TA kulutuste nominaalkasv 15%ni. Majandussektoritest oli kulutuste kasv 2006-2007 protsentuaalselt suurim ettevõtlussektoris,

kus T&A kulutused kasvasid võrreldes eelmise aastaga 22% võrra. See jäi siiski märkimisväärselt alla 2006.a kasvutempole – 43%. Kõrgharidussektori T&A kulutused näitavad 2007. aastal 18% kasvu, väikseima mahuga kasumitaotluseta sektoril 51% kasvu. Riikliku sektori 2006-2007.a T&A intensiivsus on eelmise perioodiga võrreldes 24% tagasihoidlikum. Selleks, et saavutada TA investeeringutele seatud eesmärki (3% SKPst 2014. aastaks), peab jätkuma jõuline TA investeeringute kasv nii avalikus kui ka erasektoris. Rahuloluks on andnud põhjust viimaste aastate nii innovaatiliste ettevõtete osakaalu kui ka ettevõtete uuendustegevusega seotud kulutuste suurenemine. Viimase innovatsiooniuuringu (CIS) tulemused näitasid, et mida suurem on ettevõtte ning tema kogukäive, seda suurema tõenäolisusega on tegemist innovaatilise ettevõttega. Eesti ettevõtete toodangus suure allhanke osakaalule viitas aga asjaolu, et suurema ekspordi osakaaluga kaasneb väiksem innovaatilisus.

Murelikuks teeb aga asjaolu, et sarnaselt eelmisele innovatsiooniuuringule moodustasid valdava osa innovatsioonikulutustest kulutused masinate ja seadmete soetamiseks, ulatudes ligi 88%ni kogukulutustest (2004. aastal 73%). Antud asjaolu viitab sellele, et pigem on ettevõtted fokuseeritud tehnoloogia uuendamisele kui strateegilisele innovatsioonile.

Vaatamata T&A rahastuse kiirele nominaalkasvule on meil probleeme teadlaste ja inseneride arvukuse kasvuga. Aastal 2000 alanud teadlaste ja inseneride arvu tõus peatus 2005.a. Praeguseks on kasv küll taastunud (2007. a 5%, ettevõtlussektoris kõrgeim kasv), kuid see pole aga piisav TA&I inimkapitali sihtarvu (8 täisajaga teadlast ja inseneri 1000 tööjõu kohta 2014. a) täitmiseks ega ettevõtlussektori kasvavate vajaduste rahuldamiseks. Antud tendents on aga murettekitav, kuna arvestades Eesti majanduse vajadusi ning teiselt poolt praeguste teadlaste vanuselist struktuuri, oleks vajalik vähemalt 6% teadlaste ja inseneride arvu kasv aastas.

Innovatsioonipoliitika peamiseks eesmärkideks on olnud toetada otseseid investeeringuid arendustegevusse, uute tehnoloogiate kasutuselevõttu, teadusasutuste ja ettevõtete koostööd, aga ka innovatsiooniteadlikkuse tõstmist ning uuendusmeelsuse levimist laiemalt. 2008. aastal viitas teadus- ja arendusprojektide toetusmeetme rakendamise statistika sellele, et Eesti ettevõtjatel on üha suurem huvi investeerimaks teadus- ja arendustegevusse. Seda tõestab nii taotlemisaktiivsuse kasv kui ka TA projektide läbiviimine kõikides olulistes majandusharudes. Ühtlasi on märgata finantskapitali liikumist eelkõige just tehnoloogiapõhiste ettevõtete juurde.

Fokuseerimaks valdkondadele, kus Eestil on rahvusvahelisel tasandil võimalik olulist konkurentsieelist saavutada, on käivitatud energiatehnoloogiate riiklik TA programm. Lisaks energiatehnoloogia programmile on käivitamisfaasis samalaadsed programmid info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) ning biotehnoloogia arendamiseks.

Toodete, teenuste ja tehnoloogiate arendamise kõrval on üheks ettevõtlus- ja innovatsioonipoliitika peamiseks väljakutseks lähitulevikus madal- ja kesktehnoloogiliste ettevõtete tehnoloogilise mahajäämuse leevendamine koos võimaluste loomisega nende ärimudelite ja tootevaliku värskendamiseks ning uute eksportturgude leidmiseks. Parandamiseks uute innovaatiliste äriideede juurdevoolu ja ettevõteteks kasvamist tegeletakse jätkuvalt uute teadmismahukate ettevõtete juurdekasvuks vajalike tugistruktuuride loomise ja arendamisega. Nii näiteks jõudsid 2008. aastal lõpule kolm suuremat Tehnopolit, Tartu Teaduspargi ja Tartu Biotehnoloogiapargi projekti, mille abil toimus kõrgetasemelise infrastruktuuri ja tugiteenuste pakkumise võimaluste kvaliteedi tõstmine toetamaks teadmis- ja tehnoloogiamaahukate ettevõtete loomist ja jätkusuutlikku arengut. Teadus- ja tehnoloogiaparkide asukasettevõtete arv kasvas 175-lt 204-le ettevõttele.

Heade ideede ja mõtete elluviimiseks on vajalikud teadmised ja oskused, mis ei pruugi alati ettevõttel olemas olla. Seetõttu on oluline keskenduda ettevõtete ja teadusasutuste

strateegilisele koostööle ning ettevõttes olevate teadmiste arendamisele ja tõstmisele läbi eduka teadmiste ja tehnoloogiasirde. Ettevõtete ja teadusasutuste koostöö soodustamisel on võtmerolli etendanud tehnoloogia arenduskeskused. Tänapäevaks käivitunud viis arenduskeskust tegutsevad kõik Eestile strateegilistes info- ja kommunikatsioonitehnoloogia, biotehnoloogia ja nanotehnoloogia valdkondades. Keskuste tegevuses osaleb 29 ettevõtet ning 4 ülikooli.

Ettevõtete omavahelise ning ettevõtete ja ülikoolide vahelise koostöö soodustamiseks 2008.a septembris avatud klastrite arendamise toetusmeede osutus väljundindikaatorite saavutamise osas oodatust tunduvalt edukamaks. Eesmärgiks seatud viie koosluse toetamise asemel tehti positiivne rahastamisotsus 23 klasterkoosluse kohta, kuhu oli kaasatud partnereid nii teadus- ja haridusasutustest kui ka avaliku sektori institutsioonidest. Antud toetusmeetme alt tegutsevate klastrite ühisprojektid aitavad kaasa nii ühisturunduse läbiviimisele, inimressursi arendamisele kui ka valmistavad ette uute toodete, teenuste ja tehnoloogiate loomist. Klastrite toetusmeede aitab majanduses ressursse ühiselt optimaalselt kasutada ja jagada ning läbi võimaluse loomise uusi ekspordipotentsiaaliga ärilisi võimalusi realiseerida.

Turismi valdkond

Eesti turismisektori tugevustena võib välja tuua hästisäilinud ja unikaalset ajaloo- ja kultuuripärandit ning puutumatut loodust. Euroopa Liiduga (EL) liitumisega on suurenenud Eesti tuntus Euroopas, millega on kaasnenud Eesti kui turvalise ja kiirelt areneva sihtkoha maine. Eesti hea maine ning tuntuse kujundamine kogu maailmas, eriti põhilistel turismisihtturgudel, on aidanud suurendada nõudlust kõigi Eesti toodete ja teenuste, sh turismitoodete järele. Turismisektori konkurentsivõime suurendamisel on kõige olulisem roll Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programmil, mille tegevused viib ellu EAS Turismiarenduskeskus.

Eestis ööbis 2008.aastal 1,97 miljonit välisturisti, mis on +3,7% rohkem kui 2007.a. Turismi kasv tulenes mitmetest teguritest sealhulgas Eesti liitumisest Schengeni viisaruumiga. 2008.a. oli Eesti tulu välisturismist (turismiteenuste eksport) 17,6 miljardit krooni. See oli 9,3% ehk 1,5 mlrd.kr. rohkem kui 2007.a.

Samas alanes tingituna majanduslangusest siseturistide ööbimiste arv võrreldes 2007 aastaga 2 %.

Maailma majanduse olukorrast tingituna ning lähtuvalt selle mõjust nõudluse vähenemisele turismisektoris rakendati esmajärjekorras turismivaldkonna meetmed, mis on suunatud turundustegevuste toetamisele. Lisaks juba 2007 aastal rakendunud Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamise programmile, avanesid 2008 aasta esimesel poolaastal turundustoetuse meetmed ettevõtjatele ning avalikule ja kolmandale sektorile. Nimetatud toetusmeetmete olulisust märgib ettevõtja turismiturunduse meetme eelarve 150%ne ülelaekumine, st toetust väljastati algselt planeeritust rohkem. 2008 aasta septembris avanesid toetusmeetmed turismitoodete arendamiseks, mille raames toetuse rahuldamise otsuseid aruandlusperioodil ei tehtud.

3.1.2. Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamise meetmed

Meetmete elluviimisel märkimisväärsed probleeme ei ole esinenud.

Prioriteetse suuna riskide hindamine on ära toodud peatükis 2.3.3. Prioriteetsete suundade riskide hindamine lk 56-61.

3.2. Prioriteetse suund: „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“

3.2.1. Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Meetme „Teaduse tippkeskuste arendamine” raames võeti tippkeskustelt taotlusi vastu ajavahemikus 11.02.-28.03.2008. Tippkeskus on mitme oma valdkonnas rahvusvaheliselt tunnustatud uurimisrühma konsortsium, mille eesmärgiks on kõrgetasemeliste uurimisrühmade koostöö kaudu tõsta läbiviidavate teadusuuringute taset ja tulemuslikkust. Taotluse rahuldamise otsused tehti 7 ekspertidelt enim punkte saanud taotluse osas 7. juulil 2008. Aktiivne tegevus tippkeskuste projektide elluviimisel algas suvel, mis tingis selle, et aastal 2008 esitas väljamaksetaotluse vaid 3 tippkeskust.

Antud meetme projektide valikul arvestati prioriteetse suuna strateegiliste eesmärkidega projektide valikukriteeriumite koostamisel. Prioriteetse suuna „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu” eesmärk nr 3 on sõnastatud järgmiselt: Eesti T&A rahvusvaheline konkurentsivõime on tõusnud. Teaduse tippkeskuste konkursile laekunud taotlusi hindas vahemikul 19.- 23. mai 2008 27 rahvusvaheliselt tunnustatud eksperdist ning 7 siseriiklikust eksperdist koosnev kõrgetasemeline hindamiskomisjon, lähtudes järgmistest hindamiskriteeriumitest:

- senise uurimistöö teaduslik tase, sh tippkeskuse juhi, teadusteema juhi ja põhitäitjate teadustöö tulemused;
- tippkeskuse tegevuskava kvaliteet, uurimisrühmade koostöö otstarbekus, eeldatavad tulemused, teaduslik uudsus ja lisaväärtus;
- tippkeskuse olulisus Eesti ja EL sotsiaalmajanduslikule arengule ja kultuurile pidades silmas erinevate valdkondade tasakaalustatud esindatust;
- ning infrastruktuuri olemasolu ja selle seisund.

Eestis eksisteerib hetkel 7 tippkeskust, mis kõik on kaasrahastatud struktuuritoetustest.

Meetme määruse kohaselt saavad teaduse tippkeskused toetust rahvusvaheliselt konkurentsivõimeliste T&A tegevuste läbiviimiseks. Toetust antakse uute tippkeskuste asutamiseks ja arendamiseks, koostööprojektide elluviimiseks erinevate teadlasgruppide vahel, teadmussiirdeks jms. Teaduse tippkeskuste toetamine Eestis on seadnud eesmärgiks eelduste loomise Eesti integreerumisele Läänemere- ja EL teadusruumi. Toetatavate tegevuste spekter on suhteliselt lai, võimaldades teadlastel arendada tippkeskust, teadlastevahelist koostööd ning projektiga hõlmatud uurimisteemasid tippkeskuse spetsiifikast tulenevalt. Seega on tippkeskustele loodud suurepärased tingimused rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise T&A tegevuse elluviimiseks.

Meetme väljundindikaatoriks on rahastatud tippkeskuste arv ning tulemusindikaatoriks andmebaasis ISI Web of Science tippkeskustes töötavate teadlaste poolt avaldatud publikatsioonid ja nende arv. Tulemusindikaatorite täitmist hinnatakse RÜ poolt iga-aastaselt toetuse saajate poolt esitatud aruannete põhjal. Hinnataval perioodil avaldati ISI andmebaasis tippkeskusega seotud teadlaste poolt kokku 209 publikatsiooni, kuid kuna publitseerimise protsess on pikk ning rahastamisotsus tehti alles juulis 2008, on vaid väike osa publikatsioonidest ette valmistatud ning publitseeritud otseselt struktuuritoetustest rahastatud perioodil.

Meetme „T&A asutuste ja kõrghariduse sh rakenduskõrgkoolide üldise infrastruktuuri ja seadmete kaasajastamine” raames esitati RÜle seireperioodi jooksul taotlus kahe

teadusobjekti osas, millest ühe (Tallinna Tehnikaülikooli teadusraamatukogu) puhul jõuti ka taotluse rahuldamise otsuseni ning esimese väljamakseni. Teiseks objektiks on Tartu Ülikooli keskkonna- ja materjalialalüüsi teaduskeskus, mis ei olnud 31.12.2008 seisuga veel rahuldamisotsust saanud, kuid on selle saanud aruande esitamise hetkeks. Vastavalt meetme määrusele on Vabariigi Valitsuse korraldusega investeeringute kavasse kinnitatud objektide osas taotlejatel võimalus RÜle taotlus esitada 2 aasta jooksul alates kava kinnitamisest (30.05.2008), suurem osa taotlustest esitatakse vastavalt taotlejatelt saadud prognoosidele aastal 2009, projektide ellurakendamise põhiperiood langeb taotlejate hinnangul ajavahemikule 2009-2012.

Taotluste hindamisel lähtub RÜ investeeringute kava kinnitamise aluseks olnud investeerimisettepanekutes toodud infost, hinnates lõpptaotluse kooskõla esitatud investeerimisettepanekuga (sealhulgas põhinäitajate vastavust – ehitatavad pinnad, loodavad töökohad jne). Rakenduskavas toodud eesmärgi (T&A asutuste ja kõrgkoolide teadus- ja õppetöö keskkond on kaasajastatud) täitmise tulemusindikaatoriteks on uutes või kaasajastatud T&A asutustes asuvate teadlaste töökohtade ning kõrgkoolides uusi või kaasajastatud ruume kasutatavate tudengite arv ning väljundindikaatoriteks uute või kaasajastatud T&A asutuste ning kõrgkoolihoonete m² arv. Indikaatorite saavutamist hinnatakse lõpetatud projektide puhul.

3.2.1.1. Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

Antud prioriteetses suunas ei ole ühtegi maakondliku projekti, kõik meetmed on üleriikliku tähtsusega. Elaniku kohta on kinnitatud 34,89 euro ulatuses projekte ning välja makstud 3,80 eurot elaniku kohta.

Tabel 25. Taotlemise hetkeseis maakondade lõikes

Maakond		Rahuldatud taotluste arv	Kinnitatud projektide eelarved (EUR)	Tehtud väljamaksed (EUR) *
Üleriiklikud/maakondade vahelised projektid	Absoluutsummana	8	46 781 121	5 095 878
	Inimese kohta	0,0000	34,89	3,80
Kokku	Absoluutsummana	8	46 781 121	5 095 878
	Inimese kohta	0,0000	34,89	3,80

3.2.1.2. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Antud perioodil ei ole prioriteetses suunas lõpetatud projekte. Infot horisontaalsete teemade kohta kogutakse nii prioriteetse suuna projektitaotlustes (meede „T&A asutuste ja kõrghariduse sh rakenduskõrgkoolide üldise infrastruktuuri ja seadmete kaasajastamine”) kui ka aruannetes (mõlemad 2008.a. rakendatud meetmed). Horisontaalsete teemadega on prioriteetse suuna raames arvestatud nii taotluste valikul, kus hindamiskriteeriumites on tähelepanu pööratud ka horisontaalsetele teemadele kui ka tuumikindikaatoritele.

Tabel 26. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele teemale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)
Projekti mõju keskkonnahoiule ¹⁸	0	0
Projekti mõju võrdsete võimaluste ¹⁹ edendamisele	0	0
Projekti mõju infoühiskonna edendamisele ²⁰	0	0
Projekti mõju regionaalse arengu edendamisele ²¹	0	0
Projekti mõju kodanikuühiskonna arengu edendamisele ²²	0	0

Prioriteetsel suunal on regionaalsele arengule positiivne mõju, kuna prioriteetse suuna tegevused on suunatud ka väljaspool Tallinna ja Tartut asuvatele objektidele, mis paiknevad maakondades seda eriti meetme „Ülikoolide ja rakenduskõrgkoolide õppekeskkonna kaasajastamine” kaudu, mis panustab ka rakenduskõrghariduse objektidesse.

Meetmete tegevuste planeerimisel on arvestatud horisontaalsete teemadega järgmiselt:

Keskkond

Prioriteetse suuna mõju keskkonnahoiule on positiivne. Mõju on arvestatud hindamiskriteeriumides, eelistatud on keskkonnasäästlikud lahendused. Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu soodustab keskkonnahoidu ja panustab keskkonnakaitsesse, sest nimetatud rakenduskava elluviimine võimaldab kujundada kaasaegsed laboratooriumid – mis on väiksema keskkonnariskiga kui olemasolevad. Samuti võimaldab tegevuste rakendamine välja töötada ideed ning skeemid, mille otseseks tulemiks on säästlike keskkonnatehnoloogiate väljatöötamine ja edaspidi ka nende rakendamine. Vaieldamatult võimaldab kaasaegsete katselaborite ning renoveeritud kommunikatsioonidega hoonete kasutamine vältida energia tarbetut kulutamist. Peale selle on ühe meetmena kavas avada ka

¹⁸ Ehk keskkonnaseisundile. Keskkonnahoid on RSKSi kohaselt ökoloogiline tasakaalustatus, mis eeldab inimese tervisele puha keskkonda, ressursside säästlikku kasutust, inimtekkelise negatiivse mõju minimeerimist keskkonnale ja eelnevat toetavat keskkonnaharidust.

¹⁹ RSKSs defineeritud järgmiselt: meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja soolise võrdõiguslikkuse edendamine ning ebasoodsamas olukorras olevatele rühmadele võrdsete võimaluste loomine aktiivseks osalemiseks ühiskonnas.

²⁰ RSKSs defineeritud järgmiselt: Infoühiskonnas hoitakse, teisendatakse ja edastatakse teavet universaalsel digitaalsel kujul ning kõigile ühiskonna liikmetele on tagatud juurdepääs digitaalsel kujul teabele läbi andmeedastusvõrgu. Rutiinne vaimne töö on infoühiskonnas usaldatud masinatele ja elukorraldus on ratsionaalne tuginedes eelnevatud eeldustele.

²¹ RSKSs defineeritud järgmiselt: Sotsiaal-majandusliku seisundi tasakaalustumine territoriaalses lõikes. Regionaalset arengut toetavad tegevused peavad aitama kaasa inimeste elukvaliteedi ja põhivajaduste parema ja ruumiliselt ühtlasema tagatuse ning samuti majanduse ja tööturu arengu ja konkurentsivõime ruumiliselt ühtlasema taseme saavutamisele.

²² RSKSs defineeritud kui pidev protsess, mis eeldab aktiivseid kodanikuühendusi, inimeste järjepidevat informeerimist ning kaasamist erinevatel tasanditel, andes neile võimaluse panustada ühiskonna arendamisse läbi koostöö ja otsustusprotsessides osalemise.

keskkonnatehnoloogia teadus- ja arendustegevuse arendamise programm, mis panustab otseselt keskkonnahoidu.

Võrdsed võimalused

Prioriteetse suuna mõju võrdsete võimaluste loomisele on positiivne, kuna meetmete rakendamisel arvestatakse vajaliku infrastruktuuri kaasajastamisega. Erivajadustega inimeste juurdepääsu suurendamiseks kohandatakse renoveeritavad kõrgkoolid ja tippkeskused, kaasa arvatud õpperuumid, nende vajadustele vastavaks.

Infoühiskonna areng

Prioriteetse suuna mõju infoühiskonna arengule on positiivne, kuna suuna raames elluviidavad programmid panustavad infoühiskonna edendamisse. Infotehnoloogia ja kommunikatsioon on üks riiklikult eelisarendatavatest valdkondadest (TA&I strateegia võtmevaldkondadest), kus käesoleva tegevuse raames käivitatakse T&A ja tehnoloogia arenduse riiklikud T&A programmid ning milles teadustöö ja õpetamise kvaliteedi tõstmist toetatakse. Eesti riigi prioriteediks on nii tehnikaeriala teadlaste ning õppejõudude järelkasvu toetamine kui ka innovaatilise majanduse jätkusuutlikkus ja konkurentsivõimelisus kaasaegses infoühiskonnas.

Regionaalne areng

Investeeringutega kõrgkoolidesse ja teadusasutustesse väljaspool Tallinna ja Tartut panustatakse erinevates maakondades pakutava kõrghariduse arendamisse.

Kodanikuühiskonna areng

Prioriteetse suuna mõju kodanikuühiskonna arengule on neutraalne, kuna meetmete raames kaasajastatavad objektid soodustavad kaudselt tudengite ning asutuste töötajatel kodanikuühiskonna arendamist, kuna kaasajastatud ruumides on mugavam kodanikualgatusi algatada ja läbi viia.

3.2.1.3. Kvalitatiivne analüüs

Aruandlusperioodil rakendatud meetmed ja tegevused toetavad otseselt nii Lissaboni strateegia eesmärgi, kui ka RSKSis ja rakenduskavas toodud strateegilisi eesmärgi ning on ka seotud teiste rakenduskavade ja strateegiatega. Antud meetmed on valitud kuna Lissaboni strateegia ja RSKSi kohaselt tuleb forsseerida Eesti T&A ja innovatsiooniga seotud tegevusi, mis tagavad teadmistepõhisele majandusele ülemineku, et Eesti saavutaks Lissaboni strateegias toodud eesmärgi ning oleks võrdväärseks ja konkurentsivõimeliseks partneriks ELis. Investeeringute kavaga kinnitatud projektid meetme „Teadus- ja arendusasutuste ning kõrgkoolide õppe- ja töökeskkonna infrastruktuuri kaasajastamine” ning meetme „Teaduse tippkeskuste arendamine” raames kaasrahastatavad projektid panustavad otseselt nii rakenduskavas kui RSKSis ja Lissaboni strateegias toodud eesmärkidele, sest nende eesmärk on konkurentsivõimelisema ja innovaatilisema keskkonna loomine teadmistepõhisele majandusele üleminekuks. Peale ESFist tehtavate kvalifitseeritud inimressursi koolituste on Inimressursi rakenduskava tegevustega seotult, kuna nendest üksi ei piisa, olnud vaja teha ka investeeringuid T&A infrastruktuuri ning ettevõtete innovatsioonivõimekusse. Eesmärk on luua atraktiivset keskkonda teadmiste ja tehnoloogiamahukatele välisinvesteeringutele. See on nii Eesti T&A ja innovatsiooni kui RSKSi olulisemaid eesmärgi. Tippkeskused on ideede genereerimise, võrgustike loomise ja innovatsiooni keskusteks. „Teaduse tippkeskuste

arendamise” meede toetab igati erinevate strateegiate ja rakenduskavade eesmäärke. Kvaliteetse ja tõhusa riikliku T&A süsteemi arendamiseks ning T&A rahvusvahelistumise toetamiseks on lisaks inimressursi toetamisele samuti vaja õppekeskkonna arendamist. Selle RSKSi, Inimressursi ja Majanduskeskkonna rakenduskava eesmärgi täitmist toetab otseselt aruandlusperioodil rakendamist leidnud meede „T&A asutuste ja kõrghariduse sh rakenduskõrgkoolide üldise infrastruktuuri ja seadmete kaasajastamine”. Peale strateegiliste eesmärkide on aruandlusperioodil rakendatud meetmete ettevalmistamisel ja käivitamisel rõhku pööratud ka horisontaalsetele teemadele. Projektitaotluste hindamiskriteeriumites on arvestatud nii rakenduskava kui ka prioriteetse suuna ülestest üldistest hindamiskriteeriumide ning horisontaalsetest teemadega.

Prioriteetse suuna tegevuste edenemise jälgimiseks on moodustatud haridus- ja teadusministri 17. septembri 2007. a käskkirjaga nr 908 „Teadus- ja arendustegevuse inimressursi arendamise ning Eesti teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime tugevdamise teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu prioriteetsete suundade juhtkomisjoni moodustamine” juhtkomisjon, mille üheks ülesandeks on ka rakenduskavade täiendavuse jälgimine.

Aruandeperioodil avatud meetmed toetavad nõukogu määruse (EÜ) nr 1083/2006 artikli 9 lõikes 3 püstitatud eesmärgi: fondidest kaasrahastatud toetused on suunatud ELi konkurentsivõime edendamise ja töökohta loomise prioriteetidele.

3.2.2. Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamise meetmed

Põhimõttelisi või märkimisväärsed probleeme prioriteetse suuna rakendamisel üles ei ole kerkinud.

Prioriteetse suuna riskide hindamine on ära toodud peatükis 2.3.3. Prioriteetsete suundade riskide hindamine lk 56-61.

3.3. Prioriteetne suund 3 „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“

3.3.1. Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

VTa (Veeteede Amet) akrediteeriti RÜks VV 29. novembri 2007. a korraldusega nr 524 ning MNT (Maanteeamet) ja TJA (Tehnilise Järelevalve Amet) VV 21. augusti 2008. a korraldusega nr 375.

RAI on kavas RÜ (eelkõige VTA) tegevuse üle kontrolli teostada 2009. aastal. Kontrolli metoodika on kirjeldatud meetme rakendamise eeskirjas.

Ülevaade projektidest, mille rakendamist või millele väljamaksete teostamist alustati antud prioriteetse suuna ning ÜF raames 2008. aastal on:

1) Projekt „Kuivastu, Virtsu, Heltermaa ja Rohuküla sadamate rekonstrueerimine“ (kogumaksumusega 30,678 mln eurot, ÜFist kuni 28,837 mln eurot; väljamakseid on teostatud: 1 789 951 eurot, millest ÜF 1682553 eurot). Toetuse saajaks on AS Saarte Liinid. Kuivastu sadamas rekonstrueeritakse kai nr. 3 ning laiendatakse territooriumi. Virtsu sadamas ehitatakse kai nr. 8 ning juurdesõidutee ja tehakse kai täitetööd ning rekonstrueeritakse sadamaterminal. Rohuküla sadama kaide nr. 2 ja 6 rekonstrueerimine. Heltermaa sadama kaide nr. 1, 2, 3 ja 4 rekonstrueerimine. Heltermaa ja Rohuküla sadama akvatooriumi süvendamine.

2) AS Elektriraudtee esitas 9. juulil 2008. a suurprojekti "Uue veeremi soetamine", mis edastati EKle pärast mõningasi puuduste kõrvaldamisi 16. veebruaril 2009. a.

3) AS Eesti Raudtee esitas 7. novembril 2008. a kaks projekti:

3.1 "Raudtee rekonstrueerimine Rail Baltica trassil (Tallinna-Tartu lõik)" (ÜF);

3.2 "Reisiplatvormide üleviimine eurokõrgusele" (ÜF), mis on 2009. a veebruari lõpu seisuga kõik rahastusotsused saanud ning mille rakendamisega on alustatud.

Siiani tehtud tegevused ja kulutused prioriteetse suuna 3 lõikes vastavad rakenduskava eesmärkidele.

Ühtlasi toimub jooksvalt transpordi investeeringute kavas nimetatud projektide ettevalmistamine ja investeeringute kavas sisalduvate projektide ülevaatamine.

Meetme rakendamist 2007-2008. aastal võib hinnata heaks.

3.3.1.1. Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

Antud prioriteetses suunas on kõik projektid üleriiklikud, sest vaatamata sellele, et objekte rajatakse teatud maakondadesse on nende tähtsus üleriiklik. Kinnitatud projektide eelarve on elaniku kohta 22,88 eurot ning väljamakseid tehtud 1,33 eurot elaniku kohta.

Tabel 27. Taotlemise hetkeseis maakondade lõikes

Maakond		Rahuldatud taotluste arv	Kinnitatud projektide eelarved (EUR)	Tehtud väljamaksed (EUR) *
Üleriiklikud/maakondade vahelised projektid	Absoluutsummana	1	30 677 591	1 789 951
	Inimese kohta	0,0000	22,88	1,33
Kokku	Absoluutsummana	1	30 677 591	1 789 951
	Inimese kohta	0,0000	22,88	1,33

3.3.1.2. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Seisuga 31.12.2008 ei ole lõpetatud ühtegi projekti.

Tabel 28. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele teemale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)
Projekti mõju keskkonnahoiule ²³	0	0
Projekti mõju võrdsete võimaluste ²⁴ edendamisele	0	0
Projekti mõju infoühiskonna edendamisele ²⁵	0	0
Projekti mõju regionaalse arengu edendamisele ²⁶	0	0
Projekti mõju kodanikuühiskonna arengu edendamisele ²⁷	0	0

Meetmete tegevuste planeerimisel on arvestatud horisontaalsete teemadega järgmiselt:

Keskkonnahoid

Ühistranspordi arendamine keskkonna suhtes ohutumate ja säästlikumate lahenduste valimine, keskkonnanõuete järgimine, loomadele ohutute transpordikoridoride loomine, mürabarjääride rajamine jmt tegevused aitavad kaasa keskkonna hoiule.

²³ Ehk keskkonnaseisundile. Keskkonnahoid on RSKSi kohaselt ökoloogiline tasakaalustatus, mis eeldab inimese tervisele puhas keskkonda, ressursside säästlikku kasutust, inimtekkelise negatiivse mõju minimeerimist keskkonnale ja eelnevat toetavat keskkonnaharidust.

²⁴ RSKSs defineeritud järgmiselt: meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja soolise võrdõiguslikkuse edendamine ning ebasoodsamas olukorras olevatele rühmadele võrdsete võimaluste loomine aktiivseks osalemiseks ühiskonnas.

²⁵ RSKSs defineeritud järgmiselt: Infoühiskonnas hoitakse, teisendatakse ja edastatakse teavet universaalsel digitaalsel kujul ning kõigile ühiskonna liikmetele on tagatud juurdepääs digitaalsel kujul teabele läbi andmeedastusvõrgu. Rutiinne vaimne töö on infoühiskonnas usaldatud masinatele ja elukorraldus on ratsionaalne tuginedes eelnimetatud eeldustele.

²⁶ RSKSs defineeritud järgmiselt: Sotsiaal-majandusliku seisundi tasakaalustumine territoriaalses lõikes. Regionaalset arengut toetavad tegevused peavad aitama kaasa inimeste elukvaliteedi ja põhivajaduste parema ja ruumiliselt ühtlasema tagatuse ning samuti majanduse ja tööturu arengu ja konkurentsivõime ruumiliselt ühtlasema taseme saavutamisele.

²⁷ RSKSs defineeritud kui pidev protsess, mis eeldab aktiivseid kodanikuühendusi, inimeste järjepidevat informeerimist ning kaasamist erinevatel tasanditel, andes neile võimaluse panustada ühiskonna arendamisse läbi koostöö ja otsustusprotsessides osalemise.

Võrdsed võimalused

Transpordisüsteemi ja ühistranspordi arendamine loob inimestele paremaid liikumisvõimalusi ning paraneb avalike teenuste kättesaadavus.

Infoühiskonna edendamine

Infoühiskonda arengut transpordi areng otseselt ei mõjuta, kui siis infotehnoloogiliste lahenduste kasutamine omab mõningast positiivset mõju.

Regionaalne areng

Toetused võimaldavad luua vähem arenenud piirkondades tegutsevatele ettevõtetele soodsamad tingimused arenguks. Investeeringud transpordinfrastruktuuri ja ühistranspordisüsteemi arendamisse aitavad vähendada aeg-ruumilisi vahemaid piirkondade vahel ja tõstavad piirkondade konkurentsivõimet. Selle tulemusena paraneb avalike teenuste kättesaadavus, kohaliku elukeskkonna kvaliteet ning luuakse paremad tingimused ettevõtluse arenguks, kuna ühendusvõimalused on oluline tegur ettevõtte strateegia kujundamisel.

Kodanikuühiskonna areng

Mõju kodanikuühiskonna arengule on enamasti neutraalne. Sotsiaalsete partnerite kaasamine meetmete väljatöötamisele ja rakendamisele toetab teatud määral kodanikuühiskonna arengut. Samuti soodustab kodanikuühiskonna arengut parem infrastruktuur.

3.3.1.3. Kvalitatiivne analüüs

Rakenduskava on koostatud, arvestades Lissaboni protsessi suuniseid, eeskätt rahvuslike integreeritud transpordi programmide koostamise ning maanteed liiklusohutuse ja maanteevõrgustiku arendamise kohta, samuti aga modaalse nihke elluviimiseks transpordiliikide valikul, et suunata rohkem reisijaid ja kaupu maanteedelt mere- ja raudteetransporti.

Investeeringute kavas välja valitud projektid on läbinud hindamise, kus kriteeriumiteks olid projektide olulisus ja sidusus, mõju ja kasulikkus, eelarve ja oodatava mõju proportsionaalsus, tulu-kulu analüüs ja rakendamise võimekus. Need kriteeriumid lähtusid seoste ja mõju analüüsist Eesti transpordi konkurentsivõime tugevdamiseks, samuti tagavad head transpordiühendused töökohti nii sadamates kui raudteel, kuna meelitavad kvalitatiivse infrastruktuuriga kaubavoogusid just nendesse kohtadesse.

Regionaalse ja strateegilise tähtsusega transpordinvesteeringud on teineteist täiendavad avades nii vastastikku erinevate prioriteetsete suundade raames teostatavate tegevuste mõju. Nii aitavad eriti kavandatud regionaalse tähtsusega suurprojektid kaasa TEN-T võrgustikku kuuluvate transpordiühenduste paremale toimimisele võimaldades paremaid ühendusi transpordikoridoride vahel ja sadamatega.

Kuna 2008. aastal ühtegi transpordiprojekti lõpuni valmis ei rajatud, siis püstitatud eesmärkide indikaatorite osas konkreetsete projektide mõju ei avaldu, kuid ei infrastruktuuriinvesteeringud ega teised rakendatavad meetmed – näiteks liiklusohutusalane töö, inimeste hoiakute kujundamine – ei oma täit mõju eraldiseisvana s.t. infrastruktuuri korrastamine investeeringute kaudu loob keskkonna ja tingimused, milledes avalduvad teiste tegevuste mõjud tugevamini. Näiteks paranes 2008. aastal liiklusohutuse olukord Eesti teedel märgatavalt, hukkunute arv vähenes 200-lt 2007 aastal 140-ni 2008 aastal, kuid see tulenes teistest põhjustest. Liiklusohutlikud tingimused ja suured liiklusvood projektipiirkonnas säilisid ning ajakaod ei vähenenud, kuna projektid ei ole veel rakendunud.

Ühistranspordi osakaal kogu reisijateveos on säilitanud oma taseme, selle tõusu on oodata alles pärast raudteefrastruktuuri korrastamist. Samas on suurenenud riigipoolne toetus ühistranspordile, ühistranspordi korralduslikud meetmed on parandanud ühistranspordi kvaliteeti ning ülemaailmsest majanduslangusest tingitud autode vähesem kasutamine igapäevasõitudeks ei ole ühistranspordi osakaalu laskunud langeda. Samas on Tallinna lähipiirkonna autode liiklusvood jätkanud kasvu ning kuna elektriraudtee ei suuda pakkuda võrdväärset teenindustaset, siis liiklusolukord halveneb pidevalt.

Transpordi infrastruktuuri investeeringud omavad sarnast mõju pea kõikidele ühtmoodi, kuna parandavad liikumise ja ühendusvõimaluste tingimusi.

TEN-T transpordikoridoride ja –sõlmede arendamine võimaldab paremaid ja kiiremaid lahendusi ja ühendusi Euroopa Liidu ja Venemaa vaheliste kaubavoogude teenindamisel. Neid eesmärke toetavad samuti mitmed teised seadusandlikud ja regioonidevahelised meetmed ja tegevused. Infrastruktuuri korrastamine toob esile või suurendab selliste tegevuste mõju ja parandab kvaliteeti.

Seega võib öelda, et transpordi infrastruktuuri projektid on valitud hoolikalt, arvestades vajadust kõige kiiremate ja efektiivsemate ning suurimat mõju omavate lahenduste järele. Transpordi infrastruktuuri investeeringud omavad suurimat mõju koos teiste riiklike meetmetega, mille mõju tuleb eriti esile just infrastruktuuri korrastamise järel. Konkreetne mõju tulemusindikaatorite kaudu praegusel hetkel ei ole veel identifitseeritav.

3.3.2. Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamise meetmed

Prioriteetse suuna riskide hindamine on ära toodud peatükis 2.3.3. Prioriteetsete suundade riskide hindamine lk 56-61.

3.3.3. Suurprojektid

3.3.3.1. Suurprojektide indikatiivne loetelu.

Tabelis on loetletud planeeritavad suurprojektid, ühtegi projekti ei ole veel EK poolt heaks kiidetud.

Tabel 29. Suurprojektide indikatiivne loetelu prioriteetses suunas 3 „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“

Suurprojekti nimetus	Euroopa Komisjoni poolt tehtud rahastamisotsuse kuupäev (heakskiidetud projektide puhul)	Indikatiivne suurprojekti taotluse Euroopa Komisjonile esitamise aeg (planeeritavate projektide puhul)
1. E20 Tallinn-Narva maantee Vão-Maardu teelõigu ehitus	-	Aprill 2009 Taotluse ettevalmistamisesse on kaasatud JASPERS.
2. Uue veeremi soetamine	Esitati EKle 16.01.2009. Taotlus lükati tagasi. MKM esitas 13.02.2009 taotluse uuesti RMile EKle edastamiseks.	Esitati EKle uuesti 16.02.2009.
3. Tallinna ringtee Vão-Saue teelõigu ehitus	-	Märts 2011.
4. Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine Tallinnas	-	Jaauar 2010. Taotluse ettevalmistamisesse ja lisade ülevaatamisse on kaasatud JASPERS.

5.	E67 Tallinn-Pärnu-Ikla maantee Pärnu ümbersõidu ehitamine	-	Aprill 2009. Taotluse ettevalmistamisesse ja lisade ülevaatamisse on kaasatud JASPERS.
6.	E20 Tallinn-Narva maantee Valgejõe-Rõmeda teelõigu ehitus	-	On investeringute kavas suurprojektina, kuid plaanitakse mahuka projektina. Maanteeamet esitab projektitaotluse MKMile aprillis-mais 2009.

3.3.3.2. Muudatused suurprojektide indikatiivses loetelus.

Projekt „Raudtee rekonstrueerimine Rail Baltica trassil (Tallinna-Tartu lõik)“ oli algselt planeeritud suurprojektina, kuid vastavalt sõltumatu konsultandi poolt koostatud tulu-kuluanalüüsile esitas taotleja projektitaotluse väiksemas mahus 41,627 MEUR, millest ÜF toetust planeeriti 35,383 MEUR. Projekti ettevalmistamisele oli kaasatud JASPERS.

Valgejõe-Rõmeda oli algselt planeeritud suurprojektina, kuid tulenevalt sotsiaalmajanduslikust analüüsist vähendatakse projekti mahtu, et projekt oleks endiselt vastavuses ÜF projektile esitatud nõuetega (suurendada projekti efekti, kuna projekti kõrgem maksumus on sotsiaalmajanduslikult kahjulikum) ja saavutada mahu vähendamisele vaatamata püstitatud eesmärgid.

3.3.3.3. Suurprojektide finantsprogress (aruandlusperioodi lõpu seisuga)

Aruandlusperioodil 1.01.2007-31.12.2008 ei ole ükski kavandatud suurprojekt EK poolset rahastamisotsust saanud, mistõttu pole ka projektide rakendamist alustatud ega ka väljamakseid tehtud.

Tabel 30. Suurprojektide finantsprogress

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Suur- projekti nr ja nimi	Fond (ERDF/ ÜF)	Projekti eelarve kokku* (EUR)	Eelarve EL osalus (EUR)	Allkirjastatud lepingute maht kokku* (EUR)	Allkirjastatud lepingute maht kokku osakaaluna projekti eelarvest kokku (%) (5. tulp/3. tulp*100)	Tehtud ning väljamaksete aluseks olnud abikõlblikud kulud kokku* (EUR)	Tehtud väljamaksed EL osalus (EUR)	Tehtud väljamakse d (EL osalus) osakaaluna projekti eelarvest (EL osalus) (%) (8. tulp/4.tulp* 100)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-

* Ainult abikõlblike kulude maht

3.3.3.4. Suurprojektide rakendamise hetkeseis (aruandlusperioodi lõpu seisuga)

Aruandlusperioodil 1.01.2007-31.12.2008 ei ole ükski kavandatud suurprojekt EK poolset rahastamisotsust saanud, mistõttu pole ka projektide rakendamist alustatud ega ka väljamakseid tehtud.

Tabel 31. Suurprojektide rakendamise hetkeseis

1	2	3	4	5
Suurprojekti nimi ja nr	Planeeritud kulud aruandlusperioodi lõpu seisuga kumulatiivselt (kõik allikad, EUR)*	Tegelikud kulud aruandlusperioodi lõpu seisuga kumulatiivselt (kõik allikad, EUR)	Tegelike kulude maht aruandlusperioodi lõpus võrreldes planeeritud kulude mahuga aruandlusperioodi lõpus (%)	Märkused (suurprojekti hetkeseisu kirjeldus)
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-

* Euroopa Komisjoni (EK) poolt tehtud rahastamisotsuse alusel, ainult abikõlblikud kulud

3.3.3.5. Aset leidnud viivitused ning projekti edukaks rakendamiseks võetud meetmed

Aruandlusperioodil 1.01.2007-31.12.2008 ei ole ükski kavandatud suurprojekt EK poolset rahastamisotsust saanud, mistõttu pole ka projektide rakendamist alustatud ega ka väljamakseid tehtud.

3.3.3.6. Ülevaade ülejäänud mahukatest projektidest

Mahukad projektid on need projektid, mille eelarve moodustab vähemalt 1% OP eelarvest ehk vähemalt 14 046 280,46 eurot. Seda arvesse võttes on transpordi investeringute kavas 9 mahukat projekti lisaks suurprojektidele. Antud prioriteetses suunas on need:

Tabel 32. Mahukad projektid

Mahuka projekti nimi	Projekti indikatiivne kogueelarve (MEUR)	Märkused (projekti eeldatav lõppemise aeg, hetkeseis)
Kuivastu, Virtsu, Heltermaa ja Rohuküla sadamate rekonstrueerimine	30,678	Projekti rakendatakse. Projekt sai rahastusotsuse 16. juulil 2008. aastal. Projekti eeldatav rakendamise lõppemise aeg 2010.
Elektrifitseeritud raudteeliinide kontaktvõrgu rekonstrueerimine	19,768	Projekti rakendamine sõltub sellest, kas EK otsustab veeremi ostu taotluse rahuldada või mitte. Jaatava vastuse korral valmistatakse ette projektitaotlus. Projekti eeldatav rakendamise lõppemise aeg 2011.
Muuga sadama ühendusteel: idaosa ja tööstusparki ühendava	19,173	Kujunenud hetkelise majandusolukorra tõttu käib diskussioon projekti rakendamise

viadukti ning raudteejaama laienduse ja manööverpargi ehitamine		üle. Võimalik, et projekti rakendamine lükatakse teiste projektide eelistamisega kiiremate finantslahenduste saavutamiseks edasi.
Põhjaväila ehitus ja Russalka eritasandristmiku rekonstrueerimine Tallinnas	42,821	Kujunenud majandusolukorra tõttu ja kuna projekti ettevalmistamine on takerdunud, käib hetkel diskussioon projekti rakendamise üle. Võimalik, et projekti rakendamine lükatakse edasi.
Raudtee rekonstrueerimine Rail Baltica trassil (Tallinna-Tartu lõik)	41,627	Projekt kavandati alguses suurprojektina, kuid muutused majandusolukorras tingisid asjaolu, et projektitaotlus esitati väiksemale summale. Projekt sai rahastusotsuse 12. jaanuaril 2009. a. Taotluse vaatab üle JASPERS juhiks kui projekti maksumus ületab suurprojekti läve ja taotluse peaks saatma EKle.
E264 Jõhvi-Tartu-Valga maantee Jõhvi liiklussõlme ehitus	17,384	Projektitaotlust valmistatakse ette. Projekti eeldatav rakendamise lõppemise aeg 2012. Taotluse ettevalmistamisse on kaasatud JASPERS.

Allikas: Transpordi investeringute kava 31.12.2009 seisuga

3.4. Prioriteetne suund 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“

3.4.1. Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

VTa akrediteeriti RÜks VV 29. novembri 2007. a korraldusega nr 524, TLL VV 31. jaanuari 2008 korraldusega nr 58 ning MNT ja TJA VV 21. augusti 2008. a korraldusega nr 375.

RAI on kavas RÜ (eelkõige VTA) tegevuse üle kontrolli teostada 2009. aastal. Kontrolli meetodika on kirjeldatud meetme rakendamise eeskirjas.

Ülevaade ERF-projektidest, mille rakendamist või millele väljamaksete teostamist alustati 2008. aastal on:

1) Projekt „Piiressaare ja Laaksaare sadamate rekonstrueerimine“ (kogumaksumusega 2,109 mln eurot, ERDFist kuni 1,793 mln eurot; väljamakseid on teostatud summas: 489 166 eurot, millest ERDF 415 791 eurot). Ehitustöödega alustati Laaksaare sadamas 13.08.2008. Käesoleva aruandeperioodi jooksul ehitati valmis sadamahoone, multifunktsionaalne kaldtee, kaitsemuul ja tehnovõrgud. Teostati vajalikud pinnasetööd, rajati teed ja platsid ning haljasalad. Valmis ehitati sadamakaid, kuid tulenevalt tellitud ekspertarvamusest, mille järgi ei ole kai püsivus tagatud, ei ole AS Saarte Liinid kai rajatise vastu võtnud ning siiani on töö eest tasumata umbes 90% kai rajatiste maksumusest. Teostatud on täiendavad pinnaseuuringud ja lõplik ekspertarvamus peaks valmima 5. nädalal 2009. a. Riigieelarvest määratud sihtotstarbelise eraldise kasutamise lepingu sõlmimine Eesti Vabariigi ja AS Saarte liinide vahel 22. oktoobril 2008. aastal. Eraldatud summa 316 363 eurot, millest kasutatud 31. detsembri 2008. a seisuga 98 677 eurot.

2) AS Eesti Raudtee esitas 7. novembril 2008. a antud prioriteetse suuna raames ühe projekti: 2.1 "Reisijate turvalisuse tagamine reisirongide tööpiirkonnas" (ERDF), mis on 2009. a veebruari lõpu seisuga rahastusotsuse saanud ning mille rakendamisega on alustatud;

3) AS Tallinna Lennujaam on paralleelselt projektitaotluse ettevalmistamisega alustanud ka töid projekti "Kärdla, Kuressaare, Ruhnu ja Tartu lennujaamade arendamise koondprojekt" raames. Kuressaare - soetatud on reisijatrapp ning lõpule viidud kanalisatsioonitrassi ehitus (sh järelevalve); alustatud on piirdeaia ja perimeetritee ehitust (sh järelevalve). Ruhnu – alustatud on lennuliiklusala renoveerimist ja soetatud murutraktor lennuliiklusala hooldamiseks. Tartu – alustatud on rajatulede renoveerimist ning PAPI tulede ja alajaama ehitust; alustatud on angaari, garaaži ning päästetepoo projekteerimist. Kärdla – teostatud on rajatulede süsteemi ehitus ning lõpetatud terminali projekteerimine; alustatud on terminali kaasajastamist. Vastavalt meetme määrusele on kulud abikõlblikud juhul kui minister niimoodi rahastusotsuses määrab ning kui kulud ei ole tekkinud enne 1. jaanuari 2007.

Siiani tehtud tegevused ja kulutused prioriteetse suuna 4 lõikes vastavad rakenduskava eesmärkidele.

Ühtlasi toimub jooksvalt transpordi investeeringute kavas nimetatud projektide ettevalmistamine ja investeeringute kavas sisalduvate projektide ülevaatamine.

Meetme rakendamist 2007-2008. aastal võib hinnata heaks.

3.4.1.1. Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

Antud prioriteetses suunas on seni rahuldatud vaid üks taotlus, Tartu maakonnas üldeelarvega 2 109 085 eurot. Välja on seni makstud antud projektile 489 166 eurot. Elaniku kohta on kinnitatud 14,13 eurot ning välja makstud 3,27 eurot.

Tabel 33. Taotlemise hetkeseis maakondade lõikes

Maakond		Rahuldatud taotluste arv	Kinnitatud projektide eelarved (EUR)	Tehtud väljamaksed (EUR) *
Tartu maakond	Absoluutsummana	1	2 109 085	489 166
	Inimese kohta	0,0000	14,13	3,27
Kokku	Absoluutsummana	1	2 109 085	489 166
	Inimese kohta	0,0000	14,13	3,27

3.4.1.2. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Seisuga 31.12.2008 ei ole lõpetatud ühtegi projekti.

Tabel 34. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele teemale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)
Projekti mõju keskkonnahoiule ²⁸	0	0
Projekti mõju võrdsete võimaluste ²⁹ edendamisele	0	0
Projekti mõju infoühiskonna edendamisele ³⁰	0	0
Projekti mõju regionaalse arengu edendamisele ³¹	0	0
Projekti mõju kodanikuühiskonna arengu edendamisele ³²	0	0

²⁸ Ehk keskkonnaseisundile. Keskkonnahoid on RSKSi kohaselt ökoloogiline tasakaalustatus, mis eeldab inimese tervisele puhas keskkonda, ressursside säästlikku kasutust, inimtekkelise negatiivse mõju minimeerimist keskkonnale ja eelnevat toetavat keskkonnaharidust.

²⁹ RSKSs defineeritud järgmiselt: meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja soolise võrdõiguslikkuse edendamine ning ebasoodsamas olukorras olevatele rühmadele võrdsete võimaluste loomine aktiivseks osalemiseks ühiskonnaelus.

³⁰ RSKSs defineeritud järgmiselt: Infoühiskonnas hoitakse, teiseks edastatakse ja edastatakse teavet universaalsel digitaalsel kujul ning kõigile ühiskonna liikmetele on tagatud juurdepääs digitaalsel kujul teabele läbi andmeedastusvõrgu. Rutiinne vaimne töö on infoühiskonnas usaldatud masinatele ja elukorraldus on ratsionaalne tuginedes eelnimetatud eeldustele.

³¹ RSKSs defineeritud järgmiselt: Sotsiaal-majandusliku seisundi tasakaalustumine territoriaalses lõikes. Regionaalset arengut toetavad tegevused peavad aitama kaasa inimeste elukvaliteedi ja põhivajaduste parema ja ruumiliselt ühtlasema tagatuse ning samuti majanduse ja tööturu arengu ja konkurentsivõime ruumiliselt ühtlasema taseme saavutamisele.

³² RSKSs defineeritud kui pidev protsess, mis eeldab aktiivseid kodanikuühendusi, inimeste järjepidevat informeerimist ning kaasamist erinevatel tasanditel, andes neile võimaluse panustada ühiskonna arendamisse läbi koostöö ja otsustusprotsessides osalemise.

Meetmete tegevuste planeerimisel on arvestatud horisontaalsete teemadega järgmiselt:

Keskkonnahoid

Ühistranspordi arendamine keskkonna suhtes ohutumate ja säästlikumate lahenduste valimine, keskkonnanõuete järgimine, loomadele ohutute transpordikoridoride loomine, mürabarjääride rajamine jmt tegevused aitavad kaasa keskkonna hoiule.

Võrdsed võimalused

Transpordisüsteemi ja ühistranspordi arendamine loob inimestele paremaid liikumisvõimalusi ning paraneb avalike teenuste kättesaadavus.

Infoühiskonna edendamine

Infoühiskonna arengut transpordi areng otseselt ei mõjuta, kui siis infotehnoloogiliste lahenduste kasutamine omab mõningast positiivset mõju.

Regionaalne areng

Toetused võimaldavad luua vähem arenenud piirkondades tegutsevatele ettevõtetele soodsamad tingimused arenguks. Investeeringud transpordinfrastruktuuri ja ühistranspordisüsteemi arendamisse aitavad vähendada aeg-ruumilisi vahemaid piirkondade vahel ja tõstavad piirkondade konkurentsivõimet. Selle tulemusena paraneb avalike teenuste kättesaadavus, kohaliku elukeskkonna kvaliteet ning luuakse paremad tingimused ettevõtluse arenguks, kuna ühendusvõimalused on oluline tegur ettevõtte strateegia kujundamisel.

Kodanikuühiskonna areng

Mõju kodanikuühiskonna arengule on enamasti neutraalne. Sotsiaalsete partnerite kaasamine meetmete väljatöötamisele ja rakendamisele toetab teatud määral kodanikuühiskonna arengut. Samuti soodustab kodanikuühiskonna arengut parem infrastruktuur.

3.4.1.3. Kvalitatiivne analüüs

Rakenduskava on koostatud, arvestades Lissaboni protsessi suuniseid, eeskätt rahvuslike integreeritud transpordi programmide koostamise ning maanteed liiklusohutuse ja maanteevõrgustiku arendamise kohta, samuti aga modaalse nihke elluviimiseks transpordiliikide valikul, et suunata rohkem reisijaid ja kaupu maanteedelt mere- ja raudteetranspordi.

Investeeringute kavas välja valitud projektid on läbinud hindamise, kus kriteeriumiteks olid projektide olulisus ja sidusus, mõju ja kasulikkus, eelarve ja oodatava mõju proportsionaalsus, tulu-kulu analüüs ja rakendamise võimekus. Need kriteeriumid lähtusid seoste ja mõju analüüsist Eesti transpordi konkurentsivõime tugevdamiseks, samuti tagavad head transpordiühendused töökohti nii sadamates kui raudteel, kuna meelitavad kvalitatiivse infrastruktuuriga kaubavoogusid just nendesse kohtadesse.

Regionaalse ja strateegilise tähtsusega transpordinvesteeringud on teineteist täiendavad avades nii vastastikku erinevate prioriteetsete suundade raames teostatavate tegevuste mõju. Nii aitavad eriti kavandatud regionaalse tähtsusega suurprojektid kaasa TEN-T võrgustikku kuuluvate transpordiühenduste paremale toimimisele võimaldades paremaid ühendusi transpordikoridoride vahel ja sadamatega.

Kuna 2008. aastal ühtegi transpordiprojekti lõpuni valmis ei rajatud, siis püstitatud eesmärkide indikaatorite osas konkreetsete projektide mõju ei avaldu, kuid ei

infrastruktuuriinvesteeringud ega teised rakendatavad meetmed – näiteks liiklusohutusala töö, inimeste hoiakute kujundamine – ei oma täit mõju eraldiseisvana s.t. infrastruktuuri korrastamine investeeringute kaudu loob keskkonna ja tingimused, milledes avalduvad teiste tegevuste mõjud tugevamini. Näiteks paranes 2008. aastal liiklusohutuse olukord Eesti teedel märgatavalt, hukkunute arv vähenes 200-lt 2007 aastal 140-ni 2008 aastal, kuid see tulenes teistest põhjustest. Liiklusohutlikud tingimused ja suured liiklusvood projekti piirkonnas säilisid ning ajakaod ei vähenenud, kuna projektid ei ole veel rakendunud.

Ühistranspordi osakaal kogu reisijateveos on säilitanud oma taseme, selle tõusu on oodata alles pärast raudteinfrastruktuuri korrastamist. Samas on suurenenud riigipoolne toetus ühistranspordile, ühistranspordi korralduslikud meetmed on parandanud ühistranspordi kvaliteeti ning ülemaailmsest majanduslangusest tingitud autode vähesem kasutamine igapäevasõitudeks ei ole ühistranspordi osakaalu laskunud langeda. Samas on Tallinna lähipiirkonna autode liiklusvood jätkanud kasvu ning kuna elektriraudtee ei suuda pakkuda võrdväärset teenindustaset, siis liiklusolukord halveneb pidevalt.

Transpordi infrastruktuuri investeeringud omavad sarnast mõju pea kõikidele ühtmoodi, kuna parandavad liikumise ja ühendusvõimaluste tingimusi.

TEN-T transpordikoridoride ja –sõlmede arendamine võimaldab paremaid ja kiiremaid lahendusi ja ühendusi Euroopa Liidu ja Venemaa vaheliste kaubavoogude teenindamisel. Neid eesmärke toetavad samuti mitmed teised seadusandlikud ja regioonidevahelised meetmed ja tegevused. Infrastruktuuri korrastamine toob esile või suurendab selliste tegevuste mõju ja parandab kvaliteeti.

Seega võib öelda, et transpordi infrastruktuuri projektid on valitud hoolikalt, arvestades vajadust kõige kiiremate ja efektiivsemate ning suurimat mõju omavate lahenduste järele. Transpordi infrastruktuuri investeeringud omavad suurimat mõju koos teiste riiklike meetmetega, mille mõju tuleb eriti esile just infrastruktuuri korrastamise järel. Konkreetne mõju tulemusindikaatorite kaudu praegusel hetkel ei ole veel identifitseeritav.

3.4.2. Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamise meetmed

Prioriteetse suuna riskide hindamine on ära toodud peatükis 2.3.3. Prioriteetsete suundade riskide hindamine lk 56-61.

3.4.3. Suurprojektid

3.4.3.1. Suurprojektide indikatiivne loetelu.

Tabel 35. Suurprojektide indikatiivne loetelu prioriteetses suunas 4 „Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine“

Suurprojekti nimetus	Euroopa Komisjoni poolt tehtud rahastamisotsuse kuupäev (heakskiidetud projektide puhul)	Indikatiivne suurprojekti taotluse Euroopa Komisjonile esitamise aeg (planeeritavate projektide puhul)
1. Põhimaanteed E263 Tallinn-Tartu-Luhamaa ja T3 Jõhvi-Tartu-Valga ühendav Tartu idapoolne ringtee		2010 II pool.

Tabelis on loetletud planeeritavad suurprojektid, ühtegi suurprojekti seni EK poolt heaks ei ole veel kiidetud.

3.4.3.2. Muudatused suurprojektide indikatiivses loetelus.

Muudatusi prioriteetse suuna 4 raames ei ole esinenud.

3.4.3.3. Suurprojektide finantsprogress (aruandlusperioodi lõpu seisuga)

Aruandlusperioodil 1.01.2007-31.12.2008 ei ole ükski kavandatud suurprojekt EK poolset rahastamisotsust saanud, mistõttu pole ka projektide rakendamist alustatud ega ka väljamakseid tehtud.

Tabel 36. Suurprojektide finantsprogress

1	2	3	4	5	6	7	8	9
Suurprojekti nr ja nimi	Fond (ERDF/ÜF)	Projekti eelarve kokku* (EUR)	Eelarve EL osalus (EUR)	Allkirjastatud lepingute maht kokku* (EUR)	Allkirjastatud lepingute maht kokku osakaaluna projekti eelarvest kokku (%) (5. tulp/3. tulp*100)	Tehtud ning väljamaksete aluseks olnud abikõlblikud kulud kokku* (EUR)	Tehtud väljamaksed EL osalus (EUR)	Tehtud väljamaksed (EL osalus) osakaaluna projekti eelarvest (EL osalus) (%) (8. tulp/4.tulp*100)
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-

* Ainult abikõlblike kulude maht

3.4.3.4. Suurprojektide rakendamise hetkeseis (aruandlusperioodi lõpu seisuga)

Aruandlusperioodil 1.01.2007-31.12.2008 ei ole ükski kavandatud suurprojekt EK poolset rahastamisotsust saanud, mistõttu pole ka projektide rakendamist alustatud ega ka väljamakseid tehtud.

Tabel 37. Suurprojektide rakendamise hetkeseis

1	2	3	4	5
Suurprojekti nimi ja nr	Planeeritud kulud aruandlusperioodi lõpu seisuga kumulatiivselt (kõik allikad, EUR)*	Tegelikud kulud aruandlusperioodi lõpu seisuga kumulatiivselt (kõik allikad, EUR)	Tegelike kulude maht aruandlusperioodi lõpus võrreldes planeeritud kulude mahuga aruandlusperioodi lõpus (%)	Märkused (suurprojekti hetkeseisu kirjeldus)
-	-	-	-	-
-	-	-	-	-

* Euroopa Komisjoni (EK) poolt tehtud rahastamisotsuse alusel, ainult abikõlblikud kulud

3.4.3.5. Aset leidnud viivitused ning projekti edukaks rakendamiseks võetud meetmed

Aruandlusperioodil 1.01.2007-31.12.2008 ei ole ükski kavandatud suurprojekt EK poolset rahastamisotsust saanud, mistõttu pole ka projektide rakendamist alustatud ega ka väljamakseid tehtud.

3.4.3.6. Ülevaade ülejäänud mahukatest projektidest

Mahukad projektid on need projektid, mille eelarve moodustab vähemalt 1% OP eelarvest ehk vähemalt 14 046 280,46 eurot. Seda arvesse võttes on transpordi investeeringute kavas 9 mahukat projekti lisaks suurprojektidele. Antud prioriteetses suunas on need:

Tabel 38. Ülevaade mahukatest projektidest

Mahuka projekti nimi	Projekti indikatiivne kogueelarve (MEUR)	Märkused (projekti eeldatav lõppemise aeg, hetkeseis)
Kärdla, Kuressaare, Ruhnu ja Tartu lennujaamade arendamise koondprojekt	17,512	Projektitaotlus esitati MKMi 27.02.2009. Projekti eeldatav rakendamise lõppemise aeg 2010.
Meresõiduohutuse tõhustamine Eesti veeteedel (möödistuslaeva soetamine veeteede hüdrograafiliseks möödistamiseks)	14,706	Projektitaotlus esitati märtsis 2009. Taotlus rakendusametis menetlemisel. Projekti eeldatav rakendamise lõppemise aeg 2012.
Põhimaanteed E263 Tallinn-Tartu-Luhamaa ja T3 Jõhvi-Tartu-Valga ühendav Tartu idapoolne ringtee	43,949	Projektitaotlust valmistatakse ette. Projekti eeldatav rakendamise lõppemise aeg 2015.

Allikas: Transpordi investeeringute kava 31.12.2009 seisuga

3.5. Prioriteetne suund 5 „Infoühiskonna edendamine“

3.5.1. Eesmärkide saavutamise ja edusammude analüüs

Lähtudes Vabariigi Valitsuse 6.septembri 2007.a. korraldusest nr 403 „Programmi alusel elluviidavate meetmete nimekiri“ kinnitas majandus- ja kommunikatsiooniminister 19. detsembril 2007 „Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteetse suuna „Infoühiskonna edendamine“ meetme „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“ programmi (käskkiri nr 345). Programmi tegevuskava kinnitas Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kantsler 05. detsembril (käskkiri nr 94). Programm avati 2007. a detsembris. Programmi eelarve on 50 000 000 krooni (3,2 milj eurot) ning seda viiakse ellu perioodil 2007-2013. Programmi rahastatakse 100% ulatuses ERDFist. Aruandeperioodil läbi viidud tegevusteks on kasutatud 295 951 eurot.

Infoühiskonna edendamine investeeringute kava eesmärgiks on tegelikku ja olulist mõju omavate infosüsteemide ja riigi infosüsteemi kindlustavate süsteemide arendamine. Kava koostamise aluseks oli majandus- ja kommunikatsiooniministri 11. detsembri 2007. a määrus nr 97 „Infoühiskonna edendamine toetamise tingimused ja investeeringute kava koostamise kord“, milles on toodud konkreetsemalt projektide toetamise tingimused. Kava kinnitati 16. juunil 2008. a „Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Infoühiskonna edendamine“ arendamise investeeringute kava kinnitamine“ (VV korraldus nr 75) 87 300 000 krooni (5,58 milj eurot) ulatuses, mis on sisuliselt rahastamise otsus. Aruandeperioodil on alustatud kõigi investeeringute kavasse lülitatud projektidega, väljamakseid on tehtud mahus 1 544 239 eurot, mis moodustab kava kogumahust 27,7%.

Avatud taotlemise meetme „Infoühiskonna edendamine meetme tingimused avatud taotlemise alusel“ eesmärgiks on avaliku sektori toimimise tõhustamine ja kasutajasõbralike elektroonsete avalike teenuste osutamine. Struktuurivahenditest toetatakse projekte, millede eesmärgid on otseselt seotud rakendusplaani 2008-2009 eesmärkidega. Struktuurivahendite avatud taotlemine kinnitati majandus- ja kommunikatsiooniministri 28. aprilli 2008. a määrusega nr 31 „Infoühiskonna edendamine meetme tingimused avatud taotlemise alusel“, mis sätestab tingimused toetuse taotlemiseks avatud taotlemise kaudu. Kooskõlas rakenduskava prioriteetse suuna eesmärkidega kinnitas RA oma otsusega rakendusplaanis sätestatud tegevuste elluviimiseks korraldatavate taotlusvoorude eesmärgid, arvu, finantseerimise mahu ja ajakava ning toetuse taotlejate sihtgrupid.

Nimetatud määruse alusel kuulutati 2008. aastal välja viis avatud taotlusvooru. (Otsus fikseeriti 19. juuni 2008. aasta majandus- ja kommunikatsiooniministri käskkirjaga nr 220 „Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Infoühiskonna edendamine“ eesmärkide saavutamiseks 2008. a korraldatavate avatud taotlusvoorude kehtestamine“). Avatud taotlusvoorude planeeritud kohustuste maht 2008. aastal kokku oli 200 000 000 krooni (12 782 330 eurot). Viis taotlusvooru olid alljärgnevad:

- Avatud taotlusvoor „Täisfunktsionaalsete avalike teenuste arendamine e-keskkonnas“.
- Avatud taotlusvoor „E-keskkonnas olevate teenuste kasutamiseks teadmiste ja oskuste taseme tõstmine sh tugevate autentimisvahendite ja digitaalllkirja kasutamise õpetamine“.
- Avatud taotlusvoor „Teabe kättesaadavuse parandamine“.

- Avatud taotlusvoor „Dokumendihaldussüsteemide kaasajastamine üleminekuks asutustevahelisele paberivabale asjaajamisele“.
- Avatud taotlusvoor „Infosüsteemide turvalisuse tõstmine vastavalt kolmeastmelise etalon turbesüsteemi (ISKE) rakendamisele“.

Avatud taotlusvoore korraldab RÜ, Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus.

Infoühiskonna edendamise meetme raames korraldatud avatud taotlusvoorudes esitatud eeltaotluste hindamise kord kinnitati majandus- ja kommunikatsiooniministri 19.06.2008.a. käskkirjaga nr 219. Väljamakseid avatud taotlusvoorudel välja valitud projektidele aruandeaastal ei tehtud, kuna voorud korraldati 2008. aasta lõpus.

3.5.1.1. Taotlemise ja rakendamise efektiivsus maakondade lõikes

2008. aastaks rahuldati kolm üleriikliku/maakondade vahelist projekti summas 3 917 784 eurot ning üks Harju maakonnas esitatud projekt üldmähuga 3 195 582 eurot. Seega on Harjumaale investeeritav summa 44,9% seni rahuldatud vahenditest. Väljamakseid on 31.12.2008 seisuga tehtud üleriiklikesse /maakondade vahelistesse projektidesse summas 1 840 190 eurot ning Harjumaale 295 951 eurot. Elaniku kohta on Harjumaale planeeritud investeerida 6,11 eurot elaniku kohta ning välja makstud 0,57 eurot elaniku kohta. Samas üleriiklike projektide kinnitatud eelarved moodustavad 2,92 eurot elaniku kohta ning väljamaksed 1,15 eurot elaniku kohta.

Tabel 39. Taotlemise hetkeseis maakondade lõikes

Maakond		Rahuldatud taotluste arv	Kinnitatud projektide eelarved (EUR)	Tehtud väljamaksed (EUR) *
Harju maakond	Absoluutsummana	1	3 195 582	295 951
	Inimese kohta	0,0000	6,11	0,57
Üleriiklikud/maakondade vahelised projektid	Absoluutsummana	3	3 917 784	1 544 239
	Inimese kohta	0,0000	2,92	1,15
Kokku	Absoluutsummana	4	7 113 366	1 840 190
	Inimese kohta	0,0000	5,30	1,37

3.5.1.2. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Prioriteetses suunas ei ole lõppenud ühtegi projekti.

Tabel 40. Horisontaalsete teemadega arvestamine

Indikaator	Lõpetatud projektide arv, millel on olnud positiivne mõju horisontaalsele teemale	Positiivse mõjuga projektide arv võrrelduna kõikide projektide arvuga (%)
Projekti mõju keskkonnahoiule ³³	0	0
Projekti mõju võrdsete võimaluste ³⁴ edendamisele	0	0

³³ Ehk keskkonnaseisundile. Keskkonnahoid on RSKSi kohaselt ökoloogiline tasakaalustatus, mis eeldab inimese tervisele puhas keskkonda, ressursside säästlikku kasutust, inimtekkelise negatiivse mõju minimeerimist keskkonnale ja eelnevat toetavat keskkonnaharidust.

Projekti mõju infoühiskonna edendamisele ³⁵	0	0
Projekti mõju regionaalse arengu edendamisele ³⁶	0	0
Projekti mõju kodanikuühiskonna arengu edendamisele ³⁷	0	0

Meetmete tegevuste planeerimisel on arvestatud horisontaalsete teemadega järgmiselt:

Keskkonnahoid

Antud prioriteetne suund omab keskkonna suhtes neutraalset mõju.

Võrdsed võimalused

Oluline on luua ebasoodsamas olukorras olevatele ühiskonnagruppidele toetuste liikide mitmekesistamisega võrdsed võimalused majanduselus osalemiseks. Seda soodustavad ka infoühiskonna projektid, mis loovad elanikele juurdepääsuvõimalusi kultuuri, haridustaset ning erivajadusi arvestavale digitaalsele teabele ning kaasatust ühiskondlikku ellu ning investeringud teadusasutuste infrastruktuuri arvestades erivajadustega inimestega. Luuakse täiendavaid võimalusi inimeste kaasamiseks riigi poliitilisse ühiskondlikku ellu ning antakse elanikele võimalus sekkuda kogu ühiskonda puudutavate otsuste vastuvõtmise protsessi.

Infoühiskonna edendamine

Prioriteetne suund „Infoühiskonna arendamine“ on 100%-liselt suunatud infoühiskonna arendamisele, seega kõik antud suunas ellu viidavad projektid omavad positiivset mõju infoühiskonnale.

Regionaalne areng

Infoühiskonna arendamine omab märkimisväärset mõju regionaalsele arengule, võimaldades tõsta avalike teenuste kättesaadavust kõigis Eesti piirkondades ning pakkudes võimalusi ettevõtluseks ja avalikus elus osalemiseks sõltumata geograafilisest paiknemisest tulenevatest piirangutest.

Kodanikuühiskonna areng

Mõju kodanikuühiskonna arengule on enamasti neutraalne. Sotsiaalsete partnerite kaasamine meetmete väljatöötamisele ja rakendamisele toetab teatud määral kodanikuühiskonna arengut.

³⁴ RSKSs defineeritud järgmiselt: meeste ja naiste ebavõrdsuse kaotamine ja soolise võrdõiguslikkuse edendamine ning ebasoodsamas olukorras olevatele rühmadele võrdsete võimaluste loomine aktiivseks osalemiseks ühiskonnas.

³⁵ RSKSs defineeritud järgmiselt: Infoühiskonnas hoitakse, teisendatakse ja edastatakse teavet universaalsel digitaalsel kujul ning kõigile ühiskonna liikmetele on tagatud juurdepääs digitaalsel kujul teabele läbi andmeedastusvõrgu. Rutiinne vaimne töö on infoühiskonnas usaldatud masinatele ja elukorraldus on ratsionaalne tuginedes eelnevalt määratud eeldustele.

³⁶ RSKSs defineeritud järgmiselt: Sotsiaal-majandusliku seisundi tasakaalustumine territoriaalses lõikes. Regionaalset arengut toetavad tegevused peavad aitama kaasa inimeste elukvaliteedi ja põhivajaduste parema ja ruumiliselt ühtlasema tagatuse ning samuti majanduse ja tööturu arengu ja konkurentsivõime ruumiliselt ühtlasema taseme saavutamisele.

³⁷ RSKSs defineeritud kui pidev protsess, mis eeldab aktiivseid kodanikuühendusi, inimeste järjepidevat informeerimist ning kaasamist erinevatel tasanditel, andes neile võimaluse panustada ühiskonna arendamisse läbi koostöö ja otsustusprotsessides osalemise.

3.5.1.3. *Kvalitatiivne analüüs*

Vabariigi Valitsuse 30. novembri 2006. a. korraldusega nr 667 heaks kiidetud „Infoühiskonna arengukava 2013” (infoühiskonna arengukava) püstitab valdkonna eesmärgid, määratleb meetmed ja tegevussuunad infoühiskonna kui terviku arendamiseks pikemas perspektiivis. Igal aastal koostatakse infoühiskonna arengukava juurde infoühiskonna arengukava kaheaastase rakendusplaani, mis keskendub prioriteetidele lühikeses perspektiivis ja loob võime reageerida piisavalt kiirelt ja kasutada maksimaalselt ära soodsate tingimuste tekkimise, kindlustades sellega piisava paindlikkuse informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia rakendamisel.

Rakendusplaanis määratletakse prioriteetsete eesmärkide saavutamise tulemuslikkuse, väljundi mõõtmise ja mõju hindamise mõõdikud, mis osaliselt kattuvad Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava mõõdikutega. Infoühiskonna arengukava rakendusplaan 2008-2009 annab ülevaate „Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava“ prioriteetse suuna „Infoühiskonna edendamise” vahendite jaotusest 2008. aastal ja indikatiivsest jaotusest 2009-2013. aastal. Rakendusplaanis fikseeritud prioriteedid ja eesmärgid on aluseks infoühiskonna teadlikkuse programmi iga-aastaste kavade koostamisel, investeringu kavasse projektide valikul ning avatud taotlusvoorude temaatika ja mahu kinnitamisel. Prioriteetse suuna meetmete eesmärgiks on majanduskeskkonna arendamise rakenduskavas püstitatud eesmärkide saavutamine võttes aluseks infoühiskonna arengukava rakendusplaani.

Meetme „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“ programm on suunatud kodanike, ametnike, ettevõtjate, poliitikakujundajate ja meedia esindajate teadlikkuse tõstmisele ühiskonna ja e-teenuste kasutamise võimalustest. Otseselt on programmi mõju võrdsete võimaluste, regionaalse arengu ja kodanikuühiskonna arengu edendamisele. Programmi raames viidi 2008.a. läbi laia avalikkust hõlmav üleriigiline teavituskampaania (interneti-, tele-, välireklaam) eesmärgiga tõsta ID-kaardi elektrooniliste kasutajate arvu ning kujundada ID-kaardi positiivset mainet. ID-kaardi elektrooniliste kasutusvõimaluste tutvustamise kampaania sihtgrupiks olid e-teenuste praegused ja potentsiaalsed tarbijad. Kampaania maksumus oli 191 678,38 eurot. Kampaania käigus suurenes elektroonilise allkirja andnud esmakasutajate arv statistika andmetel 129 732 inimese võrra.

Üldise turvateadlikkuse tõstmiseks viidi läbi turunduskampaania, mille lõplikud reklaamikanalid töötati välja koostöös reklaamiagentuuridega. Kampaania maksumuseks kujunes 37 706,21 eurot. Samuti korraldati turvateemaline õppepäev ja konverents, mille tulemusena on paranenud teadlikkus infosüsteemide kaitsest. Tegevused viidi ellu 2008. a. juulist kuni detsembrini ja kogumaksumuseks 13 236,29 eurot. Sõnumi efektiivsemaks levitamiseks loodi intrigeeriva nimega veebileht www.assapauk.ee, kus anti infot konkreetsete soovitude kogumi näol, kuidas Internetis turvaliselt käituda. Kampaania ideelahenduse kinnistamiseks kasutati provokatiivseid sõnumeid välimeedia plakatitel ning ühtlasi levitati sihtgrupi seas videoklippe, mis tutvustasid Eestis reaalselt toimunud juhtumeid küberkuritegevuse vallas. Skandaalsete sõnumite levitamine, nagu „Olen varas!“, „Olen pangaröövel!“ olid vajalikud selleks, et juhtida tähelepanu probleemi olemusele – seni, kui pole inimesega midagi konkreetset juhtunud, ta oma igapäevast parooli vahetama ei kipu. Selle tõsiasja vältimiseks demonstreeriti ilmekalt erinevaid juhtumeid (põhinesid reaalsetel olukordadel), et sihtgrupp teadvustaks olukorra tõsidust. Reklaamisõnumite

eesmärk oli tekitada reserveeritud ärritust, et inimestel tekiks soov selle vastu ise võidelda – kaitsta enda peret ja teavitada sõpru-tuttavaid.

Lisaks kasutati teavituse käigus tõhusalt ära web 2.0 võimalusi, kus erinevates veebipäevikutes, kommentaariumites ja foorumites tekitati diskussioone Interneti turvalisusega seotud teemadel.

Assapauk.ee veebilehel käis kampaania kuuajalise perioodi vältel ligikaudu 30 000 inimest. Keskmine lehel viibimise aeg oli 3 minutit ja 25 sekundit, mis näitab, et inimesed lugesid soovitusi, kuidas end kaitsta, korralikult läbi. Seisuga 31. dets. 2008.a. on saiti külastanud juba üle 40 000 inimese.

Esialgne pilk sihtgrupile näitab, et kampaania käigus jõuti IT-spetsialistide ringist välja Eesti elanikuni nagu oli ka püstitatud eesmärk, sest 90% kampaanialehel käinutest kasutas *Windows* operatsioonisüsteemi, *Macintoshi* ja *Linuxi* osakaal oli väike. Kuigi põhjalikke uuringuid selles vallas ei ole tehtud, võib hinnanguliselt öelda, et alternatiivsed operatsioonisüsteemid on spetsialistide ringis oluliselt rohkem kasutusel.

Oma provokatiivsete sõnumite tõttu sai kampaania AssaPauk ka meedias piisavalt kajastust, mis suurendab sihtgrupi huvi veelgi ning aitab kaasa elanikkonna harimisele Interneti turvalisuse alal ja loob hea fooni ka edasiseks tegevuseks selles vallas.

Riigi infosüsteemi võimaluste tutvustamiseks viidi programmi raames läbi partner- ja infopäevi, mille tulemusel on paranenud kogemuste vahetamine erinevate sihtgruppide vahel. Infopäevade eesmärgiks oli tõsta avaliku sektori teadlikkust riigi infosüsteemi võimalustest kodanike paremaks teenindamiseks (ning sihtgrupiks olid poliitikakujundajad, avalik sektor, ettevõtjad, meedia esindajad, arvamusedriidid, teiste riikide avalik sektor). Infopäevade maksumuseks kokku 2008.a. oli 26 031,41 eurot. Riigi infosüsteemide võimaluste tutvustamine suurendab avaliku sektori teadlikkust riigi poolt loodud e-rakendustest ning infosüsteemidest üldisemalt, samuti aitavad eelpool mainitud infopäevad tõhustada koostööd erinevate ametkondade vahel, et seeläbi parandada riigi kodanike teenindamist.

Programmi raames läbi viidud tegevuste katteks on kasutatud 9,26% programmile eraldatud toetusest.

Meetme „Infoühiskonna edendamine investeringute kavade kaudu“ eesmärgiks on tegelikku ja olulist mõju omavate infosüsteemide ja riigi infosüsteemi kindlustavate süsteemide arendamine. Meetme rakendamisel luuakse eeldused informatsiooni kogumiseks, kasutamiseks ja säilitamiseks ühtselt ja süsteemselt, mis on oluline riigi infosüsteemi arendamisel. Meetme elluviimisel arvestatakse Majanduskeskkonna arendamise rakenduskavas kavandatud tegevusi, mis võimaldab kesksete riigi infosüsteemi komponentide paremat rakendamist, koosvõimet ning riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste koostöö parandamist. Meetme realiseerimine avaldab majanduskeskkonna arenduse rakenduskava horisontaalsetest eesmärkidest suuremat ja otsest mõju infoühiskonna edendamisele ja kodanikuühiskonna arendamisele. Kesksete riigi infosüsteemi komponentide olemasolu ja häireteta ning turvaline funktsioneerimine on aluseks riigi ja kohalike omavalitsuste haldustoimingute ja informatsiooni kättesaadavusele, mis võimaldab oluliselt

suurendada inimeste võimalusi sekkuda riigi ja kohalike omavalitsuste otsustusprotsessidesse.

Investeeringute kava koostamist ja toetuse kasutamist reguleerib Majandus- ja kommunikatsiooniministri 11. detsembri 2007.a. määrus nr 97 „Infoühiskonna edendamise toetamise tingimused ja investeeringute kava koostamise kord“. Vastavalt kehtestatud korrale ja arvestades infoühiskonna arengukava rakendusplaani prioriteete ja eesmärke koostas MKM investeeringute kava, mille koosseisu lülitati ainult majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Infoühiskonna edendamine“ eesmärkidele vastavad projektid ning tegi Vabariigi Valitsusele ettepaneku investeeringute kava kinnitamiseks. Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava prioriteetse suuna „Infoühiskonna edendamine“ arendamise investeeringute kava kinnitas Vabariigi Valitsus 16.06.2008.a korraldusega nr 275.

Investeeringu kava 2008.a kogueelarve oli 5,59 milj eurot, mida rahastatakse 100% ulatuses Regionaalarengu Fondist (ERF).

Investeeringute kavasse lülitati järgmised projektid:

- Riigi Infosüsteemide Arenduskeskuse projekt, Riigi infosüsteemi kindlustavate süsteemide turvalisuse tõstmine“

Projekti eesmärgiks on luua esmalt Riigi Infosüsteemide Arenduskeskuse poolt hallatavatele riigi infosüsteemi kindlustavatele süsteemikomponentidele kõrgkäideldav lahendus ning dubleeritus vähemalt kahes asukohas, millest üks peab olema enda hallatav. Lisaks tuleb tagada koostöös teiste riigiasutustega ka mujal riigiasutustes paiknevate riigile olulist mõju omavate infosüsteemi komponentide kõrgkäideldavus, tagades neile käivitusjärgus olevatele kriitilistele süsteemidele toimiv majutuskeskkond ja serveriressurss. Need meetmed võimaldavad rakendada efektiivselt ressursse ulatuslike rünnete tõrjumiseks ning vähendavad oluliselt võimalike rikete korral kogu riigi IS kokkuvarisemise ohtu. Kasusaajad on kõik riigi infosüsteemi teenuse kasutajad. Projekti realiseerimine võimaldab tõhustada riigiparaadi sisemist toimimist, riigi- ja kohalike omavalitsuste talitustoimingud muutuvad efektiivsemaks ja lihtsamaks. Projekti kogumaht on 1,9 milj. eurot.

Projekti raames on täiendatud riigi infosüsteemi serveriparki, laiendatud kasutatavaid võrguseadmeid, hangitud kliimaseadmed ja täppiskonditsioneerid kogusummas 346 553.47 eurot st 18% kogumahust.

- Justiitsministeeriumi projekt „E-toimiku arendamine“

E-Toimiku projekti aluseks on AS PriceWaterhouseCoopers'i poolt teostatud Õiguskaitse valdkonna infoarhitektuuri ja tehnoloogilise suuna analüüs 15.02.2006. Projekti lõppedes 2010.a. peaks E-toimik digitaalse infosüsteemina koondama kogu info kriminaal-, tsiviil-, haldus- ja väärteomenetluste kohta, tagades erinevatele osapooltele operatiivse ülevaate menetluse olekust, toimingutest ja tehtud otsustest. Projekti kogumaksumus on 1,48 milj eurot.

Projekti kulud olid kogusummas 980 775 eurot st.66,2 %. Projekt on realiseerimise faasis.

- Justiitsministeeriumi projekt „Avalik E-toimik (AET) I etapp“

E-Toimiku kui projekti üks peamisi eesmärke on dubleeriva andmesisestuse kaotamine ametiasutuste vahel. AET projekt aitab kaasa sellele, et väheneb dubleeriv andmesisestus ka

menetlevate asutuste ja kodanike/advokaatide vahel. Nii kasutatakse maksimaalselt andmeid, mis tekkivad nende esmakordse sisestamise juures. Projekti kogumaksumus on 0,52 miljonit eurot.

Projekti tulemusel võib eristada erinevaid kasusaajate rühmi. Kasusaajate rühmad on järgmised:

- a) Ühiskond – iga kodanik ja juriidiline isik;
- b) Isikud kui menetluse algatajad/alused (tsiviilasjad, halduskohtuasjad, väärteoasjades kaebajad);
- c) Isikud/kodanikud kui menetlusalused
- d) Advokaadid ja muud kohtu või menetleva asutusega suhtlevad õigusala professionaalid
- e) Menetlejad ja menetlevad asutused

Projekti realiseerimisest tulenev majanduslik kasu väljendub mitmeti. Näiteks muudab projekt lihtsamaks ja kiiremaks advokaatide suhtlemise kohtutega. Kasu väljendub ka selles, et menetlusedokumentidele ei ole vaja menetleja juurde järgi minna jms.

Projekti raames esitati kuus väljamaksetaotlust kogusummas 216 909,95 eurot st 41,7%. Projekt on realiseerimise faasis.

- Investeeringu kava projektide „ID-kaardi elektrooniliseks kasutamiseks vajaliku infosüsteemi ajakohastamine ning arendamine“ mahus 0,52 miljonit eurot ja „E-Toimiku kohtuväliste väärteomenetlejate infotehnoloogiline lahendus“ mahus 1,14 miljonit eurot raames toimusid ettevalmistused projektide käivitamiseks ja alustati riigihangete menetlustega, mille tulemusena sõlmiti hankelepingud. Kummagi projekti osas ei tehtud 2008.a. väljamakseid.

Meetme „Infoühiskonna edendamine avatud taotluste kaudu“ eesmärgiks on läbi toetuste tõhustada avaliku sektori toimimist ja luua uusi kasutajasõbralikke elektroonseid avalikke teenuseid. 2008.a kuulutati välja viis taotlusvooru:

- Täisfunktsionaalsete avalike teenuste arendamine e-keskkonnas. Vooru eesmärgiks oli saada projekte, mis info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat kasutades muudaksid avaliku teenuse kasutamise isikule kiiremaks, lihtsamaks või odavamaks. Vooru mõju on positiivne praktiliselt kõigile majanduskeskkonna arendamise rakenduskavas fikseeritud horisontaalsetele eesmärkidele ja keskkonnahoid, millele mõju on neutraalne ning pigem kaudne. Vooru maht oli 3,83 miljonit eurot. Taotluste menetlemise käigus rahuldati 11 eeltaotlust ning aruandeperioodil ka üks täistaotlust.

- E-keskkonnas olevate teenuste kasutamiseks teadmiste ja oskuste taseme tõstmine sh tugevate autentimisvahendite ja digitaalallkirja kasutamise õpetamine. Vooru eesmärk oli, et võimalikult palju inimesi oleks läbinud e-keskkonnas olevate avalike teenuste kasutamise koolituse ja omandanud teadmised ning oskused teenuste kasutamiseks või võimalikult paljudele oleks loodud võimalused aktiivseks iseõppeks. Vooru eesmärk kattub majanduskeskkonna arendamise rakenduskavas toodud eesmärgiga suurendada infoühiskonna võimaluste kasutust. Vooru maht oli 1,92 miljonit eurot. Menetlemise käigus rahuldati 11 eeltaotlust. Täistaotlusi aruandeperioodil ei jõutud esitada.

- Teabe kättesaadavuse parandamine. Vooru eesmärk oli teabe sh kultuuripärandi digitaalsel kujul lihtsalt ja mugavalt kättesaadavaks ja kasutatavaks tegemine arvestades WAI põhimõtteid ja veebide koosvõime raamistikku. Üks osa esitatud eeltaotlustest käsitles muuseumides säilitatavate museaalide viimist digitaalsele kujule, et suurendada ühiskonna

liikmete ligipääsetavust informatsioonile, mis on üks majanduskeskkonna arendamise rakenduskavas püstitatud eesmärkidest. Vooru projektidega toetatakse regionaalset arengut ning luuakse ühiskonna liikmetele võrdseid võimalusi, millega on võimalik saavutada arengukava horisontaalseid eesmärke. Vooru maht 1,92 miljonit eurot. Menetlemise käigus rahuldati 6 eeltaotlust. Täistaotlusi aruandeperioodil ei jõutud esitada.

- Dokumendihaldussüsteemide kaasajastamine üleminekuks asutuste vahelisele paberivabale asjaajamisele. Vooru eesmärk oli tehnoloogilise ja organisatsioonilise võimekuse loomine asutuste paberivabaks asjaajamiseks, millega muudetakse riigi- ja omavalitsusasutuste haldustoiminguid efektiivsemaks ja lihtsamaks ja läbipaistvamaks. Loetletud tegevused kattuvad majanduskeskkonna arendamise rakenduskava tegevustega ja aitavad saavutada kava eesmärki avaliku sektori tõhusa toimimise osas. Vooru maht oli 3,2 miljonit eurot. Menetlemise käigus rahuldati 22 eeltaotlust. Täistaotlusi aruandeperioodil ei jõutud esitada.

- Infosüsteemide turvalisuse tõstmine vastavalt kolmeastmelise etalonturbesüsteemi (ISKE) rakendamisega. Vooru eesmärgiks oli, et asutused võtaksid vastavalt etalonturbesüsteemi (ISKE) turvaklassile kasutusele vajalikud ja piisavad turvameetmed. Vooru maht oli 1,92 miljonit eurot. Aruandeperioodil ei jõutud eeltaotluste rahuldamise otsusteni.

Aruandlusperioodil rakendatud meetmed ja tegevused toetavad nii Lissaboni strateegia eesmärke, Üldmääruse artikli 9 lõikes 3 püstitatud eesmärke kui ka RSKSis ja rakenduskavas toodud strateegilisi eesmärke ning on ka seotud teiste rakenduskavade ja strateegiatega.

3.5.2. Tekkinud märkimisväärsed probleemid ja nende lahendamise meetmed

Rakendamisel probleeme ei ole esinenud.

Prioriteetse suuna riskide hindamine on ära toodud peatükis 2.3.3. Prioriteetsete suundade riskide hindamine lk 56-61.

3.6. Prioriteetsed suunad 6 „Horisontaalne tehniline abi“ ja 7 “Tehniline abi“

Rahandusministeeriumile (RM) kui perioodi 2007–2013 struktuurivahendite korraldusasutusele (KA) anti tehnilise abi meetmete osas rakendusüksuse ja -asutuse pädevus Vabariigi Valitsuse 19. aprilli 2007. a määrusega nr 111, mis jõustus 30. aprillil 2007.

Tehnilise abi meetmete peamiseks eesmärgiks ja indikaatoriks on üldiselt rakenduskavade tulemuslik administratiivne elluviimine. Kõrvaleesmärkideks on sealjuures maksimeerida väljamakseid (95%), minimiseerida tagasimakseid (alla 5%), teha rohkem vähemaga.

Kuna 2007. ja 2008. aastal on paralleelselt kasutusel veel nii perioodi 2004–2006 kui ka perioodi 2007–2013 vahendid, siis ka 2008. aastal viidi veel enamus tehnilise abiga seotud tegevustest ellu perioodi 2004–2006 vahenditest – teavitamisega seotud kulud, hindamised, koolitused jne.

Horisontaalsed hindamised hakkavad toimuma programmperioodi keskel. Koolitusi viiakse jooksvalt läbi, aga kuna 2007.-2008. aastal on paralleelselt kasutusel veel ka perioodi 2004–2006 vahendid, siis rahastati koolitusi perioodi 2004–2006 meetme 5.2 vahenditest. 2008. aastal toimus koolituskalendri alusel kokku 42 koolitust ja seminari. Hindamisi ei ole 2008. aasta lõpu seisuga läbi viidud.

KA hinnang taotletud vahendite kasutamisele on rahuldav. Vahendite planeeritud mahu vähesel kasutamisel on mitmeid põhjuseid. Kuivõrd 2008. aastal algas riigis üldine majanduslangus, millega kaasnes üldine finantsvahendite nappus, siis olukorra lahenduse meetmena rakendatakse riigiasutustes üldist kokkuhoiupoliitikat personalikulude ja üldkulude osas. Ka on tehnilise abi meede eelkõige seotud administreerimiskuluga, siis kokkuhoiupoliitika solidaarne kohaldamine avaldab mõju ka tehnilise abi vahendite kasutamisele ja mis võib selgitada tehnilise abi vahendite vähest kasutatust. Siiski avaldab selline kokkuhoiupoliitika ka positiivset mõju ehk tööd tehakse efektiivsemalt, sisseostetud teenuseid ja asju saab odavamalt. Samas on vajalikud tööd tehtud ka kulutatud vahendite ulatuses.

Arvestades, et aruandlusperioodil olid osaliselt kasutusel veel perioodi 2004–2006 tehnilise abi meetmete vahendid, võis eeldada, et väljamaksed programmperioodi 2007–2013 vahenditest ei ole suuremahulised. Kuigi vajalikuks peetud tegevused viidi ellu, ei saa rahule jääda toetuse nii suures mahus üleplaneerimisega.

Tabel 41. Horisontaalse tehnilise abi jaotus kogu Eesti SF administratsiooni asutuste lõikes

	Toetuse saaja	EL väljamaksed	Eesti väljamaksed	Kokku
1	Keskkonnaministeerium	127 284	22 462	149 746
2	Riigikantselei	34 855	6 151	41 006
3	Rahandusministeerium	321 884	56 803	378 687
4	Innove SA	396 825	70 028	466 853
5	Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus	21 011	3 708	24 719
6	Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus	819 559	144 628	964 187
7	Archimedes SA	154 353	27 239	181 592
8	Haridus- ja Teadusministeerium	101 832	17 970	119 802

9	Keskkonna Investeeringute Keskus SA	62 781	11 079	73 859
10	Siseministeerium	68 444	12 078	80 522
11	Kredex SA	6 820	1 204	8 024
12	Tööturuamet	34 103	6 018	40 121
13	Sotsiaalministeerium	120 049	21 185	141 234
14	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium	61 238	10 807	72 045
		2 331 037	411 360	2 742 397

Tehnilise abi väljamakseid aruande perioodil ei olnud.

3.7. Rakenduskavale eraldatud struktuurifondide vahendite osakaal, mis on kasutatud tehnilisele abile

Tabel 42. Tehnilise abi osakaal OPist

Kokku rakenduskava eelarve (EL osa)	TA väljamaksed (EL osa)*	%
34 995 084	2 742 397	7,8%

*ka horisontaalse TA kohta

4. Teave ja avalikustamine

4.1. Kommunikatsioonitegevused ja nende sisu

Kommunikatsioonitegevuste läbiviimine jagunes KA, juhtministeeriumi ja RÜde vahel. Kommunikatsioonitegevuste planeerimise aluseks oli kommunikatsiooniplaan (kinnitatud 08.07.2008 EKis). Selle alusel oli koostatud tegevuskava 2008. aastaks, millest lähtudes tegevused ellu viidi nii juhtministeeriumi kui RÜde tasandil.

Peamiste teavitussüritustena väljatoodud tegevustest juhtministeeriumi tasandil viidi läbi MKM partnerpäev (24.03.2009), uuendati jooksvalt struktuuritoetuste rubriiki MKM veebilehel (2009 aprillist on MKMil uue loogikaga veebileht), planeeritud 2004-2006 perioodi lõpetamine lükkus abikõlblikkuse perioodi pikendamise tõttu edasi 2009 aastasse. Juhtministeeriumi teised kavandatud tegevused viidi ellu. Ilmusid pressiteated, telliti trükised (infovoldikud) ja meened, korraldati infoseminar ajakirjanike kaasamiseks, MKM ametnikud osalesid raadiosaadetes. MKM kommunikatsioonipõhimõttesse integreeriti struktuurifondide kommunikatsioonipõhimõtted.

RÜde läbiviidavatest teavitustegevustest oli põhirõhk infopäevadel ja seminaridel, toimus pidev teavitus avatavatest meetmetest. Peamiselt olid teavitussüritused tutvustava iseloomuga, kuna tegemist oli uute avatavate meetmetega.

Tehnilise abi osas korraldab KA vastavalt vajadusele infopäevi ja seminare. Kuna tehnilise abi toetuse saajate ring on äärmiselt kitsas toimub enamus teavitustegevustest seminaride vormis.

Tabel 43. Kommunikatsioonitegevused

Näitaja (tegevus)		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Kokku
1. Teavitussüritused	Saavutus	4	66								70
	Eesmärk	-	4								4
	Esialgne olukord	-									-
2. Pressiteated	Saavutus	1	50								51
	Eesmärk	-	-								-
	Esialgne olukord	-									-
3. Ametlikud teated	Saavutus	0	14								14
	Eesmärk	-	5								5
	Esialgne olukord	-									-
4. Artiklid	Saavutus	1	32								33
	Eesmärk	-	1								1
	Esialgne olukord	-									-
5. Internet	Saavutus	1	22								23
	Eesmärk	-	2								2
	Esialgne olukord	-									-

4.2. Parimad näited

OP ülese tegevusena oli peamiseks 2008. aasta teavitamisürituseks 25.03.2008 toimunud partnerpäev MKM-is. Selle raames anti ülevaade kogu käesoleva perioodi EL struktuuritoetuste kasutamisest MKM-i valitsemisalas (toetatavad valdkonnad, mahud, hetkeseis jne).

Teiseks keskeks teavitamise vahendiks oli iga-aastane ajakiri Eesti Areng, mida annab välja RM, kuid mille koostamisse oli oma valdkondadest info edastamiseks kaasatud ka MKM. Ajakiri ilmus juunis 2008.

Prioriteetse suuna 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“ raames on väga hea tagasiside saanud EASi poolt taotlejatele korraldatud infopäevad. Samuti võib rahule jääda EASi poolt antavate toetuste üsna aktiivse kajastamisega meedias. Hea koostöö on Eesti Päevalehe erilehena Elu Maal, kus kajastati EAS valdkondi sissetöötatud formaadis. Lugejad teavad, mida oodata ning teemade kajastus on mitmekesine. Heaks näiteks on ka EASi tellitud voldikud, mis on ühtlase pilkupüüdvä visuaaliga ning sama visuaali kasutatakse ka veebis, kuulutustes, esitlustes.

MKM korraldas koostöös Eesti Ajakirjanike Liiduga ettevõtluse temaatilise infoseminari ajakirjanikele, kus esinesid nii MKM-i, EASi kui toetuse saaja esindajad. Seega olid esindatud erinevad osapooled ja osalevad ajakirjanikud said mitmekülgse ülevaate struktuurifondide vahendite jagamise protsessist.

Aktuaalsetel teemadel kommenteerisid MKM valdkondi ja struktuurivahendite kasutamise hetkeseisu MKM asekanterid raadiosaadetes (Kuku Majandusruum).

Prioriteetses suunas 2 „Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu“ toimus 25. jaanuaril 2008 ERDFist toetatava kõrghariduse ja teaduse infrastruktuuri investeeringute potentsiaalsetega taotlejatega (kõrgkoolide, teadus- ja arendusasutuste esindajad) arutelu. Kõrghariduse ja teaduse infrastruktuuri investeeringute teema leidis kajastust ka meedias. Põhjalikumalt on nii teaduse ja kõrghariduse infrastruktuuri kui ka teaduse tippkeskuste teemat regulaarselt käsitletud raadio Kuku saates Kukuv õun.

Lisaks prioriteetse suuna 2 RÜ poolt läbiviidud infopäevadele, infole struktuuritoetuse RÜ kodulehel ning avaldatud ametlikele teadetele viidi teavitustegevused läbi toetust saanud tippkeskuste poolt. Kõigi tippkeskuste kohta on valminud koduleheküljed (info kättesaadav SA Archimedes koduleheküljel) ning kõik tippkeskused on korraldanud ka tippkeskuse avaürituse projekti eesmärkide ja tegevuste tutvustamiseks.

Esile võib tuua järgmised laiemale avalikkusele suunatud teavitamisüritused:

1. ETV portreesaateid sarjast „Teadlased“ Mart Min’ist, Toomas Tammarust
2. Martin Zobel’i esinemine Kuku raadio saates „Kukuv õun“
3. Tippkeskuse tutvustamine Õpilaste Teadusliku Ühingu aastakonverentsi raames 6.12.2008 (õpilaste külaskäik CEBE laboritesse)
4. Kultuuriteooria tippkeskuse teemadega haakuvad artiklid üle-eestilistes ajalehtedes (Sirp, Eesti Ekspress, Eesti Päevaleht, Postimees)
5. Kultuuriteooria tippkeskuse konverents „Kultuuri uurimise võimalikkusest“ jt.

Tippkeskuste poolt läbiviidud teavitustegevused on olulised nii tippkeskuste uurimisteemade tutvustamise kui teaduse populariseerimise seisukohalt.

Prioriteetsete suundade 3 „Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud“ ja 4 „Regionaalse tähtsusega transpordiinvesteeringud“ raames elluviidavate projektide info avalikkusele on esitatud www.struktuurifondid.ee kodulehel eraldi transpordiprojektide rubriigis (<http://www.struktuurifondid.ee/index.php?id=6454>), kus info on ajas uuendatav. Sellele infole tähelepanu tõmbamiseks telliti banner, mis asub ka MKMi veebilehel.

Prioriteetses suunas 5 „Infoühiskonna edendamine“ tutvustati 2007.a. detsembris RIAs pressikonverentsil EL struktuurifondide programmi „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“. Pressikonverentsi eesmärgiks oli tutvustada meediaväljaannetele ja selle läbi riigi elanikele programmi sisu ja ülesandeid ning anti ülevaade 2008. aasta tegevustest. Pressikonverentsile olid kutsutud Eesti suurimate meediaväljaannete esindajad ja kokku osales üle 20 ajakirjaniku.

Kui 2008. aasta suvel algasid avatud taotlusvoorud, toimus nende kohta pidev ja jooksev teavitust.

Tehnilise abi rakendamiseks loodi 2007. aasta keskel abikõlblike kulude juhend, mis edastati kõikidele toetuse saajatele, mida vaadatakse kord aastas üle ja täiendatakse vastavalt üleskerkinud tähelepanekutele või küsimustele. Tehnilise abi toetuse saajatele tehakse infopäevi, kus tutvustatakse uuenenud tingimusi ja korratakse üle vanu tõdesid. 12. veebruaril 2008. a toimunud infopäeval tutvustati taotlemise korda vastavalt riigieelarve koostamise tingimustele, korraldi üle kulude abikõlblikkuse tingimusi ja räägiti üle väljamaksete protsessist.

Olulises osas toimub toetuse saajatega kooskõlastav infovahetus jooksvalt e-posti teel vastavalt üleskerkinud küsimustele ja tõlgendamist vajavatele situatsioonidele.

4.3. Hinnang

Hinnang teavitustegevustele on hea, kavandatud tegevused viidi ellu nii juhtministeeriumi kui RÜde tasandil. Suure osa teavitustegevustest moodustab pressiteadete edastamine kuna meetmete avanemine toimus peamiselt 2008. aasta jooksul. Meetmete avanemisega seotud teabe edastamine toimus koheselt lisaks pressiteadetele ka infopäevade korraldamise näol.

Kuna KredExi rakendatav „Ettevõtluslaenude riiklike tagatiste ja kapitalilaenu programm“ on hästi vastu võetud ning mahtude täis tegemisega probleeme ei ole, on ka teavitustegevusi selles programmis vähem. Novembris uuris KredEx pankade rahulolu KredExiga ning ka teadlikkust toodete osas. Pangad olid KredExi tegevusega rahul, kuid teadlikkus toodete osas võiks parem olla. Seepärast keskendub KredEx ka selle programmi osas järgnevatel aastatel rohkem teadlikkuse tõstmisele, kirjutades edulugusid ja artikleid.

Prioriteetse suuna 2 RÜ SA Archimedes viis üksuse kommunikatsiooniplaanis planeeritud tegevused läbi täies mahus. Tippkeskuste meetmest toetuse saajad on omakorda jälginud taotluse teavituspilaanist tulenevaid kohustusi ning tutvustanud tippkeskuste tegevusi ka avalikkusele.

Programmperioodi 2007–2013 Majanduskeskkonna arendamise rakenduskava 2. prioriteetse suuna 2008. aasta peamised kommunikatsioonitegevused olid seotud ühe investeerimiskava (teadusasutuste ja kõrgkoolide infrastruktuuri arendamine) koostamisega. RA (HTM)

hinnangul tehti kõik planeeritud teavitustegevused: toimus potentsiaalsetele toetuse taotlejatele investeringukava koostamise arutelu ja meediale edastati pressiteated. Investeeringute kavad on avalikustatud HTMi veebis (<http://www.hm.ee/index.php?0510346>) ja struktuurifondide veebis (http://www.struktuurifondid.ee/index.php?searchtype=2&id=13841&search_criteria=0&search_string=&toetuse_saaja=®istrikood=&projekti_nimi=&toetuse_andja=Sihtasutus+Arc+himedes&programmiperiood=2007-2013&meede=&fond=ERDF&toetuse_suurus_EEK_alates=&toetuse_suurus_EEK_kuni=&kestvus_kuni=&maakond=&search=Otsi)

Kommunikatsioonitegevustele prioriteetse suuna 5 „Infoühiskonna edendamine“ raames võib anda hea hinnangu. Infoühiskonna teadlikkuse tõstmise programm kinnitati ja avati alles detsembris 2007 ning kommunikatsioonitegevustega ning teavitustööga programmi kohta alustati kohe. 2008. aasta suvel algasid avatud taotlusvoorud, nende kohta toimus pidev ja jooksev teavitus. 2008. mais korraldati struktuuritoetuste taotlejatele infoühiskonna edendamiseks. Vastused saadi küsimustele: Milliseid tegevusi toetatakse? Keda toetatakse? Kuidas toetust küsida? Kuidas taotlust menetletakse?

Kuivõrd avatud taotlusvoorudesse tuli piisavalt taotlusi, võib pidada teavitust edukaks – järelikult saadi taotlusvoorude kohta piisavalt infot, et taotlus esitada. Samuti jätkus programm „Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine“.

Üldise teadlikkuse tõstmise koha pealt võib välja tuua kodulehe www.struktuurifondid.ee, mille külastatavus on algtasemega võrreldes kasvanud rohkem kui 3 korda, andes indikaatori saavutustasemeks 240%. Külastatavust mõõdab jooksvalt kodulehega seotud statistikakogumismootor. 2008. aasta lõpu seisuga registreeriti 289 187-s kodulehe külastaja.

Teadlikkust struktuurifondidest mõõdetakse iga-aastase avaliku arvamuse küsitluse kaudu. 2008. aasta juulis-augustis läbi viidud küsitluse tulemuse kohaselt on teadlikkus EL struktuuritoetustest tõusnud 42 protsendini, millega jääb saavutustasemest puudu veel ligikaudu 7%. Teadlikkuse kasvu luuakse läbi erinevate meediakajastuste. 2008. aastal on huvi suurenemine olnud tingitud ka riigi majandusliku olukorra halvenemisest.

Avaliku arvamuse küsitluse kohaselt ulatub teadlikkus konkreetsetest rakenduskavadest, mille alusel jagatakse toetusi kokku umbes pooleni Eesti elanikkonnast. Kõige tuntum kolmest on majanduskeskkonna arendamise rakenduskava. Seda teab kolmandik - 36 % vastanutest.

Selgelt kõige sagedamini (39%) meenus vastajatele EL-i struktuuritoetust saanud objektidest ja tegevustest teede ehitus, seevastu ettevõtlusvaldkonda teati 5 %. Ka sadamad, raudtee ja lennujaamad, samuti turismiobjektid olid 1-3 % juhtudest märgitud.

5. Ettepanekud seirekomisjonile

1. **Indikaatorite tabel uuendatakse vastavalt andmete laekumisele OP seirearuande esitamise ajaks, 30.06.2009.**
2. **Rakenduskavade muutmine:**
 - **Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime (MKM OP, ERDF): tugipakett**
 - **Eesti T&A konkurentsivõime tugevdamine teadusprogrammide ja kõrgkoolide ning teadusasutuste kaasajastamise kaudu: indikaatori muudatus, sõnastuse täiendus**
 - **Transpordi investeeringud (MKM OP, ERDF ja ÜF*): muuta MKM OPis osad Tallinn-Tartu maantee lõigud abikõlblikuks**
 - **Transpordi investeeringud (MKM OP, ERDF ja ÜF*): laiendada toetuse saajate ringi avalikuks kasutamiseks määratud raudtee ettevõtja lisamisega.** Eestis on 3 avalikuks kasutamiseks määratud raudtee ettevõtjat, neist 2 on riigiettevõtte ja üks eraettevõtte - Edelaraudtee Infrastruktuuri ASi. Nimetatud muudatusega on võimalik parendada ühistranspordi infrastruktuuri suurendades seeläbi keskkonnasõbraliku ühistranspordi osakaalu reisijateveos, vähendades reisiaega ning parendades reisiõhutust.
3. **Rakenduskavade hindamiste esialgsed tulemused.**

* Ettepanek seirekomisjonile tehtud kiirmenetlusel hääletamiseks

Lisa 1. Transpordi investeeringute kava nimekiri perioodiks 2007-2013, 31. detsembri 2008. a seisuga

Tabel 44. Transpordi investeeringute kava 2007- 2013

Nr	Projekti nimetus	Projekti eeldatav rakendusaeg	Toetuse taotleja	Toetus- allikas (ERDF/ ÜF)	Projekti eeldatav abikõlblik kogumaksumus (MEUR)	Maksima alne toetus (MEUR)	Maksimaalne toetuse määr abikõlblikest kuludest (%)	Rakendusüks us	Eelkontrolli teostaja
1	E20 Tallinn-Narva maantee Väo-Maardu teelõigu ehitus	II pa 2009-II pa 2012	Maanteeamet*	ÜF	89,476	71,581	80,00	Maanteeamet	Majandus- ja Kommunikatsioo niministeerium
2	Kärdla, Kuressaare, Ruhnu ja Tartu lennujaamade arendamise koondprojekt	II pa 2008-II pa 2010	AS Tallinna Lennujaam	ERDF	17,512	17,512	100,00	AS Tallinna Lennujaam	Rakendusüksus
3	Reisijate turvalisuse tagamine reisirongide tööpiirkonnas	II pa 2008-II pa 2013	AS Eesti Raudtee	ERDF	6,515	5,538	85,00	Tehnilise Järelevalve Amet	Majandus- ja Kommunikatsioo niministeerium
4	Kuivastu, Virtsu, Heltermaa ja Rohuküla sadamate rekonstrueerimine	II pa 2008-II pa 2009	Saarte Liinid AS	ÜF	30,678	28,837	94,00	Veeteede Amet	Rakendusüksus
5	Hundiõpe sadama rekonstrueerimise I etapp	I pa 2009-II pa 2010	Veeteede Amet*	ERDF	12,782	11,613	90,85	Veeteede Amet	Rakendusüksus
6	Uue veeremi soetamine	I pa 2009-II pa 2013	Elektriraudtee AS	ÜF	83,085	70,622	85,00	Tehnilise Järelevalve Amet	Majandus- ja Kommunikatsioo niministeerium
7	Elektrifitseeritud raudteeliinide kontaktvõrgu rekonstrueerimine	II pa 2008-II pa 2010	AS Eesti Raudtee	ÜF	19,768	14,828	75,00	Tehnilise Järelevalve Amet	Majandus- ja Kommunikatsioo niministeerium
8	Reisiplatvormide üleviimine eurokõrgusele	II pa 2008-II pa 2011	AS Eesti Raudtee	ÜF	8,220	7,727	94,00	Tehnilise Järelevalve Amet	Majandus- ja Kommunikatsioo niministeerium
9	Raudtee ülesõidukohtade ümberehitus riigi tugimaanteel nr 39 Tartu-Jõgeva-Aravete ja riigi kõrvalmaanteedel nr 14200 Pikkjärve-Tõrve ning nr 14204 Kaarepere-Palamuse	I pa 2009-II pa 2010	Maanteeamet*	ERDF	5,113	4,090	80,00	Maanteeamet	Rakendusüksus

10	Muuga sadama ühendusteel: idaosa ja tööstusparki ühendava viadukti ning raudteejaama laienduse ja manööverpargi ehitamine	I pa 2009 - II pa 2010	AS Tallinna Sadam	ÜF	19,173	12,846	67,00	Veeteede Amet	Rakendusüksus
11	Meresõiduohutuse tõhustamine Eesti veeteedel (möödistuslaeva soetamine veeteede hüdrograafiliseks möödistamiseks)	I pa 2009- II pa 2011	Veeteede Amet*	ERDF	14,706	14,706	100,00	Veeteede Amet	Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium
12	Tallinna ringtee Vao-Saue teelõigu ehitus	II pa 2011- II pa 2013	Maanteeamet*	ÜF	119,195	95,356	80,00	Maanteeamet	Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium
13	Põhimaanteed E263 Tallinn-Tartu-Luhamaa ja T3 Jõhvi-Tartu-Valga ühendav Tartu idapoolne ringtee	II pa 2009-II pa 2012	Tartu Linnavalitsus*	ERDF	43,949	37,356	85,00	Maanteeamet	Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium
14	Ülemiste liiklussõlme rekonstrueerimine Tallinnas	I pa 2010-II pa 2012	Tallinna Linnavalitsus*	ÜF	63,912	47,934	75,00	Maanteeamet	Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium
15	Põhjaväila ehitus ja Russalka eritasandristmiku rekonstrueerimine Tallinnas	I pa 2009-II pa 2010	Tallinna Linnavalitsus*	ÜF	42,821	32,116	75,00	Maanteeamet	Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium
16	Munalaiu-Manilaiu ja Kihnu sadamate rekonstrueerimine	I pa 2010- II pa 2011	Saarte Liinid AS	ERDF	1,790	1,790	100,00	Veeteede Amet	Rakendusüksus
17	Piirissaare ja Laaksaare sadamate rekonstrueerimine	II pa 2008- II pa 2009	Saarte Liinid AS	ERDF	2,109	1,793	85,00	Veeteede Amet	Rakendusüksus
18	E67 Tallinn-Pärnu-Ikla maantee Pärnu ümbersõidu ehitamine	II pa 2009- II pa 2012	Maanteeamet*	ÜF	51,129	40,903	80,00	Maanteeamet	Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium
19	Raudtee rekonstrueerimine Rail Baltica trassil (Tallinna-Tartu lõik)	I pa 2009-I pa 2011	AS Eesti Raudtee	ÜF	41,627	35,383	85,00	Tehnilise Järelevalve Amet	Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium
20	E264 Jõhvi-Tartu-Valga maantee Jõhvi liiklussõlme ehitus	I pa 2010- II pa 2012	Maanteeamet*	ÜF	17,384	17,384	100,00	Maanteeamet	Rakendusüksus
21	Pärnu maantee Nõmme raudteeülesõidu rekonstrueerimine Tallinnas	I pa 2011-II pa 2011	Tallinna Linnavalitsus*	ÜF	8,666	6,933	80,00	Tehnilise Järelevalve Amet	Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium
22	E20 Tallinn-Narva maantee Valgejõe-Rõmeda teelõigu ehitus	II pa 2009- II pa 2012	Maanteeamet*	ÜF	56,690	39,376	69,46	Maanteeamet	Majandus- ja Kommunikatsiooni ministeerium
						ÜF	80,06%		

						ERF	90,35%		
						total	81,48%		
*	projekti eeldatav abikõlblik kogumaksumus sisaldab käibemaksu								
				KOKKU :	756,299579	616,22356 2		vahe	
				ERF	104,475725	94,398094		6,538772	ERF
				ÜF	651,823854	521,82546 8		3,571822	ÜF
								10,110594	kokku

Lisa 2. Taotluste arv

Tabel 45. taotlemine prioriteetsete suundade lõikes

Prioriteetne suund	Vastavaks tunnistatud taotluste arv*	Rahuldatud taotluste arv**	Lõpetatud projektid***	Katkestatud projektid****
	1	2	3	4
Prior suund 1 „Ettevõtluse uuendus- ja kasvuvõime“	436	207	0	0
Prioriteetne suund 2 Eesti teadus- ja arendustegevuse konkurentsivõime tugevdamine	26	8	0	0
Prioriteetne suund 3 Strateegilise tähtsusega transpordiinvesteeringud	4	1	0	0
Prioriteetne suund 4 Regionaalse tähtsusega transpordi infrastruktuuri arendamine	2	1	0	0
Prior suund 5 Infoühiskonna edendamine	4	4	0	0
Prior suund 6 Tehniline abi	1	1	0	0
Horisontaalne tehniline abi	23	23	9	0
KOKKU	496	245	9	0

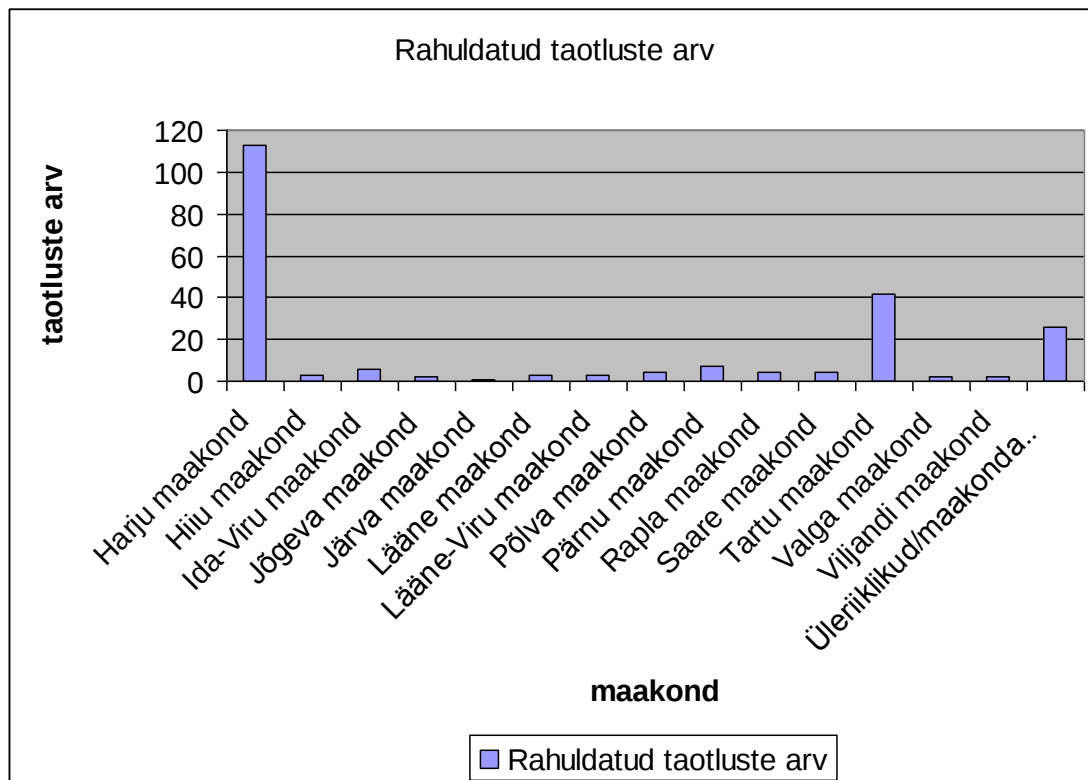
* meetme nõuetele vastavaks tunnistatud taotluste arv

** taotluse rahuldamise otsuse saanud taotluste arv

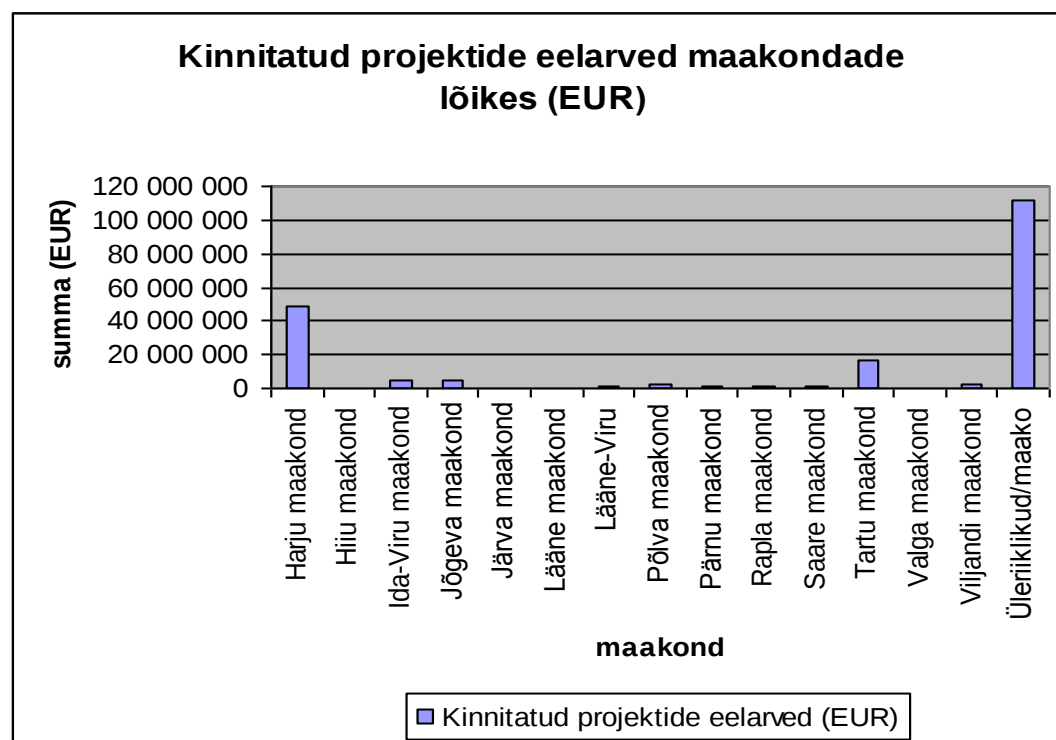
*** projektid, mille kohta on esitatud lõpparuanne ja millele makseasutus (MA) on kõik väljamaksed teostanud (v.a. garantii)

**** katkestatud projektideks loetakse projektid, mis on katkestatud pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist.

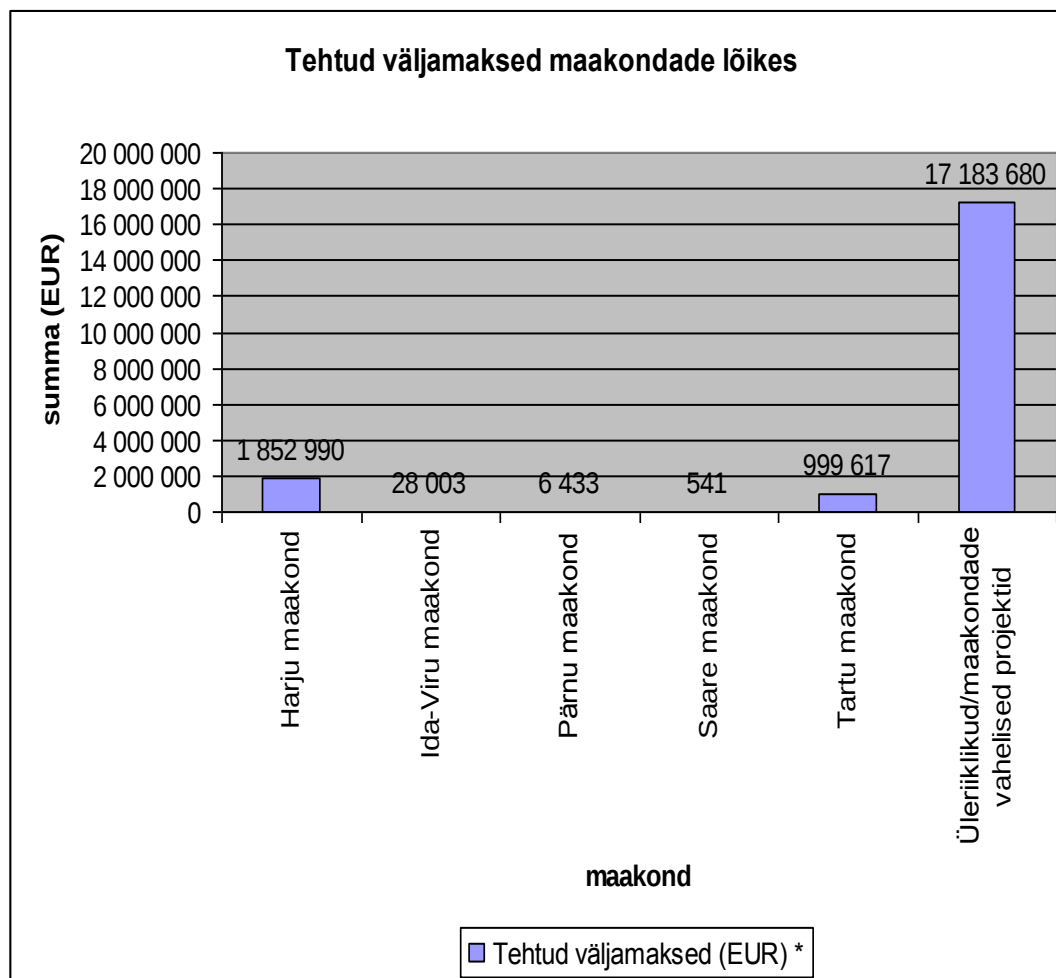
Lisa 3. Maakondlikud tabelid OP lõikes

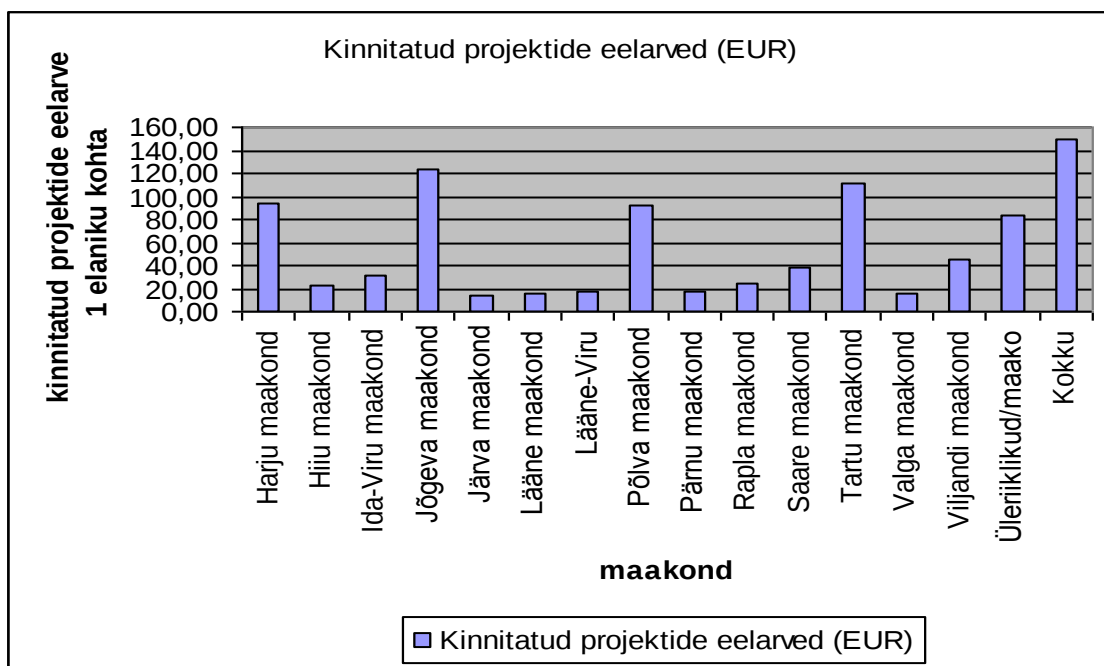
Joonis 5. Rahuldatud taotluste arv maakondade lõikes

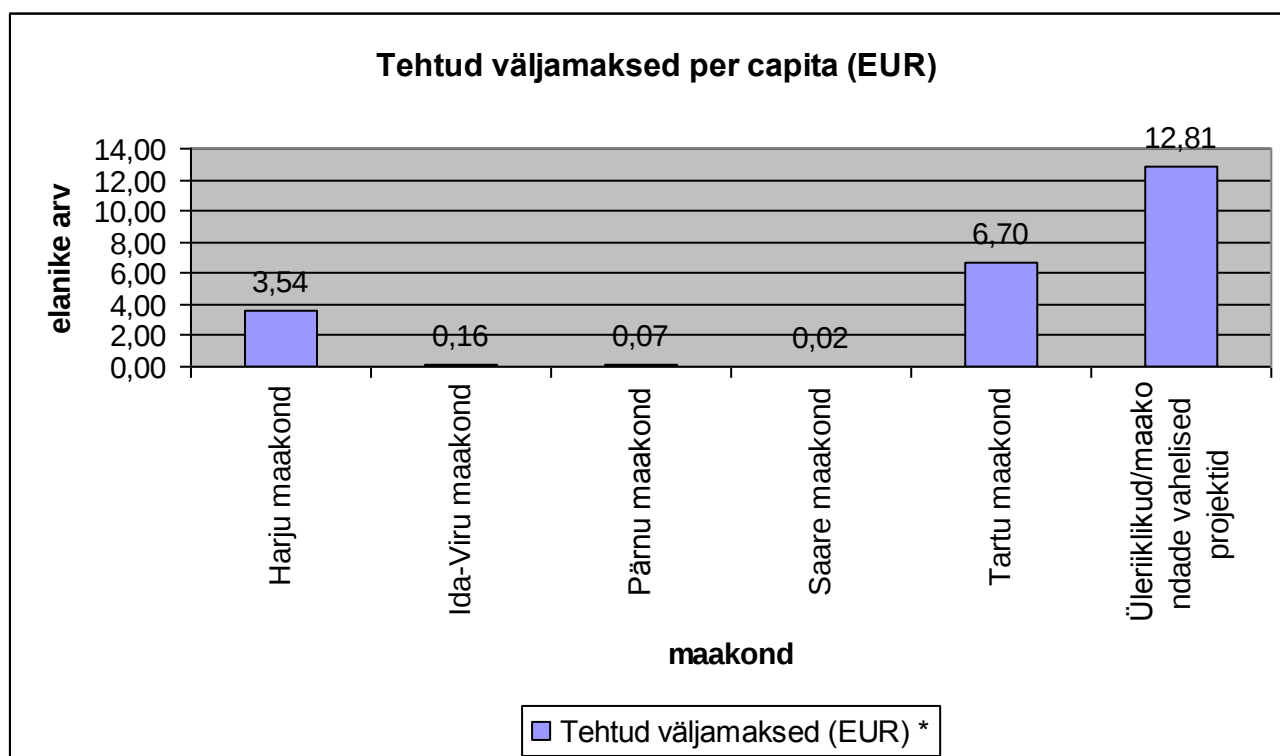
Joonis 6. Võetud kohustused maakondade lõikes absoluutsummadena

Joonis 7. Tehtud väljamaksed maakondade lõikes absoluutsummadena (EUR). NB! Joonis kajastab vaid neid maakondi, kus väljamakseid on tehtud.

Joonis 8. Võetud kohustused maakondade lõikes per capita (EUR)

Joonis 9. tehtud väljamaksed maakondade lõikes per capita (EUR). NB! Joonis kajastab vaid neid maakondi, kus on väljamakseid tehtud.